

Naročnina mesečno
25 Din, za izo-
zmetno 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
izozmetno 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05

Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

SCLOVENECE

Angleška obramba

Z razumljivo nestrpnostjo pričakuje svet pričetka velikega napada na Anglijo, ki ga Nemci napovedujejo že nekaj časa. V zvezi s tem napovedujejo Italijani, da bodo istočasno kakor Nemci Anglijo, oni napadli angleško posest v Afriki in Prednji Aziji. Nepristani zračni napadi in poleti nemških letal nad Anglijo, naj bi bili uvod v veliko bitko. Od nemške strani se poroča, da so Angleži v mirnem času 48 odstotkov od svojega uvoza dobivali skozi pristanišča, ki leže ob Kanalu. Od teh je odpadlo samo na London 41 odstotkov vsega angleškega uvoza. Ta uvoz, tako pravijo Italijani in Nemci, je sedaj moral skoraj čisto prenehati radi delovanja nemških podmornic in nemškega vojnega letalstva. Na vzhodni in južni obali, tako nadaljujejo Nemci, so Angleži nakopili tudi velikanske množine nafte in živeža in te zaloge so sedaj predmet neprestanih nemških zračnih napadov. Obenem pa nemško letalstvo, tako poroča nemško poveljstvo, dan za dnem bombardira važna angleška industrijska in prometna središča. Tako smo brali, da je bil bombardiran Billingham, ki je središče angleške kemične industrije, bombardiran je bil Reading, ki leži zapadno od Londona in je največje angleško središče za izdelovanje letal. Nemci so bombardirali Ilarwich, kjer so velike smodnišnice, orožarne itd. Koliko škode so ta obstreljevanja dejansko Angležem povzročila, je seveda težko ugotoviti, brez dvoma pa neprestani nemški napadi ovirajo nemotena obrambna dela in ovirajo za Anglijo tako potreben dovoz življenjskih potrebščin, surovini in zlasti nafte.

Ko govorimo o angleški obrambi, je z vsem treba računati. Računati pa je treba tudi s tem, da za bitko, ki se pripravljajo na angleških tleh, ne prihajajo morda v poštev vse ogromne sile britanskega imperija, ampak edino le sile, ki jih v odločilnem spopadu imajo Angleži pri roki. Celo s tem ni mogoče računati, da bi v času, ko se bo odločilna bitka na Angleškem bojevala, mogel katerikoli dominijan ali tudi Amerika Angležem kaj prida pomagati. Pri angleški obrambi torej prihajajo v poštev samo tiste sile, tisti material in tiste utrdbe, s katerimi bo angleško otočje v trenutku nemškega napada razpolagalo. Toda tudi to, kar Anglija more postaviti proti nemškemu napadu sama od sebe, je že zelo pomembno.

Predvsem bo moral napadalec računati z obstojem trajnih utrdb na otočju. Anglija ima posebno dobro utrjeno vzhodno in južno obalo, zlasti pristanišča. Te utrdbe so sedaj bilo pomnožene in okrepljene. V notranjosti pa Anglija ni imela utrjenih postojank. Gotovo pa je v zadnjem času bilo zgrajenih tudi globlje v deželi več utrdb. Napravljena je globoka obrambna mreža zlasti proti letalskim napadom. Kolikor je znano, brani samo London 10 eskader vsako po 450—500 balonov. Pri vsaki eskadri sodeluje okrog 7000 moč.

Tudi obalna obramba je zelo napredovala. Angleži so na vseh važnih mestih postavili težke topove, ki imajo premer 30 cm in tudi več. Obala je zaprta s širokimi polji min, na vsej obali nameščajo protiletalske topove in kopelje strelne jarko. Ta obrambni sistem sega baje 30 km globoko. Pri tem Angleži upoštevajo izkušnje iz nemškega napada na Francijo. Koliko je v tem obrambnem sistemu že zgrajenega in koliko je le v načrtu, seveda ni mogoče ugotoviti. Nemski poleti nad Anglijo imajo gotovo tudi ta namen, da ugotove najslabšo obrambno točko v angleškem obrambnem sistemu.

Protiletalska obramba je razdeljena na 12 predelov in vsak ima svojega poveljnika. Proti padalcem in saboterjem so Angleži organizirali prostovoljce, katerih bo verjetno okrog pol milijona. Ti so razdeljeni v lokalne skupine, tako da ima vsak kraj svojega poveljnika in svojo obrambno četo, ki je oborožena.

Kar se tiče angleškega letalstva, je iz obojnih vojnih poročil mogoče razbrati, da njegova moč narašča. Angleško letalstvo je številčno gotovo šibkejšo od nemškega in italijanskega. Toda kljub temu se uveljavlja tako v napadu kakor v obrambi.

Angleži bodo seveda vse storili, da se Nemci sploh ne zasidrajo na obali in da jim za vsako ceno preprečijo izkrcanje na otočju. Kajti izkušnje na Norveškem so pokazale, kako težko je preprečiti nasprotnika, če se enkrat zakopje, zlasti, če je tako dobro izvežban in dobro opremljen kakor je nemški vojak.

Po svojem zemljepisnem značaju je angleško otočje ugodno za obrambo. Že takoj južno in vzhodno od Londona je gricevje, ki se v obrambi more dobro izrabiti. Severno od Temze pa je prav tako gricevje, ki dosega višino 300 metrov. Notranja Anglija je po večini gorata in nekateri vrhovi dosežejo višino 1000 m. Silno težko je pa dostopna Škotska in pa severna Angleška, za katero so značilni strmi in globoki fjordi ter pusta, gorata pokrajina. Anglija je torej za obrambo pripravana, razen tega pa ima na razpolago gosto omrežje železnic in cest.

Churchill je v svojem govoru navedel, da je poldrugi milijon teritorialne vojske pod orožjem. Toda to niso vsi tudi izvežbani vojaki. Za uspešno obrambo Anglije prihaja trenutno resno v poštev kvečjemu 40 divizij, toda tudi to je optimistična številka v prilog Angležem, ki so do zadnjega časa le počasi oboroževali svojo armado. Dvanajst teh divizij se je borilo že v Flandriji. Razen tega imajo Angleži še štiri kanadske divizije, ki so popolnoma opremljene in kake dve poljski diviziji ter nekaj francoskih. Seveda zadržanje Francozov ni gotovo. Na splošno je mogoče reči, da Angležem ljudi ne manjka, pač pa jim obutno primanjkuje izvežbanega moštva, in le to prihaja resno v poštev za obrambo.

Nemci imajo to prednost, da Angleži ne morejo prav nič vedeti, ne kdaj, ne kje, in ne kako bodo napadeni. Da tej negotovosti vsaj nekoliko odpomorejo, so Angleži obrambo dežele zaupali trem skupinam, severni, srednji in južni, katerih vsaka je tako opremljena in tako

Kje in kdaj napad na Anglijo

Italijanski in nemški viri trdijo, da bo Hitler poslal Angliji ultimatum — Napad istočasno tudi v Egiptu Govorice, da bo tudi Španija vstopila v vojno

Nemški list o pravici Italije, da napade Egipt

Berlin, 16. jul. AA. DNB. »Berliner Börsen Zeitung« piše v članku pod naslovom »Italija-Anglija-Egipt« med drugim: Lord Halifax je zavešeno govoril neresnico, ko je trdil, da se sami Egiptani želijo spremembo vlade, da bi se čim boljše izvršile določbe pogodbe v zvezi z Anglijo. Egipcijski narod in njegov vladar nista dala povoda za to, da bi se vodila na njihovem ozemlju vojna, ki se Egipta ne tiče. Na drugih krajih sveta vpliva Anglija na narode, naj se zanjo borijo. Ako Anglija zlorablja Egipt kot svoje vojno oporišče proti Italiji, potem je Italija prisiljena sprejeti odgovarjajoče vojaške ukrepe, ki bi se jim rada odrekla na osnovi svečane izjave Mussolinija, ko je stopila Italija v vojno. Italija ima zdaj vsi pravico, podvzeti vojne ukrepe proti Egiptu. Izjava je elonela na trditvi, da je od samih omenjenih držav odvisno, ali se bo izpolnila želja Italije, da ne bodo zapletene v sedanjo vojno. Sedaj, ko se Angleži po Halifaxovih besedah hvalejo, da so v Kairu dobili vlado, ki je pripravljena podpirati Anglijo v borbi proti Italiji, potem je dolžnost Egipta, to zanikati.

Anglija bo egiptsko vojsko razorožila

Atene, 16. julija: United Press: Grški listi pri- našajo vest, da namerava angleška vlada razorožiti egiptovsko vojsko, ker je popolnoma nezanesljiva. To potrjuje angleška uradna agencija »Reuters« sama, ki poroča, da je angl. vlada izrazila nasproti egiptovski vladi željo, da bi ji vrnila orožje, kate- rega je ona prodala Egiptu. Dejansko bi to pomeni- lo, da bi morala egiptovska armada izročiti vse svoje orožje, ker je oborožena vseskozi le z orožjem, ki je bilo dobavljeno od Anglije. Ta zahteva je v egiptovskih narodnih krogih zbudila ogorčenje, češ, da zasleduje namen, da uniči neodvisnost Egipta in ga ukloni vojnim namenom Anglije.

Ultimat Angliji?

Italijanski glasovi o novem potovanju grofa Ciana v Berlin

Rim, 16. jul. t. »Giornale d'Italia« je objavil uvodnik, ki je v vseh političnih in vojaških krogih v italijanski prestolnici vzbudil največjo pozornost. Uradno glasilo italijanske vlade namreč trdi, da bosta Nemčija in Italija najprej poslali Angliji ultimatum, v katerem bosta našli svoje zahteve, nakar bosta dali Angliji kratek rok za odgovor, in šele potem bosta angleški imperij napadli, če bi Anglija zahtevala. Glede zahtev, ki jih name- ravata Nemčija in Italija staviti Angliji, trdi »Giornale d'Italia«, da bo morala Anglija iz- brati med popolno podreditvijo Nemčiji in Ita- liji glede preureditve Evrope, ali pa bo mo- rala sprejeti uničevalni napad.

Glede načina, kako bosta Nemčija in Ita- lija postopali, »Giornale d'Italia« ne pove no- benih podrobnosti, pač pa namigujejo v poli- tičnih krogih, da bo zunanji minister grof Ciano še enkrat potoval v Berlin na posvete z nemškimi državniki, nakar da bo Hitler v velikem govoru objavil ultimativne zahteve. V Rimu menijo, da bosta že ta teden padle usod- ne odločitve. Istotako so prepričani, da vojna z Anglijo ne bo trajala ne več let, ne več me- secev, ampak, da so priprave za napad tako polne, da bo vojna z Anglijo le vprašanje tednov.

Grof Ciano spet v Berlin

Washington, 16. julija. b. »United Presse« po- roča iz Rima, da se v tamošnjih diplomatskih krogih trdi, da bo italijanski zunanji minister grof Ciano jutri odpotoval v Berlin, da se pogovori s kanclerjem Hitlerjem o tekstu govora, ki ga bo Hitler imel pred pričetkom velike ofenzive proti Angliji.

Tudi v Londonu pričakujejo ultimatum

London, 16. julija. b. Današnji tisk se mnogo bavi s včerajšnjim člankom Virginie Gayde v »Giornale d'Italia«, ki je naglašal, da mora sedaj Anglija izbirati med vojsko do uničenja ali pa med pokoravanjem uredbam sil osiše, ki imata v svojem načrtu obnovo Evrope. V mero- dajnih londonskih krogih tolmačijo članek Gayde tako, da bosta Nemčija in Italija poslali pred ofenzivo angleški vladi neke vrste ultimatum in da Nemčija in Italija pričakuje, da bo angleška vlada sprejela tako zvane mirovne pogoje.

Tudi Španija

Madrid, 16. julija. Ministrski svet je imenoval za vojaškega guvernerja ozemlja v »zaledju« Gibraltarja generala Munoz Grande, ki je obenem poveljnik 22. divizije. General Munoz je znan po svojih velikih strateških sposobnostih in svoji odločnosti, ki jo je pokazal kot mlad častnik tako

zgrajena, da more sama zase nastopati v obrambi.

Da bodo torej Nemci pri svojem napadu na Anglijo uspešni, bodo morali napasti z velikimi silami, in drugič morajo več ali manj biti gospodarji tako na vodi, kakor v zraku, da preprečijo prevelike izgube svojih napadalnih čet.

v Maroku, kakor v minuli državljanski vojski. Vlada je hkrati izvršila več sprememb v poveljstvu posameznih armadnih zborov, tako na celini kakor v kolonijah. Najposobnejši častnik španske armade general Moreno pa je bil imenovan za načelnika generalnega štaba španske vojske.

Ameriški admiral o načrtih Italije v Sredozemskem morju

New York, 16. julija. tg. »United Press« prinaša izjavo načelnika generalnega štaba mor- narice Združenih držav Severne Amerike admi- rala Stirlinga, ki je ob priliki zadnjih borb med italijanskimi in angleškimi vojnimi brodovjem na Sredozemskem morju dejal, da je očitni strate- gični načrt Italije ta, da razdeli angle- sko vojno brodovje v Sredozemskem morju po dveh črtah: ena, ki gre od Albanije do Ci- renaike, druga, ki gre od Korzike preko Sardi- nije mimo Bizerte, ki je danes brez moči, do Tripolisa. V sredi med tema črtama sta Sicilija in Malta, kjer hoče italijansko vojno brodovje dobiti popolno premoč.

Zadnje bitke na tem odseku so bile posledica

tega, da so skušali Angleži preko Gibraltarja poslati v Aleksandrijo močne čete v spremstvu vojnega brodovja. Da jih varujejo proti italijan- skemu napadu, so poslali v nasprotni smeri iz Aleksandrije vojno brodovje, ki je imelo nalogo, da prodre severozapadno v Jonsko morje in tam veže italijansko mornarico, da ne bi mogla ime- novanega prevoza angleških čet, namenjenih v Egipt. To namero je preprečilo italijansko letal- stvo, ki je na eni strani z brodovjem vred na- padlo napadalni oddelek angleške vojne morna- rice, prihajajoče iz Aleksandrije v smeri proti Kalabriji, dočim je drugi del italijanskega vojne- ga letalstva napadel angleške transporte in spreml- jajoče vojne ladje pri Balearskih otokih ter jih prisilil, da so se vrstile v Gibraltar.

Na vprašanje, kaj sodi o uspehih, je admiral Stirling dejal, da se je videlo, da so Angleži na slabšem zaradi tega, ker morajo njihova letala po večini doletovati le s površine ladij letalonsilk, dočim italijansko letalstvo lahko vzleta s števil- nih oporišč na italijanski celini in otokih. Vidi se, kako zelo manjka angleškim vojnim silam v Sredozemskem morju podpore francoskega voj- nega brodovja, predvsem pa francoskih pristanišč in letalstva.

Ameriški listi izražajo tudi prepričanje, da bo stopila v vojno Španija.

Angleško-italijanski boji

Italijanska urad. agencija Stefani daje pregled o pomorski bitki z Angleži v Sredozemskem morju

Rim, 16. jul. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani daje na osnovi naknadno zbranih po- datkov tale pregled o pomorski bitki v Sredozem- skem morju:

1. Angleške pomorske sile v zapadnem in vzhodnem delu Sredozemskega morja so se sku- šale umakniti oporiščema v Gibraltarju in Ale- ksandriji. Legenda o premoči angleške mornarice v Sredozemskem morju se je s tem podrla. Na osnovi rezultatov te pomorske bitke je ugotovljeno, da se Italija s svojimi pomorskimi enotami ter močnejšim letalstvom kakor tudi zaradi penava- do dobrega strateškega položaja lahko popolno- ma onemogoči akcijo angleške mornarice na tem sektorju.

2. Anglija je primorana, da bi branila opori- šče v Gibraltarju in vzhodnem delu Sredozemskega morja prisiljena ločiti svoje pomorske enote v Sredozemskem morju na dve skupini. Italija pa ima možnost, ker kontrolira siciljski kanal in Egejsko ožino, vedno možnost zbrati svoje pomorske enote z vzhoda in zapada.

3. Italijanske zračne eskadre s Sicilije in iz Libije, ojačene z letali s Sardinije, ovirajo italijan- sko mornarico, izkoriščati Malto kot oporišče. Mal- ta je sedaj spremenjena v oporišče, ki nima nobe- nega pomena.

4. Angleška pomorska eskadra na vzhodu je na poti v Aleksandrijo bilve večkrat s popolnim uspehom bombardirana od italijanskih letal s Si- cilije, Dodekaneza in iz Libije.

5. Angleška eskadra v zapadnem delu Sredo- zemskega morja je bila istotako resno poškodovana o priliki vrnitve v Gibraltar. Vojna ladja Hood, ki je ena najmočnejših vojnih ladij angleške mor- narice, je bila prisiljena svojo hitrost zmanjšati od 31 na 8 vozlov. To potrjuje, da je ta ladja bila težko poškodovana. Poškodbe so dokazane tudi s fotografirskimi posnetki.

6. Angleške eskadre v vzhodnem in zapadnem delu Sredozemskega morja se zaradi velike daljave ne morejo zbrati v srednjem delu Sredozemskega morja, ker bi tu zadele na močno protiakcijo ita- lijanskih podmornic, letal in vojnih ladij. Vsako pre- senenje je torej na tem odseku izključeno. Razen tega Anglija nima v Sredozemskem morju pomor- skih arzenalov, v katerih bi poškodovane vojne ladje hitro popravila.

Na osnovi vsega tega se lahko trdi, da so prve pomorske operacije italijanskih vojnih ladij in ita- lijanskega letalstva na jasn način dokazale, da angleška mornarica ni več gospodar v Sredozem- skem morju in da angleške ladje ne morejo neka- zovano izpluti iz svojih pomorskih oporišč v Gibr- altarju in Aleksandriji, da bi se približale sred- njemu delu Sredozemskega morja.

Italijansko poročilo o letalskem napadu na Hajfo

Nekje v Italiji, 16. julija. AA. Posebni dopis- nik agencije Stefani podaja naslednje podrobnosti o napadu italijanskega letalstva na mesto Hajfo v Palestini, ki so ga Angleži spremenili v zelo po-

membno letalsko in pomorsko oporišče. Hajfa je na drugi strani tudi največje petrolejsko središče ob Sredozemskem morju. Napad je izvedlo 10 ita- lijanskih letal, ki so odletela iz letalskih oporišč na Egejske mornorje. Cim so jih Angleži opazili, so takoj začeli nanje streljati s protiletalskim top- ništvom in strojinicami. Baterije so postavljene ob obali in na gričih, ki dominirajo nad cesto. Kljub temu so letala izvedla bombardiranje ter so zadelo velike zaloge petroleja. Zaradi bombnih eksplozij je izbruhnil silovit požar Angleška letala, ki so se spoprijela z italijanskimi bombniki, teh niso mogla dohiteti, ker so se italijanska letala takoj vrnila. Posadke letal so lahko opazile uspeh tega bombardiranja.

Jeruzalem, 16. jul. AA. Reuter: Uradno poro- čajo, da je o priliki včerajšnjega sovražnega letal- skega napada na Hajfo in okolico padlo 22 bomb, ki so imele močan učinek. Stvarna škoda je ne- znatna. Nekaj oseb je težko ranjenih in je od njih ena umrla. Tudi lahko ranjenih je več. Sovražna letala so letela zelo visoko.

Italijanski list zahteva Palestino

Rim, 16. jul. b. Današnja »Tribuna« piše o an- gleškem vladanju v Palestini in naglašajo, da je sta- nje v Palestini nevzdržno. Palestina mora priti pod protektorat Italije in mora biti združena z Italijo po uniji, kakor je Albanija.

Angleško vojno poročilo Boji v Afriki

Nairobi, 16. jul. AA. Reuter: Uradno britan- sko poročilo pravi da je včerajšnji dan na severni meji potekel mirno. Britanske čete v Turkani so se umakile potem ko so rešile svojo nalogo.

Kairo, 16. jul. t. Reuter: Poročilo vrhovnega angleškega poveljstva se glasi: Na zapadu v pu- ščavi topovsko streljanje. Sovražne motorizirane čete, ki so hotele prodreti v Capuzzo, so bile pri- siljene, da se z izgubami umaknejo. Pri svojem prvem letalskem napadu na Palestino je sovražnik vrzel vsega 50 bomb na Hajfo, ne da bi dosegel kakšen uspeh. Samo dve osebi sta ranjeni. Naše čete so se uspešno in brez bojev umaknile iz Mo- jale. V Somali so naša letala napadla italijanske postojanke pri Gamuku. Sovražna ojačenja so bila napadena.

Eden o vojni v Afriki

London, 16. jul. t. Reuter: V spodnjem domu je vojni minister Anthony Eden odgovoril na vprašanje, kako se razvija vojna v severni Afriki. Eden je na to dejal, da je bilo vse objavljeno, kar se o teh borbah more objaviti. Vlada ima popol- no zaupanje v vodstvo generala Wavella, ki je po- veljnik angleške armade v severni Afriki.

Angleži zanikajo bombardiranje Gibraltarja

Gibraltar, 16. jul. AA. Reuter: Zanikajo vesti, da bi bil Gibraltar včeraj trikrat bombardir- ran. Točno je, da so sovražna letala letela včeraj nad Gibraltarjem v zelo veliki višini, da pa niso vrgla nobene bombe.

Nemško-angleško bojišče

Nemško vojno poročilo

Glavni stan kanclerja Hitlerja, 16. julija. b. Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča, da je nemška podmornica potopila 23.600 ton sovra- nega ladijskega prostora, neka druga podmornica pa je potopila sovražno tankovsko ladjo 90000 ton. Pri ponovnih napadih na angleške ladje v Kanalu so nemške podmornice potopile tri trgovske ladje v skupni tonazi 18.000 ton, 5 drugih trgovskih ladij pa je bilo težko poškodovanih z bombami. V teku dneva je zračno nemško orožje napadlo an- gleška letališča Pembroke, Chatham, Plymouth in Bichster, luške naprave v Brightonu ter tvornice letal v Yeovilleu. Bombe so povzročile številne po- žare in eksplozije. Angleška letala so metala po-

novno bombe v južni Nemčiji in ne nekaj mestih v severni in zapadni Nemčiji. Bombe niso napra- vile nobene škode.

Nemci ogorčeno zanikajo proizvodnjo strupenih plinov

Berlin, 16. jul. AA. DNB: Nemški tisk so- glasno zanika trditve angleških listov da v zad- njem času v posameznih nemških tovarnah delajo 21 ur na dan ter proizvajajo strupene pline. Listi ugotavljajo, da so te vesti popolnoma izmiš- ljene in da samo zastrupljajo javno mnenje. V zvezi s tem omenjajo listi, da so za časa bojev na (Nadaljevanje na 3. strani!)

Politični zapiski

Nove reforme in uradništvo

Zagrebski Obzor prinaša članek kjer govori o akciji akcijskega odbora državnih in samoupravnih uradnikov za zboljšanje položaja, nakar nadaljuje: »Pravilna ureditev uradniškega vprašanja pomeni prav za prav ureditev enega izmed temeljnih vprašanj današnjega časa. Uradniški stan je že po svojem številu zelo važen činilec v družbi. Slabo plačani uradniki hudo pritiska na vse gospodarske življenje. Načelo socialne pravičnosti, ki naj pride do izraza v odnosu med delom in kapitalom, med posameznimi družabnimi sloji, odločno veva, naj se tudi uradniško vprašanje pravilno uredi. Poleg tega moralno ozdravljenje vsake sredine, ki brez njega niso uspešne niti največje gospodarske in socialne reforme, zahteva, da se zavaruje gmotno stanje uradništva, da se tako postavi na močno podlago življenje najbolj številne skupine meščanskega sloja. Napovedane gospodarske reforme bi malo koristile, ko ne bi vsebovale tudi ureditve gmotnega vprašanja uradniškega stanu. Zato je torej treba pričakovati, da bodo merodajni činilci presodili vso važnost tega vprašanja ter zagotovili uradnikom tisti minimum, ki je danes ogrožen zaradi splošne podražitve, ki je posledica vojne.«

»Hrvatski Dnevnik« o novi Evropi

»Hrvatski Dnevnik« prinaša uvodnik o zunanjih vprašanjih, ki zdaj pretresajo svet in se tičejo tudi balkanskih držav. Tako-le pravi: »Kakor je tržski Piccolo pred nekaj dnevi poudaril, sta državi osi že napravili načrt o preurejanju Evrope. Ta načrt ne obsega le stanja, ki je bilo dve desetletji in ki je nastalo po mirovnih pogodbah, marveč vso preteklost, to se pravi tudi tiste države, ki se zadnje svetovne vojne niso udeleževale ter niso sodelovale pri sklepanju mirovnih pogodb. Po tem takem to ne pomeni le omejene revizije, marveč revizijo stanja, ki je bilo ustvarjeno skozi stoletja na evropski celini od Severnega do Sredozemskega morja, ter ustvarjanje novega reda, ki bi v njem Rim in Berlin bila stebra Evrope. Kakor se vidi, bi bili s tem velikanskim načrtom ustvarjeni v Evropi dve velikanski državi, ki bi njuna volja bila merodajna na evropskem prostoru. Iz tega novega dogajanja bi ne bila izključena nobena evropska država, niti en evropski narod. Ni pa dvoma, da bi vse evropske države v sestavi teh carstev imele isti položaj, marveč bo njihov položaj urejen po vlogi, ki bi posameznih izmed teh dežel bila določena na podlagi interesov teh dveh carstev. S tem v zvezi se napoveduje tudi nova gospodarska organizacija Evrope, v kateri bi posamezne države uravnavale svoje pridelovanje in izdelovanje po potrebah teh dveh velikih sil, tako da bi bila ustvarjena ena skladna gospodarska celota, Panevropa v popolnem pomenu besede... Da se evropski jugovzhod in Balkan prilagajata novemu položaju v Evropi, je docela naravno. To se dogaja polagoma, vse pa jasno kaže, da se bo to moralo izvršiti bolj naglo. Po naši sodbi ni gotovo, da bi to moglo biti koristno, ker bi se v tem primeru nagle prilagoditve ne mogla izvršiti trajna konsolidacija razmer v tem področju, ki pa bi bila edina v interesu bodisi velikih sil kakor tudi v interesu malih narodov, ki za nje gre. Nato listi piše o Romuniji ter pravi, da vse kaže, da se tamkaj lahko pričakujejo še novi dogodki, ki naj notranje razmere v Romuniji uredijo. Ali bo to koristilo konsolidaciji miru — pravi list — na tem prostoru, ali pa bo odprlo možnosti novih zapletov, to bo pokazala bližnja prihodnost.«

Masonsko glasilo nehale izhajati

Hrvatski katoliški list »Nedelja«, ki je glasilo križarske organizacije, je sporočila, da je prenehala izhajati »Nova Riječ«. »V Zagrebu je prenehala izhajati filomarksistična Nova Riječ, glasilo samostojnih demokratov. Z našega stališča je bilo njeno pisanje vredno popolne obsodbe. Z vsemi silami se je zavzemala na primer za španske komuniste... Prav tako je prenehala izhajati list belgrajskih masonov »Vidici«, ki je s svojim pisanjem tudi napravil mnogo hudega.«

Naknadne občinske volitve na Hrvatskem

»Hrvatski Dnevnik« poroča: V nedeljo so bile občinske volitve v Kupresu, kjer je HSS dobila 24 mandatov, združena lista JRZ pa je dobila 12 mandatov. V občini Medak, okraj Gospić, je JRZ dobila 25 mandatov, SDS pa 12 mandatov. V občini Juraj na Bregu, okraj Čakovec, je HSS dobila vsah 16 mandatov. — Kakor iz tega sledi, je HSS dobila 2 občini, JRZ 1, SDS pa nobene.

Dr. Krnjevič za slogo

V Šibeniku je imel preteklo nedeljo govor tajnik HSS dr. Krnjevič. Med drugim je tudi dejal: »Toliko bomo močni, kolikor bomo složni. Slogo moramo držati nad vse drugo. Morda ne vidimo radi tega ali onega, kar pa nas ne sme ovirati, da ne bi delali dalje. Zlasti pa nikakor ne smemo cepiti svoje sloge. V svojem političnem delu moramo vztrajati, dokler ne dosežemo svojega namena. Težavno je v zasebnem življenju vsakogar izmed nas. Težko je tudi v življenju posameznih narodov in vsega človeštva. Posameznik, če se hoče obdržati in si ustvariti človeško življenje, ne sme kloniti, marveč moramo neprenehoma delati. Tako tudi narodi. Ako hočejo doseči svoj namen, ki ga imajo, to se pravi, da bodo svoji gospodarji, v političnem smislu seveda, da bodo tako urejeni, da ne bo niti enega posameznika med njimi, ki ne bi mogel človeško živeti, ne smejo prejeti odnehati, preden ne bodo dosegli tega svojega namena. Zato je treba reči, da je sloga in vztrajnost nad vse drugo, dokler ne pridemo do cilja. Kakor pa je z narodi, tako je z vsem človeštvom.«

Pogajanja Romunija-Madžarska-Bolgarija z nemškim posredovanjem

Bukarešta, 16. julija. Na merodajnih mestih govori, da je Nemčija nasetovala Romuniji, Bolgariji in Madžarski, da naj s pomočjo nemškega posredovanja na miren način uredijo vsa medsebojna nesoglasja. Imenovane vlade so nemški nasvet sprejele in so pogajanja med Romunijo in Bolgarijo ter med Romunijo in Madžarsko v polnem razvoju. Nemčija se predvsem trudi, da bi

O najnovejših sovjetskih delavskih reformah

Belgrajska »Politika« je dne 27. junija prinesla poročilo o ukazu vrhovnega sveta ljudskih komisarjev, ki obsega veliko reformo za sovjetskega delavca. O tem ukazu je belgrajska »Bilten« na podlagi poročila belgrajske »Politike« prinesel članek, ki med drugim pravi:

»O delavski postavodaji v Sovjetski zvezi smo že poprej pisali, zlasti pa o postavi z dne 28. decembra 1938, s katero so bile uvedene delavske knjižice, ki so sovjetskega delavca napravile tako odvisnega od svojih starešin, da bi bilo zdaj smešno govoriti o kakšni svobodi dela v tej deželi. Ti ukrepi, dasi so bili surovi, ker so pač dopuščali, da je smel biti delavec vržen iz podjetja na golo poročilo svojega nadzornika, s čemer je izgubil pravico do živeža, vsi ti ukrepi pa vendar niso nič zalegli. Najnovejši ukaz vrhovnega sveta ljudskih komisarjev (glej »Politiko« od 27. junija) jasno kaže, da boj s »prugulščiki« in »letunici« vkljub vsej strogosti ni imel nobenega uspeha. Kdo so »prugulščiki«? Tako imenujejo v Sovjetski zvezi take delavce, ki delo v tovarni zamujajo ali pa med delom v tovarni kramljajo in se sprehajajo. »Letunec« pa imenujejo tiste delavce, ki se selijo od ene tovarne v drugo. Ker dotedanja določila niso nič zalegla, je moral priti nov ukaz, ki je stare ukrepe še pomnožil. Iz uradnih poročil se vidi, da sovjetska industrija ne more še zadovoljiti potrebam vojske, kaj šele potrebam prebivalstva.

Res je, da je osemurni delavnik in sedemurni teden tudi po drugih državah, zlasti v tistih, ki so v vojni. Sovjeti tukaj niso storili nič novega, in slabšega kakor delajo drugod. Zato jim s te strani ni mogoče nič očitati. Toda iz ukaza dne 27. junija leta 1940 sledi, da o svobodi dela tamkaj ne moremo več govoriti. Ukaz je prišel zaradi lepšega na prejšnj osrednjega sovjetskega delavskega sindikata. Kdor pa ve, kako se ti sindikati volijo, ve, da so sindikati le orodje režima.

Z uvedbo sedemurnega delovnega tedna izgubi sovjetski delavec en dan počitka. Tudi po nekaterih drugih državah so tako naredili. Toda razlika je v tem: Medtem ko odprava »dnja oditja« — dneva počitka drugod pomeni le izgubo dneva počitka, pomeni za sovjetskega delavca ta izguba mnogo več. Sovjetski delavec tudi poprej ni imel dneva počitka. Tega dne mu sicer ni bilo treba hoditi na delo, pač pa je ta dan porabil, da si je nakupil potrebnih stvari, da je v dolgem »repu« stal dolge ure, preden je prišel v trgovino na vrsto, da se ukeal iz enega dela mesta v drugi ter se postavljali

v vrste. Da je tam res tako, nam izpričujejo tudi najnovejši slavonski primer g. dr. Bičaniča.

Ne glede na to, da delavec poprej nima več pravice izbirati si, v kateri tovarni bo delal, v katerem kraju bo živel, kako delo bo opravljal, da nima več prav nobene svobode, je najhujše zdaj to, da je na milost in nemilost izročen svojem nadzornikom, direktorjem, ki morejo zdaj z njim ravnati, ga plavati, kakor bodo oni hoteli. Kdor se jim ne bo docela podvrgel, bo razglašen za sovražnika države, vlačil ga bodo po sodiščih, vrgli iz hiše in stanovanja. Ko bo svojo kazen prestal in se »popobilšal«, bo sila težko dobil kje delo, nikakor pa ne tam, kjer je delal doslej. Vse to namreč bo zapisano v njegovih delavski knjižici, ki jo mora vedno nositi s seboj in brez nje sploh nikjer ne dobi niti najslabšega dela. Toda sovjetski delavec je vsega tega že navajen, ker ve, da bi vsak hujši odpor pomenil zanj smrt, in sicer ne tisto malo smrt, temveč veliko smrt v koncentracijskem taborišču. Zato sovjetski delavec ne bo nirdnil zoper te nove ukaze. To tudi važno ni.

Toda nekaj drugega je, kar smo hoteli naglasiti. Nerešeno bo ostalo vprašanje, kako nanj si sovjetski delavec v prihodnje kupuje svoje potrebščine, ko nima nobenega dneva prostega, ko pa za nakup najpotrebnejših stvari vedno potrebuje en cel dan. Zato pravimo, da vse te strogosti ne bodo niti najmanj povečale storitve v tovarnah. Tamkaj namreč pozabljajo, da je storitev odvisna od duha, da pa novi ukaz duha ne bo spremenil, pač pa celo zmanjšal možnost storitve ter povečal malomarnost pri delu. Delavci bodo naprej prav zaradi preskrbe najpotrebnejših stvari še naprej mnogo bolj zamujali delo v tovarni. Sodišča jih bodo zaradi tega še naprej sodila in še hlaprej se bo tako vsak dan zmanjševalo število najposposobnejših delavcev. Znano je namreč, da imajo najposposobnejši delavci tudi največje potrebe, za katere potrebujejo nekaj časa. Potrebne bodo nove reforme.

Čudimo pa se, da je prinesla to poročilo »Politika«, ki je sicer s svojo bogato in mehkužno gospodo, s svojimi direktorji in sodelavci znana kot navijač za sovjetski sistem. Morda ga je prinesla zaradi tega, da bi našemu lahkovernemu svetu pokazala, »kako se ti branilci naše svobode« resno pripravljajo za prihodnji spopad. Prav gotovo le zaradi tega. Vsak povprečno pametni človek namreč mora na podlagi gorečnega ukaza spoznati, da je delavec v takem položaju le »nezasužnjeni suženj« in da česa drugega podobnega ni na svetu.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poljskem bili Poljaki oni, ki so uporabljali strupene pline in da je ugotovljeno, da so bili ti plini angleskega izvora.

Italijanski tisk se pridružuje

Rim, 16. jul. AA. Stefani: Italijanski tisk se bavi z ostrim odgovorom nemških listov na nove neresnične trditve angleske propagande, da delajo v nemških tovarnah 21 ur na dan na proizvodnji strupenih plinov, ki jih bodo uporabili v ofenzivi proti Angliji. S tem v zvezi italijanski listi naglašajo, da bo bližnja bodočnost pokazala, da Nemčija nima nobene potrebe posluževati se strupenih plinov, da bi uničila in razbila odpor, na katerega bi naletela njena zmagovalna vojska.

Nemčija preskrbljena z živežem za leto 1941

Berlin, 16. jul. AA. DNB: »Times« je pred nedavnim pisal o položaju Nemčije glede preskrbe in je med drugim trdil, da bo druga zima v vojni mnogo hujša kot pa je bila prva, ker da je v Nemčiji zmanjkalo zalog žita kakor tudi da je prenehala vsa trgovina z žitom in da je razen tega pomanjkanje živinske krme povzročilo, da se je število glav, predvsem prašičev, zmanjšalo. Glede na to z nemške pristojne strani izjavljajo, da je preskrba Nemčije z žitom in drugimi živlenskimi potrebščinami za prihodnje leto že zagotovljena in da pristojne oblasti že zdaj skrbijo, kako bodo uredile prehrano v letu 1942. Dejstvo je, da Nemčija razpolaga z ogromnimi zalogami žita in da zato ljudstvu zdaj ne bo primanjkovalo kruha kakor v času svetovne vojne.

Angleže skrbijo otroci

London, 16. jul. t. Reuter: V spodnjem domu je podpredsednik vlade Attlee govoril o ukrepih vlade, da odpravijo otroke iz Anglije na bolj varna področja. Attlee je dejal, da je vlada sprejela zelo obsežne ponudbe iz Kanade, Avstralije in Nove Zelandije in južne Afrike, celo iz Zedinjenih držav severne Amerike, kjer so povsod ponudili gostoljubnost velikemu številu otrok. Vlada pa je mnenja, da ne kaže otrok pošiljati po svetu brez varnostnega spremstva, ki ga pa vlada v sedanjem trenutku vojne ne more nuditi. Anglija mora zaradi izpada francoske mornarice zbrati vse svoje pomorske sile za obrambo domačega otočja. Toda vlada je odločena, da bo med vsemi Angleži v prvi vrsti posvetila vse svoje sile obrambi življenja otrok in žena.

Interniranci v Angliji

London, 16. julija. t. V lordski zbornici je danes član vlade razodel, da je v Angliji vsega skupaj — domačinov in tujcev — interniranih 12.500 moških, 3800 žensk, medtem ko so 7500 nadaljnjih moških internirancev poslali v Kanado.

ohranili Gibraltar, ki je potem živil stoletja miru. Tudi v svetovni vojni od l. 1914. do 1918. Gibraltar ni bil vznemirjevan.

Anglija je to dolgo mirno razdobje uporabila, da je gibraltarsko trdnjavo postopno utrnila po modernih vidikih. Velik del obrabnih baterij se nahaja v votlinah, ki so bile izklesane v živo skalo visokega 4 in pol km dolgega skalnatega hriba. Ta skala je na skrajni točki imenovana »The Rock« (skala) in ki dosega višino 425 m. Skalnat hrib pada na severni strani v navpično steno proti ozkem pasu zemlje, ki gibraltarski polotokič veže s špansko celino. Tudi vzhodna stran pada skoraj navpično v Sredozemsko morje. Silno strma je tudi južna stran, imenovana »Europa Point« (Evropska točka). Le zahodna stran pada postopno proti morju, kjer se razširijo v večjo ploskev, kjer leži staro mesto Gibraltar, nad njim po bregovih pa novi del mesta. Ob starem mestu je pristanišče, ki ga branijo trije veliki lomilci valov. Ožina, ki veže gibraltarski polotok s špansko celino, je široka komaj 800 m. Zaprt je proti španski strani z železno ograjo, ki predstavlja »mejo« med Gibraltarjem in Španijo. Onstran ograje je še 600 m širok »nevtralni pas«. Vsa suhozemska ožina je pod topovskimi žreli skalnate trdnjave, tako, da je napad s te strani nemogoč. Ograjo vsako noč slovesno zaprejo, ključke pa redno vsak večer prinesejo v spalnico guvernerja Gibraltarja.

Kako široko je morje pri Gibraltarju? O tej vodni cesti vladajo napačni pojmi. Na najožjem mestu znaša razdalja od Gibraltarja do afriške obale 14 km. Dolga pa je ta ožina vsega dobrih 60 km. Morje je na tem prostoru globoko 300 m. Skozi ta »sredozemska vrata« teče dva morskata toka. Eden teče v morski globini in sicer iz Sredozemlja ven na Atlantik, drugi pa teče po površini v nasprotni smeri. Strokovnjaki si zamaž ubijajo glave, da bi to prikazen obrazložili.

Mimo Gibraltarja je v mirnih časih letno plulo od 6000 do 7000 trgovinskih ladij v obeh smereh. Prevažale so za 25 milijonov ton tovarov. S tem je povedano, kaj pomeni Gibraltar in kaj pomeni tisti, ki ga nadzoruje. Ves ta promet je sedaj utihnil. Kako dolgo...? In v kakšnih novih okoliščinah se bo spet pričel...?

Kakšna bo nova Evropa

Nemški osnutek preureditve — objavljen v nemškem listu

Znan nemški diplomatični sodruknik berlinske »Börsen Zeitung«, Karel Megerle, je objavil članek, iz katerega je mogoče posneti smernice, ki vodijo Nemčijo pri zamišljeni preureditvi nove Evrope. Megerle pravi nekako sledeče:

Polom stare Evrope je popoln. Težiče naše celine se je vrnilo s zapada v sredino. Zaenkrat ne bomo govorili o teritorialnih in drugih izpremembah, ki bodo neobhodna posledica premaknitve političnega težišča Evrope, ampak se omejimo na nekatera temeljna načela, po katerih se bo nova Evropa upravljala.

Sodobna prometna sredstva, moderno gospodarstvo in vojna tehnika so se razvili tako daleč, da si Evropa ne more več dovoliti razkošja, da bi se kakor doslej delila v toliko majhnih enot, ki dostikrat niso sposobne življenja in se med seboj pobijajo. Treba je končati s temi večnimi spori, ki bi mogli stati Evropo njen položaj in ugled v svetu. Sredina je in majhne države so videlo, kako je nevarno zanašati se na to ali ono velesilo demokratičnega. Kakor je konec liberalne demokratičnega, tako mora biti konec tudi videza, da so si vse države enake, ampak se mora uveljaviti pravilno načelo, da tudi med državami obstoja oziroma mora obstojati hierarhičen red. Srednje in male države so morale do zdaj sprejemati gospodarske in vojaške obveze, ki niso imele smisla in so bile nevarne.

Torej — pravi Megerle — je potrebna popolna obnova tudi v zunanji in notranji politiki držav,

ki se bodo naslanjale na avtoritarne velesile. Srednje in male države bodo morale lojalno sodelovati pri tem novem redu in za ceno gotovih žrtv pokopati preteklost ter se usmeriti edino po bodočnosti. Nihče naj ne misli, da bo ta obnova mogoča na ta način, kakor danes poizkušajo v Franciji z odredbami, ki jih sklepajo stari mošje. Vsi bodo morali kloniti pred nužnostjo, da Evropa tvori v resnici enoto in da se bodo morale povsod uveljaviti večje državne enote, ne pa drobiri, kakor so nastajali do sedaj in so se izrabljali za eno ali drugo stranko.

Z eno besedo: obstaja hierarhija narodov in držav. Srednje in male države ne bodo smele zameriti, če bodo sprejemale odredbe večjih hierarhij, katerim je poverjena skrb za enoto evropske celine. Stojimo torej pred novo evropsko dobo, ko se bo evropska celina modernizirala po avtoritarnem predpisu.

Po teh smernicah je zamišljen novi red v Evropi, če bodo zmogle avtoritarne velesile.

Belgrajska poročila so izostala, ker so sinočne nevihte telefonske zveze začasno onemogočile

Sodba Italije o spremembah v Franciji

Vodilni fašistični listi pišejo ostro proti novi vladi

Bern, 16. jul. t. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja dopis iz Milana, v katerem pojasnjuje stališče italijanskega tiska do uvedbe avtoritarne ustave v Franciji. Švicarski list ugotavlja, da italijanski tisk sprememb v Franciji ni sprejel z odobravanjem, češ, da imajo reforme, ki jih je Francija po vojaškem porazu sprejela, samo namen, da prepreči, da bi Francija morala nositi tudi posledice svojega poraza. Sedanje spremembe v Franciji, tako poudarja italijanski listi, niso iskrene, in služijo samo namenu, da bi Franciji ne bilo treba plačevati račune zmagovalnim vesilam osiša Rim-Berlin. Italija da ne bo dovolila, da bi zaradi takšnih manevrov prišla ob sadove svoje zmage. Farinacci jeva revija »Regime Fascista«, ki med vsemi italijanskimi listi piše najbolj odkrito o namenu italijanske vlade, posveča enega svojih člankov bodočnosti Francije ter pravi, da ima Francija pred seboj dve izbiri: 1. ali prizna prave razloge svojega poraza in napravi splošno čiščenje v svoji notranji politiki. V tem primeru bo Francija tudi v bodoče ostala kolonialna veleila, sveda pa bo morala na vsako vplivno vlogo pri vodstvu Evrope pozabiti. Ako pa so ustavne spremembe v Franciji samo videz, med tem ko bo ostalo dejansko vse pri starem, potem se bo razpad francoskega naroda nadaljeval. »Ker pa Francija očitno nima moči,« — piše italijanska revija — »da bi se iz lastnih moči zoperstavila razkrajajočim parazitom in jih z neke vrste revolucijo radikalno odstranila, je bolj verjetno, da se bo glede Francije zgodila druga zgoraj navedena možnost.«

V naslednji številki piše »Regime Fascista« še ostreje in trdi, da »to, kar se sedaj dogaja v Vichyju (sedežu francoske vlade) ni nič drugega, kakor politična prevara«. Farinacci trdi, da je ustavna reforma v Franciji navaden židovski maneuver, da rešijo sinagoge in framasone, ter da zmagovalce spravijo v sladko čustveno zaspanost. Novi močje v Franciji imajo očitno namen, da »pripeljejo na mirovno konferenco neko novo, za Mussolinija in fašizem navdušeno Francijo«. Toda Italija da se ne bo dala preleptiti.

Podobno piše tudi revija »Relazioni Internazionali«, ki pravi, da se Italija ne bo pustila prevarati od držav, ki bi z naglimi prilagoditvami zmagovalnim državam hotele pokopati preteklost. Francija da se ne sme vdajati utvaram, da ji ne bo treba plačati neobhodno potrebne cene za novo ureditev Evrope. Italija da nima kam z zamisliti nekega latinskega državnega bloka v bodočnosti. Italija da je zvezana z Nemčijo in v to zvezo da k večjemu spada še Francova Spanija. Francija pa da bo mogla prevzeti še druge posledice, kakor pa spremembo svoje ustave, ki da ni iskrena.

Laval o politiki Francije

Vichy, 16. julija, b. Podpredsednik francoske vlade Laval je izjavil inozemskim časnikařjem, da je Francija prenehala biti bojovnik

za človečanske pravice drugih narodov in da se bo v bodoče posvetila samo svoji narodni obnovi v okvirju bloka evropskih držav. Delo sedanje francoske vlade bo obstajalo v tem, da obnovi svoje gospodarstvo in da zagotovi prehrano 40 milijonskega francoskega naroda.

Zeneva, 16. julija. AA. DNB: Iz Vichyja poročajo, da je francoska vlada določila položaj in funkcije novih generalnih tajnikov, ki bodo stali na čelu uprave in posameznih oddelkov v ministrstvu. Ti generalni tajniki se bodo postavljali z odlokom vlade, na isti način pa tudi odstavljali. Odgovorni bodo samo ministrom. Število generalnih tajnikov je določeno na 21.

Novi močje v Franciji

Švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« takole označuje nove osebnosti, ki so prevzele oblast v novi Franciji:

Na čelu Francije stoji 80 letni maršal Petain, kot vrhovni diktator avtoritarne vladavine. Ob nje-

mu je Pierre Laval kot duhovni voditelj avtoritarnega režima in kot naslednik maršala Petaina.

Ybrenegaray je pristal nekdanje močne organizacije »Ognjenih križev«, ki so zagovarjali odpravo parlamentarnega režima in udržitve državne vsemoččnosti.

Adrien Marquet je bil preje pristal Blumov, toda njegove novosocialistične zamisli, ki so v mnogem podobne nemškemu narodnemu socializmu, so ga oddvojile od marksistov in ga postavile na čelo nove stranke.

Prometni minister Pietri je rodom iz Korsike in je v svoji politični karieri, ko je bil ponovno minister, vedno zagovarjal moč države nad diktaturo strank. Senator Lemery je strokovnjak v kolonialnih vprašanjih in po miselnosti pripadnik bivših deonističnih struj.

Prosvetni minister Mireaux je nova osebnost v političnem življenju. Do sedaj je bil ravnatelj »Tempsa« in je član akademije.

V vladi so še štiri generali: Weygand, Pujol, Colson in Darlan, o katerih je znano, da so se vedno nagibali k režimom močne roke.

Bothillier je kot strokovnjak prevzel finančno ministrstvo, Cazot pa kot nepolitični strokovnjak kmetijsko ministrstvo. Zunanje ministrstvo vodi Baudouin, ki je mož, ki je v zunanjem ministrstvu napravil svojo doseženo karijero in velja kot strokovnjak v zunanje-političnih vprašanjih.

Japonska vlada odstopila

Japonska pred velikimi odločitvami z ozirom na vojno v Evropi

Tokio, 16. jul. Domei. Ministrski predsednik Jonai je prijavil cesarju odstop vlade. Cesar je odstop sprejel. Odstop je v zvezi s stališčem vojaških krogov kakor tudi s prizadevanji kneza Kono, da ustanovi enotno vladno stranko, ki bi bila izraz nacionalne japonske zunanje politike. V inozemskih krogih zatrjujejo, da je odstop vlade tudi v zvezi z odločitvami, ki da jih mora Japonska v kratkem sprejeti z ozirom na razvoj vojne med Nemčijo, Italijo in angleškim imperijem.

Japonska zasedla nove otoke

Tokio, 16. julija. Domei. Japonske vojne ladje so v zalivu Hančov začele nove operacije in so zasedle celo vrsto otokov. Štab vojne mornarice poroča, da je blokada kitajskih pristanišč popolna in da je prenehal ves promet s temi pristanišči.

Japonci blokirajo Kitajsko

Tokio, 16. julija. Domei: Japonske čete so zasedle blizu indokitske meje mesto Pejvang. Na ta način je japonska armada sedaj v resnici odrezala Čankajškovo armado od vse pomoči, ki je do zdaj prihajala iz Indokine. Hkrati je japonska mornarica blokirala vso kitajsko obalo, na kateri so do zdaj zlasti Amerikanci izkrcavali iz manjših

pristanišč blago, ki je šlo v centralno Kitajsko. Zlasti pazijo Japonci na pristanišče Kvangčou, ki ga imajo v najemu Francozi ter na portugalsko kolonijo Makao.

Nerazpoloženje proti Angliji

Odjenljivost Anglije, ki je izjavila, da je pripravljena pogajati se z Japonsko glede ukinitve prevoza vojaškega in drugega blaga iz Birme v Čankajškovo Kitajsko, ni našla na Japonskem odmeva. Listi pišejo, da je ta odjenljivost Velike Britanije samo navidezna in zgolj taktičnega pomena, ker Anglija rabi zdaj vse svoje sile na zapadu. Japonska politika mora zato iti za tem, da z Anglijo brez ozira obračuna.

Japonske vojne ladje in letala so pri izvrševanju sklepa o blokadi Kitajske podvzele svoje operacije v krajih okoli zaliva Hangčeva. Japonske oblasti so večerj zahtevale od britanskih trgovskih ladij, naj zapuste štiri pristanišča ob kitajski obali, pristanišča, ki jih japonske čete še niso zavzele.

Čankajšek proglašal nadaljevanje bojev

Cunking, 16. jul. t. United Press: Kitajska narodna stranka (Kumintang) je imela svoj letni kongres in je ob zaključku sprejela daljši proglas na narod. V tem proglasu izjavlja

svojo neomajno voljo in odločnost, da bo vojno nadaljevala tako dolgo, dokler se bo sovražnik (namreč Japonska) nahajal na kitajskih tleh. Ako se ne posreči zaustaviti Japonske v njenem pohlepu po osvojitvi Kitajske, potem je gotovo, da noben narod na svetu ne bo več v stanju ohraniti svoje pravice, ki jih ima ob obalah Tihega morja. Japonska je skupni sovražnik vseh narodov, ki imajo življenjske koristi na Tihem morju. Za to morajo sodelovati v boju proti njemu. Triletna borba Kitajske z Japonsko je slednje znatno oslabilila. Danes po treh letih je naše zaupanje v končno zmago mnogo bolj utemeljeno.

Kitajska vlada je poslala v London na naslov angleške vlade oster protest zaradi tega, ker je Anglija ugodila japonski zahtevi, da ne dovoli več prevoza nekaterih vojaških predmetov skozi Burmo v Cunking.

Dr. M. Krek pri kralju Borisu

Dr. Krekova izjava bolgarskemu tisku o ozkih stikih bolgarskega in jugoslovanskega združništva

Sofija, 16. julija. AA. Gradbeni minister dr. Miha Krek je danes ob 12.30 po avdijenci pri kralju Borisu, ki je trajala več kot eno uro, sprejel predstavnike bolgarskega tiska in jim izjavil sledeče:

Prihajam od avdience pri kralju Borisu s še sijajnimi vtisi, ki jih je name naredila osebnost Nj. Vel. kralja. Njegovemu Veličanstvu sem imel čast sporočiti najtoplejšje pozdrave jugoslovanskih združnikov, katerim so v Bolgariji izkazali toliko pozornost, iskrenost in gostoljubje.

Kakor vam je znano, ima moje potovanje v Sofijo le znak iskrenega obiska pri bolgarskih združnikih, katerih združna organizacija, namreč kmetijska zadruga v Bolgariji, je slavila te dni 50. letnico, ki je bila zvezana z rednim kongresom bolgarskih kmetijskih združenj. Srečen sem, da sem mogel videti ogromni napredek bolgarskega združništva in vsega bolgarskega naroda. Imel sem lepo in koristno priložnost, da sem videl glavne nosilce združne misli v Bolgariji in da sem videl delo pridnega bolgarskega naroda.

Iz razgovorov, ki sem jih imel s predsednikom vlade Filovim, z zunanjim ministrom Popovim, gradbenim ministrom Vazilijevim, trgovskim ministrom Zagorovom, kmetijskim ministrom Bagrianom in ministrom Goranovom, sem dobil vtis, da je Bolgarija država, kjer vsi merodajni činitelji z največjo pozornostjo spremljajo in podpirajo združno organizacijo. Ta pa vrača vso svojo silo, katero potem vlaga za dobro bolgarskega naroda, spet v korist gospodarstva, socialnega miru ter gnotne in duhovne kulture naroda.

Porabil sem to priliko, da sem obiskal glavna združniška središča, mnoge druge javne ustanove v Sofiji. Ogledal sem si vso Sofijo in njeno okolico in občudoval velik napredek, ki ga je prestolnica v svojem razvoju doživela. Vi ne čutite, koliko so za napredek vaše krasne prestolnice naredile organizacije stavbnih združenj, ki so nekaj najbolj popolnega, kar je mogoče videti. Na kratko vam moram reči, da sem dobil samo najlepše in nepozabne vtise. Moram končati, ker me čakajo

Rooseveltovi pogoji

na sestanku demokratičnih delegatov je rekel senator Keli: Mi smatramo Roosevelta ne kot kandidata za ameriškega predsednika, ampak kot človeka, ki bo vodil ameriški narod in ki bo nadaljeval svoje delo za demokratične ideje. Ta izjava senatorja Kelija je izzvala med navzočimi delegati viharno odobravanje. Predsednik Roosevelt, ki prebiva sedaj v Beli hiši, je v stalni telefonski zvezi s Chicagom. Predsednik Roosevelt do sedaj še ni dal pristanka za svojo tretjo kandidacijo, vendar pa ni nobenega dvoma, da bo kandidacijo sprejel, ako bo večina članskega kongresa to želela.

Krog, ki so blizu predsednika Roosevelta, naglašajo, da bo predsednik Roosevelt za svojo kandidacijo stavil pogoje, da se izvede zunanja politika, ki jo je odredil on in Hull in ki je obsežna v sledečih treh točkah:

1. popolno podpiranje mobilizacije ameriških sil in pomož, sredstev za obrambo države;
2. odobrenje materialne pomoči Angliji;
3. nikakva kompromisna politika s sovražniki demokracije.

Sovjetski protest v Romuniji

Moskva, 16. julija, t. Tass: Sovjetska vlada je dostavila romunskemu poslaniku oster protest zaradi slabega ravnanja s tistimi osebami, ki želijo potovati iz Romunije v Besarabijo. Sovjetski poslanik v Bukarešti je protest ponovil.

Poljsko zbirališče v Londonu

London, 16. julija, t. (Reuter.) Danej je vodja Kentski slovesno izročil poljski vladi vse potrebno, kar spada k poljskemu narodnemu zbirališču za vse tiste poljske begunce, ki se nahajajo v Angliji. Predsednik poljske republike je bil navzoč. Govor je imel tudi zunanji minister lord Halifax, ki je poudaril zglede junaštva, s katerim so se Poljaki borili v neenaki borbi za svojo svobodo. Poljski zgleb do dal duha vsem tistim, ki prebivajo sedaj v strdnjavi svobode, ki se imenuje Anglija. Anglija bo poljski narod in državo pomagala obnoviti.

Nemci organizirajo nizozemske delavske zveze

Haag, 16. julija, AA. (DNB.) S pristojne nemške strani se je zvedelo, da je nemški komisar izdal celo vrsto ukrepov za organizacijo in vodstvo nizozemskih sindikatov. Med drugim je bilo predsedniku številno najmočnejšega nizozemskega sindikata prepovedano nadaljnje delo, na njegovo mesto pa je bil postavljen, da vodi posle sindikata, komisar, ki bo takoj prevzel svojo dolžnost. Ta ukrep je bil izdan zaradi tega, ker pozitivno sodelovanje predsednika sindikata s pristojnimi oblastmi komisarjata ni bilo več možno.

Drobne novice

Helsinki, 16. julija. AA. Včeraj je bila odprta nova letalska proga na Finskem med Helsinkijem in Petsamom. Let traja osem ur.

Stockholm, 16. julija. AA. Dosedanja švedska poslaništva v Bruslju, Haagu in Oslu so ustavila svoja delovanja.

Newyork, 16. julija. AA. DNB: Zaradi eksplozije plina v rudniku v Seamanu, v zvezni državi Pensilvaniji, je bilo 50 rudarjev v globini 2.000 m zasutih. Dozdej še ni ničesar znano o usodi teh rudarjev.

Lizbona, 16. julija. AA. Dosedanji francoski poslanik v Lizboni Le Roy, ki ga je vlada maršala Petaina razrešila dolžnosti, je predal posle poslaništva prvemu tajniku Panafieu. Le Roy ostane na Portugalskem kot zasebnik.

Newyork, 16. julija. AA. Reuter: O priliki katastrofe v premočniku Solimanu je našlo smrt 47 ljudi. Negotova je samo še usoda sedmih rudarjev.

Lizbona, 16. julija. AA. DNB: Bivša avstrijska cesarica Cita je odpotovala danes dopoldne z letalom »Clipper« v Združene ameriške države.

„Čudež odpuščanja“

Nov krasen govor papeža Pija XII.

Papež Pij XII. je imel te dni gotovo najlepši govor, kar smo jih do sedaj slišali od njega, ki obvladuje besedo tako, kakor noben njegov sodobnik.

Govoril ga je 11. t. m. v veličastni Sala Ducale novoporočencem, katere je spomnil, da je mesec julij posvečen presveti krvi, ki jo je Jezus Kristus prelil za odrešenje sveta in vsake posamezne duše. Cel ocean krvi je prelilo človeštvo v svojih medsebojnih borbah in ker je srd človeškega srca globok kakor brezno, ki kliče drugo brezno, rodi to prelivanje krvi vedno hujše zlo in maščevanje, tako da mu ni v zgodovini ne konca ne kraja. Drugače kri Gospodova, ki je bila prelita iz ljubezni in ne prinaša s seboj zagrenjenosti, jeze in nove krivice, ampak edinole odpuščanje, ki je tako neizmerno globoko, kakor je globoko srce Gospodovo. Božje srce je brezno, ki kliče druga brezna same ljubezni in odpuščanja. Tisti, ki so resnično hvaležni krvi, ki je bila prelita zanje iz Ljubezni, so potopljani v ocean dobrote in ne poznajo drugega kakor odpuščanje.

»Ne spomni se nobene žalitve, ki ti jo je prizadel bližnji,« ne reci: povrnil bom svojem bližnjemu, kakor je on storil meni,« kdor bo iskal maščevanja, nad tem se bo maščeval sam Bog, ki vodi točen račun o njegovih grehih,« kaj se to pravi, da hraniš v svojem srcu jezo na svojega bližnjega, hkrati pa prosiš Boga, naj ti odpušča tvoje grehe? Ti ne odpušča človeku, podobnemu tebi, od Boga pa pričakuješ, da bo usmiljen s teboj! — tako nas podučuje sveto pismo stare zaveze. S prihodom Jezusa Kristusa pa — nadaljuje papež — je zakon odpuščanja postal temeljni zakon krščanskega soživljenja ljudi. Ko je pristopil h Kristusu Peter in ga vprašal, kolikrat naj odpusti svojem bližnjemu, če ta greši proti njemu? Ali sedemkrat?, mu je Učencin odgovoril: »Ne rečem ti do sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat.« In dalje beremo: »In kadar začenejate moliti, najprej odpustite, če imate kaj zoper koga, da vam tudi vaš oče, ki je v nebesih, odpusti vaše grehe. In še to je rekbel Gospod, da ni nobena zasluga, če ljubimo tistega in mu želimo dobro, ki nas ljubi in nam dobrote izkazuje, ampak pravo krščanstvo je, če »ljubite svoje sovražnike in delate dobro tem, ki vas sovražijo.«

Potem je Pij XII. spomnil navzoče na naše dni, rekoč: »Tudi dandanes je nevarnost, da bi se upravičeno in plemenito čustvo domovinske ljubezni izpačilo v strast maščevanja, v ožih v nenasiten pohlep, v

drugih v strašen srd onemoglosti. Kristjan, ki zvesto in pogumno brani svojo domovino, se mora hkrati drževati tega, da bi tiste, s katerimi se je dolžan boriti, sovražil. Na bojnih poljih vidimo osebe, ki požrtvovalno okazujejo pomoč ranjencem, najsi bodo iz tega ali onega tabora, toda, ali je res treba, da se ljudje šele pred pragom smrti spomnijo, da so med seboj bratje? Ta čudovita ljubezen, ki pa je pozna, ne zadostuje; potrebno je, da se kristjani v smislu evangelija zavejo, da vežejo vse bratovske vezi in jih družijo kot eno družino, ki je bila odrešena po krvi Jezusa Kristusa, ki je hotel, da bi ljudje po čudoviti moči te krvi, četudi bi za to bilo treba heroične zmage nad samim seboj, bili vselej zmogni medsebojnega odpuščanja, ki nikakor ne izključuje vstopitve pravice, če je bila žaljena, zakaj brez takega odpuščanja nikoli ne bo mogoča resnična in trajna sloga in edinost človeštva.

Papež je potem spomnil novoporočence na včasih malenkostne nesporazume in spore — da ne govorimo o tragičnih primerih in hudih žalitvah — ki, če se takoj ne pozabijo in ljubeče ne poravnajo, lahko s časom ustvarijo več ali manj skrito ali očitno in boleče nasprotstvo ter nerazumevanje. Isto velja o odnošajih med starši in otroci, v katerih ne sme biti niti najmanjšega čustva maščevalnosti in zagrenjenosti, ki lahko popolnoma uniči zaupanje otrok do staršev. Nato je Pij XII. pokazal na zgled sv. Ivana Gualberta, mladega viteza v različnih vojskah tistega časa, ki je nekoč v ozki ulici, obdan od svojih oboroženih slednikov, srečal človeka, ki je bil ubil njegovega ljubljene brata. Ta se je s strahom vrgel na kolena in razprostrl roke v obliki križa, čakajoč smrti. Toda Ivan je iz spoštovanja do tega presvetelega znamenja odpustil, nasprotnika dvignil in ga še obdaroval. Nato je stopil v cerkev San Miniato v Florenci — zakaj v tem njegovem rodnem mestu se je odigral ta dogodek — in tu je, poglobljen v molitev, sklenil, da se ne bo nikoli več bojeval za nobenega, kakor samo za Boga. Nismo vsi sposobni takega heroizma, toda nanj se moramo spomniti vsaj v takih časih, kakor so današnji, in kakor doma molimo vsak dan Očeta, naj nam odpusti naše dolge, kakor Očeta nam odpuščamo svojem bližnjemu, tako naj bi se narodi spomnili, da si morajo medsebojne grehe, žalitve in krivice odpustiti, ker sicer ne more biti miru na zemlji. Odpuščanje rodi največji čudež, da se uniči, kar je bilo in zgradi novo.

Gospodarstvo

Naše gospodarstvo v juniju

Iz najnovejšega poročila Narodne banke o našem gospodarstvu od konca maja 1940 posnemamo naslednje podatke o našem gospodarskem položaju:

Obtok denarja.

Obtok bankovcev naše Narodne banke še nadalje narašča in je s koncem maja dosegel 11.754,9 milij. din., s koncem junija pa 12.210 milij. din. Nadalje je znašal s koncem maja obtok kovancev 998 milij. din., konec aprila 1940 954, lani konec maja 713 milij. din. Tako je znašal skupni obtok konec maja letos 12.748, lani konec maja pa 8.011 milij. din. Če pa upoštevamo še obveznosti po vidu Narodne banke, čekovne vloge pri Poštni hranilnici ter hranilne vloge v vsej državi, je znašal obtok 27.008 milij. din. konec maja letos, lani pa konec maja 22.344 milij. din., tako da je indeks skupnega obtoka narasel od 128,0 maja lani na 154,6 maja letos (podlaga je obtok plačilnih sredstev leta 1928 kot 100).

Hranilne vloge.

Razvoj hranilnih vlog nam kaže naslednja razpredelnica (v milijonih din):

	drž. zavodi	hraniln.	banke	skupno
1. januarja 1940	2.265	2.311	5.579	10.155
1. aprila 1940	2.167	2.527	5.521	10.215
1. maja 1940	2.107	2.463	5.525	10.095
1. junija 1940	2.007	—	—	9.845

Stanje 20 najvažnejših bank kaže, da so se v maju povečale gotovinske rezerve od 403 na 452, menična posojila od 847 na 886, dočim so se tekoči računi dolžnikov znižali od 2508 na 2409, razni dolžniki pa od 666 na 644 milij. din. Med pasivi so se vloge na knjižice zmanjšale od 1659 na 1601, tekoči računi od 1057 na 1001, dočim so upniki narasli od 1741 na 1578 milij. din. Sličen razvoj izkazuje tudi stanje 50 največjih zasebnih bank.

Čekovne vloge pri Poštni hranilnici nadalje naraščajo ter so konec maja dosegle že 2572,65, dočim so še konec aprila znašale samo 2312,5, lani konec leta pa 1971,15 milij. din.

Tečaj državnih papirjev.

Tečaj državnih papirjev so se maja zelo znižali, nasprotno pa so proti koncu junija in v začetku julija zopet začeli naraščati. Maja je znašala povprečna rentabilnost državnih papirjev zaradi nizkih tečajev 7,26, dočim je znašala aprila samo 6,75, lani maja pa 6,34%. Promet v efektih je na domačih borzah dosegel v maju znesek 28, aprila 22, lani maja 37, skupno je letos v prvih 5 mesecih znašal 90 milij. din., lani v prvih 5 mesecih 194 milij. din. Če izločimo delnice, je znašal letos v prvih 5 mesecih promet v državnih papirjih 75,6 milij. din., lani v prvih 5 mesecih 190 milij. din. Zanimivo je, da je promet v delnicah narasel od 13,85 milij. din. v prvih 5 mesecih lani na 18,2 milij. din. v prvih 5 mesecih letos. Posebno zneten je bil promet delnic v marcu letos, ko je znašal 8,25 milij.

din. Tudi promet na produktivnih borzah je bil letos večji kot lani.

Cene.

Cene na d'elo so se tudi v maju še nadalje zviševale, kar dokazuje indeks cen za ta mesec, dvig pa je bil zabeležen tudi v juniju. Indeks cen glavnih skupin proizvodov na debelo je bil naslednji (podlaga so cene leta 1926 kot 100):

	septemb. 1939	april 1940	maj 1940	junij 1940
rastlinski proizvodi	73,5	106,3	107,7	118,3
živila in proizvodi	67,7	89,6	89,7	85,8
mineralni proizvodi	93,9	115,3	117,0	—
industrijski proizv.	79,5	104,2	103,8	106,4
skupni indeks	76,6	102,4	102,8	105,8
izvojni proizvodi	73,1	98,8	98,8	—
uvozni proizvodi	81,6	110,7	110,7	—

Te številke kažejo, da se je raven naših cen ponovno dvignila, in sicer predvsem zaradi višjih cen pšenice in koruze, kar se vidi pri indeksu cen rastlinskih proizvodov. Skupni indeks je v juniju zopet narasel v znatni meri in je bil skok večji kot od aprila na maj. Skupno so naše cene na debelo narasle od septembra do junija, torej v 9 mesecih, za 38,1%, kar je izredno zneten skok. Do maja so narasle samo za 34,2%, dočim so cene za drobno v Belgradu istočasno narasle za 24,9%. Cene na debelo hite pred cenami na drobno in ne kaže, da bi se raven cen pri nas ustalila.

Državne finance.

V mesecih april, maj so znašali državni dohodki 2140,5 milij. din., dočim je znašal proračun za to dobo 2055,1 milij. din. V povišanju dohodkov se že vidi efekt davčne reforme lanskega in letošnjega leta. Neposredni davki so dali letos 422,1 (lani 410,8), posredni davki 633,05 (541,3), monopoli 431,87 (349,8), državna podjetja 618,3 (531,1), razni dohodki so znašali 51,6 (8,9), tako da so skupno znašali državni dohodki 2140,5 (lani aprila in maja 1845,0) milij. din. Med neposrednimi davki so dale trošarine 180,7 (165,2), takse 227,7 (205,8) in carine 224,64 (170,4) milij. din. Znatno so se povečali monopolski dohodki, in sicer predvsem od tobaka, ki so dali letos aprila in maja 352,3 (lani 270,75) milij. din. Tudi so narasli dohodki državnih železnice od 369,2 na 452,7 milij. din. od lani na letos.

Državni izdatki so znašali aprila in maja letos 1834,1 milij. din., dočim je znašal proračun za to dobo 2468,9 milij., lani aprila in maja so znašali 1639 milij. din.

Nadalje so objavljeni tudi podatki o izvrševanju državnega proračuna za 1939—1940 za meseca april in maj 1940. Če te dohodke prištejemo, potem dobimo, da so znašali državni dohodki od 1. aprila 1939 do 31. maja 1940 12.934,3 milij. din., izdatki pa so znašali 12.886,5 milij. din. Presežek v znesku 547,8 milij. din. bo porabljen za nadaljnje proračunske izdatke tega leta.

Gozdarstvo

v celjskem, konjiškem in šmarskem okraju

Celje, 16. julija.

Območje Slovenije obsega približno 1.572.000 ha zemlje. To je vsekakor ogromno gozdno ozemlje, iz katerega je črpal in črpa naš kmečki rod najnujnejše in najpotrebnejše za težke čase. Pri nas imamo posestnike z različno velikimi gozdi. Največ je malih posestnikov, ki imajo ca 5 ha gozdne posesti, nato slede posestniki z 10—50 ha gozda. Ti ogromni kompleksni gozdovi so bili nekdanji naši zakladi, danes pa, žalibog, niso več v toliki meri, saj mnogokje ne donajajo niti toliko, da bi plačali davek, ker so izsekani, prazni ali pa zanemarjeni. Včasih si je kmet iz donosa svojega gozda popravil razpadajoče gospodarsko poslopje, si nakupil obleke in obutev, danes pa navadno tega ne more, ker so njegove gozdne poseke preraščene z mahom, grmičevjem itd.

Vključ števili predavanjem, okrožnicam, brezplačni oddaji mladik za sajenje, se marsikateri kmet še vedno ne zaveda velike gospodarske važnosti gozda zanj in za njegovo potomec.

Okraj Celje, Konjice in Šmarje pri Jelšah imajo precejšnjo gozdno ozemlje. Od 61.086 ha zemlje pokriva okraj 27.775 ha gozda (mesto Celje od 3084 ha zemlje 1567 ha gozda), okraj Konjice od 32.053 ha zemlje 18.686 ha gozda, okraj Šmarje od 54.488 ha zemlje 23.164 ha gozda. V prvih dveh okrajih prevladujejo iglavci, v šmarskem okraju pa listavci. Lesna trgovina je razvita predvsem v okrajih Celje in Konjice, kjer so dobre prometne zveze, dočim je v šmarskem okraju lesna trgovina zaspana in se ji le v zadnjem času odpira pot. Posebno živahna je postala lesna trgovina pred tremi leti. Cene lesu so se izdatno dvignile, zaloge lesa na žagah in skladiščih so se skrčile, povpraševanje po lesu pa močno poraslo, cene, vse to pa je imelo za posledico intenzivnejše izkoriščanje gozdov. Začeli so prekomerno izsekavati gozdove, prodajati les, in mnogi so si res opomogli. Žal pa so na drugi strani ostali gozdovi izsekani in so prerasli z grmovjem. Posebno veliko škodo so trpeli naši gozdovi in to baš v teh okrajih zaradi sečnje mladik smrekovih gozdov za hmeljevarke.

V preteklih mesecih se je lesna trgovina naravnost razbohotila. Zlasti v marcu, aprilu in maju mesecu so se cene lesa dvignile kar za 30%; v preteklem mesecu pa so že prihajale z lesnih tržišč novice o padcu cen za okoli 10%. To sicer ni veliko, in je upati, da ne bo sledilo naglo popuščanje cen.

Dvig cen je tudi vzrok, da so naši gozdni posestniki še bolj prišli izkoriščati gozdove, da si opomorejo v času, ko so cene visoke. Popolnoma razumljivo in pravilno je, da izrabimo te ugodne čase, na drugi strani pa moramo gledati, da bomo vračali dobro zemlji, ki nam je pomagala, da jo bomo posadili s sadikami in gradili bodočnost tudi svojim potomcem.

V debati o propadu gozdov z nekim pomembnejšim gospodarskim strokovnjakom, je ta prav zanimivo podal gospodarsko sliko naših gozdov. Gozdne posestnike je ločil v štiri skupine: v ljubosumne posestnike, ki nočejo izkoriščati niti zrelih gozdov. Teh je okoli 15% (n. primer na Vranskem ima neki posestnik 200-letni gozd). Dalje so posestniki, ki imajo urejene gozdove, s katerimi pravilno gospodarijo in jih tudi pravilno izkoriščajo; in posestnike, ki menijo, da vodijo pravilno gospodarstvo, izkoriščajo svoje gozdove, hodijo na strokovna predavanja in poslušajo in

priznavajo opozorila, katerih pa ne izvršujejo. Zavedajo se sicer, da jim je gozd v korist, da je njihov napredek odvisen od njega, ne mislijo pa, da bi moral biti gozd železna blagajna, iz katere bi prejimali najpotrebnejše dohodke oni in njih potomci. Tem slede zanimarni posestniki, ki iz nevednosti ali malomarnosti izsekavajo svoje gozdove (20%), med začne pa pijančevske gozdove, ki jih posestniki totalno uničujejo in v njihovih gozdovih ni drevesa, ki ne bi šlo po njihovem goitanju.

Kako preprečiti prekomerno izkoriščanje gozdov?

O tem so merodajni krogi že mnogo razpravljali in izšla je uredba. O njeni važnosti ne bomo debatirali, moramo pa reči, da je že mnogo koristila, ne bo pa popolnoma uspešna, če ne bodo dobila okrajna načelstva v gozdarskih oddelkih na razpolago dovolj strokovnih moči, ki so postali pri nas pisarji, ne pa oni važni činitelji, ki morajo med ljudstvo, da ga pouče. Urejanje gozdarskih vprašanj z varnostnimi organi ni primerno, odvratno in ne dosega ciljev. Tako imamo za okraj Celje, Konjice in Šmarje enega gozdarskega referenta z dvema podgozdarjema, vsi pa so skoraj zgolj navezani na pisarno in le iz idealizma delajo v nadurah za napredek gozdarstva.

Nujno potrebno je, če hočemo pripomoči k boljšemu ohranjanju naših gozdov, da se pri nas uvede služba gozdnih čuvajev. Te naj bi nastavile občine. To službo naj bi izvrševali absolutni gozdarske šole, in prepričani smo, da bi naši gozdovi zopet zasloveli, vsem pa bi bilo zagotovljeno, da bo pri nas lesna trgovina tudi v bodočnosti cvetela. Iz naših gozdov črpamo na ha zemlje 135 m³, lahko pa bi pri povprečni starosti gozdov (55 let) celo 210—230 m³. To je seveda kmetovalcem velika škoda.

Pogozdovanje

Zadnja leta je bila iz Celja posebna propaganda za pogozdovanje izsekanih gozdov. V Celju se je osnovalo propagandno gozdarsko društvo, ki ima isti namen kot okrajni odbor za propagando pogozdovanja: prirejati mladinske dni, na katerih mladina pogozduje, organizirati gozdne drevesnice itd. Društvu predseduje polkovnik g. Kovač, duša vsega pa je gospodarski referent g. Ciril Rihtar iz Celja. Na področju okrajev Celje, Konjice in Šmarje je bilo letos polno dežjih dni, na katerih je mladina imela predavanja in tudi sama pogozdovala. Inž. Rihtar in oba podgozdarja sta bila po možnosti mnogo na terenu, precej pa so pripomogli k uspehu tudi učitelji. Dečki dnevi so bili v Celju, Prihoju, Vranskem, Zičah, Polzeli, Sv. Križu pri Rogaski Slatini, St. Vidu pri Grobelnem, Zaleu Petrovcah, Ločah itd.

Okrajni odbor za propagando pogozdovanja v Celju je poveril gozdarskemu svetniku inž. Rihtarju vso propagando pogozdovanja. Ta je osredotočil svoje delo v glavnem na vojaštvo z ozirom na letošnje izredne prilike. Šolska mladina je bila že itak pritegnjena k pogozdovanju ob priliki dežjih dnevo, ostale organizacije se niso mogle udeleževati na tem polju, ker so trpele na pomikanju svojih članov zaradi vpoklicev, vojaške enice pa so ravno letos bile polnoštevilne in tako se je baš pri njih nudila najugodnejša prilika za propagandno delo v panogi gozdarstva. Pogozdovale se je v glavnem v Zagradu, in

sicer v celoti 8 ha. Vojaški so posadili pod nadzorstvom častnikov in podčastnikov okrog 5000 sadik: borovcev, smrečic, macesnov in kostanjev. Vse te prireditve je organiziral in vodil g. inž. Rihtar. Pred odhodom na teren so pri 39. pp. vedno pazljivo izbrali sadilce, prvenstveno vojaške kmečkega stanu, ki so bili tudi po pretežni večini iz Slovenije. Pred vsakokratnim pogozdovanjem je vodja prireditve imel poljudna in največ pozornosti zahtevajoča predavanja o pomlajevanju, negovanju, čuvanju in izkoriščanju gozdov, o pomenu gozdov z ozirom na klimatične, zdravstvene in tujskoprometne prilike, z ozirom na vrednost kmečkih posestev sploh, narodno premoženje, obrambo domovine itd.

Naši gozdni drevesnici

V okolici Celja imamo dve gozdni drevesnici: v Prešniku v Rožni dolini in v Košnici pri Celju. Posebno lepa je drevesnica v Prešniku, ki jo oskrbuje g. inž. Rihtar; drevesnico v Košnici bodo opustili, ker se je tu razširil bramor, ki uničuje nasade, dočim ima drevesnica v Prešniku naravno krasno in zelo ugodno lego. Zemljišče je odstopil g. Rakus iz Celja. Tu sta prav za prav dve drevesnici, propagandna in banovinska, vsaka ima po en ha zemlje. Sedaj so oskrbeli najpotrebnejše orodje in postavili barake. Posestniki se zelo zanimajo za sadeže, ker jih dobe po zelo nizkih cenah. Posebno se zanimajo za doglaso iz Amerike, ki v naših krajih zelo lepo uspeva. Teh sadik imajo še okrog 50.000. V drevesnici je okoli 100.000 raznih sadik. Siromašni posestniki dobe sadike tudi brezplačno. Pred kratkim so razdelili v okrajih Celje, Konjice in Šmarje 26.000 brezplačnih sadik.

Mnogo pričakujejo od ustanovljenega SGD

Slovenski listi še niso poročali o prestatku obstoja Jugoslovanskega šumarskega združenja. Pretekli mesec, 26. junija, so to združenje na zborovanju v Zagrebu likvidirali in s tem je likvidirana tudi podružnica JGZ v Sloveniji ter je bilo ustavljeno Slovensko gozdarsko društvo. Pravila so že odobrena. Društvu načeljuje predsednik g. inž. Sušteršič, podpredsednik pa je gozdarski referent g. inž. Rihtar iz Celja.

Javnost bo tudi zanimalo, kako so si podružnice JGZ razdelile imovino. Šumarska fakulteta v Zagrebu, v kateri je tudi muzej, je leta 1921, prej je bila del Hrvatskega in slavonskega šumarskega društva, prišla v roke JSU. Po prestatku obstoja JSU so si podružnice razdelile imovino po posebnem ključu: osnovno število članstva. Slovensko gozdarsko društvo 80 članov — 49.000 dinarjev, Hrvatska banovina (408 članov 241.000 din), drinska banovina 87.000 din, Belgrad 40.000, donavska 26.000, vrbaska 53.000, vardska banovina 33.000, moravska 13.000 in zelska 11.000 dinarjev. Skupno so si razdelili 555.000 din.

Dovo ustavljen Slovensko gozdarsko društvo ima pred seboj velike naloge in slovenski kmet pričakuje, da bo to društvo tudi koristilo napredku gozdarstva v Sloveniji. S. S.

Zaposlenost delavstva v Sloveniji

Po statističnih podatkih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je število zavarovancev od aprila na maj naraslo od 105.639 na 107.594, torej za 1.955. V primeri z lanskim majem je zaposlenost narasla za 3.834 oseb. Poročilo ugotavlja, da kaže zaposlenost delavstva letos stalno, velike izpremembe. Tako je znašal prirastek v primeri z lanskim letom aprila letos 6.864, dne 1. maja 6.639, dne 10. maja 4.414, dne 20. maja 3.137 in dne 31. maja 2.197, iz česar bi bilo sklepati, da se letni diferencial stalno zmanjšuje.

Povprečna zavarovana mezdla je od lanskega do letošnjega maja narasla za 1,41 din, t. j. približno 5 odstotkov, od aprila na maj letos pa za 0,38 din na 27,27 din. Skupna dnevna zavarovana mezdla je znašala maja letos 2,93 milij. din., aprila 1940 2,84, maja lani 2,68 milij. din.

Odstopke bolnikov je znašal maja letos 2,33, kar pomeni v primeri z aprilom zmanjšanje za 0,08%, v primeri z lanskim majem pa za 0,24%.

Termin jesenske prireditve Ljubljanskega veleselja. Ker je vprašanje termina rešeno, bomo imeli v Ljubljani spet našo veleseljsko prireditev in sicer od 31. avgusta do 9. septembra, na kar opozarjamo javnost in zlasti prijavljene razstavalce pomladanskega veleselja, ki je moral biti odložen.

Odkupne cene za opij. Ministrski svet je izdal uredbu o opiju, po kateri je določena odkupna cena za opij v znesku 40 din za ceno morfina v kilogramu opija. Nadalje je dan na razpolago Priv. izvojni družbi, ki bo opij odkupovala, kredit v znesku 40 milij. din. Odkupna cena bo veljala do konca septembra 1940 in je treba ves stari in novi opij izročiti Priv. izvojni družbi do tega roka. Končno je ustanovljen tudi posvetovalni odbor za opij.

Dovoljena zvišanja cen. Kr. banska uprava je odobrila številnim tekstilnim industrijam v Sloveniji zvišanje cen izdelkov z dnem 12. julija 1940.

Nihaj, d. d. za lesno industrijo in trgovino. Zagreb. Glavnica 30. 9. 1939 6.16, bilančna vsota 27,0 (24,3), izguba za 1938—1939 0,3 (za 1937—1938 0,14), skupna izguba 3,0 (2,7) milij. din.

Likvidacija. Mizararska industrija d. d., Zagreb, sklicuje redni občni zbor delničarjev za 30. julij in bo na njem sklepala o likvidaciji. Bilanca za 1939 izkazuje pri glavnici 0,625 in bilančni vsoti 0,816 milij. din izgube 0,251 milij. din.

Cene italijanskega bombažnega predliva. O konferenci naše in italijanske tekstilne industrije na Bledu krožijo novice, da glede cen ni prišlo do sporazuma. Naša delegacija je zahtevala znatno nižje cene kot so jih zahtevali Italijani, toda italijanski delegati so stali na stališču, da se ne more dovoliti za izvoz ista cena kot za italijansko potrošnjo. Vendar pa se bodo pogajanja še nadaljevala in bodo verjetno te razgovore zeli v reke uradni zastopniki obeh držav, da razčistijo vsa sporna vprašanja, ker nam drugače ne bo moglo izkoristiti italijanskih uvoznih kontingentov k nam.

Dunajski jesenski veleseljem. Letošnji termin dunajskega jesenskega veleselja je od 1. do 8. septembra 1940. Za ta veleseljem vlada posebno v jugovzhodnih državah veliko zanimanje. To se vidi tudi iz tega, da je cela vrsta teh držav prijavila svoje službeno sodelovanje na tem veleseljem, med njimi tudi naša država. Uprava dunajskega veleselja bo dala inozemskim razstavalcem dobre prostore. Na samem sejmju bodo zastopane vse gospodarske panoge, zlasti pa bo pomembna tehnična razstava. Tu bo razstavljenih mnogo novih strojev in orodja ter aparatov. Zlasti bo pomembna razstava nemške elektrotehnične industrije. Končno bodo za časa veleselja tudi važne gospodarske konference z zastopniki gospodarstva jugovzhodnih držav in seveda ne bodo izostale tudi kulturne prireditve.

Borze

Dne 16. julija 1940

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Na zagrebški borzi je znašal devizni promet 7.487.350 din., na belgrajski 4,5 milij. din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 565.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt	170.64—178.84
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	1007.17—1017.17

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	211.04—214.24
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1244.60—1254.60

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
----------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	34.65—35.35
Sofija 100 din	99 blago.

Curih. Devize: Belgrad 10, London 16.70, Newyork 440.50, Milan 22.20, Madrid 40, Berlin 176.375, Stockholm 105.50, Buenos-Aires 50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435—440

v Zagrebu 435 denar

v Belgradu 441—444

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97 denar, agrariji 51 denar, vojna škoda promptna 435—440, begluske obveznice 76—78, dalm. agrariji 72—73, 8% Blerovo posojilo 96,50 denar, 7% Blerovo posojilo 92,50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101,50 denar, — Delnice: Narodna banka 8000 blago, Trboveljska 290 denar, Krajska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 95 denar, agrariji 51 denar, vojna škoda promptna 435 denar, begluske obveznice 76 denar, dalm. agrariji 71—72, 4% severni agrariji 71—72, 4% severni agrariji 50 denar, 6% šumske obveznice 69,50 denar, 8% Blerovo posojilo 96,75 denar, 7% Blerovo posojilo 91,50—93 (91), 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, — Delnice: Sladk. tov. Osijek 245 denar, Osj. livarna 165 denar, Isis 32 denar, Oceania 403 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97 denar, vojna škoda promptna 441 do 442, begluske obveznice 78,50—79 (79), dalm. agrariji 72,50—73 (73,25, 73), 4% severni agrariji 52—52,50 (51,25), 6% šumske obveznice 70,50 do 71,50 (71), 8% Blerovo posojilo 97 denar, 7% Blerovo posojilo 93 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101,50 denar, 7% stab. posojilo 93 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno. Promet: 22 wagonov mlinskih proizvodov. Sombor. Moka bačka Og. Ogg 363—385, ostalo nespremenjeno. Promet srednji.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Cene živine in kmetijskih pridelkov. V Radovljici, dne 9. julija 1940. Voli I. vrste 10,50, II. 9, III. 7, telice I. vrste 10, II. 9, III. 7, krave I. vrste 8, II. 7, III. 6, teleta I. vrste 11,50, II. 10, prašiči špeharji 12, prašički pršutarji 10 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 16, zadnji del 16, goveje meso II. vrste prednji del 14, zadnji del 4, goveje meso III. vrste prednji del 12, zadnji del 12, svinjina 18, slanina 18, svinjska mast 23, čisti med 24, neopran volna 44, oprana volna 46, goveje surove kože 16, telečje 10, svinjske 12 din za kg. — Pšenica 240, ječmen 220, rž 220, oves 220, koruza 160, fižol 800, krompir 200, lucerna 150, seno 100, pšenična moka 450, koruzna 500, ajdova 400 din za 100 kg. — Drva 150 din za kub. meter, jacea 1,20 din za komad, mleko 2 din za liter, surovo maslo 40 din za 1 kg.

Živinski sejem v Kranju dne 8. julija 1940. — Dogon: 60 volov 15 krav, 10 telet, 123 evinj in 57 prašičev. Prodanih je bilo 41 volov, 12 krav, 10 telet, 100 evinj in 57 prašičev. Cene naslednje: voli I. vrste 9,25 din, II. 8,75, III. 7, telice I. 9, II. 8,50, III. 7, krave I. 7, II. 6,50, III. 5, teleta I. 8,50, II. 7,50, prašiči špeharji 12—13, pršutarji 11 do 12 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 16 din, zadnji 16; II. prednji del 16, zadnji 16, III. prednji del 14, zadnji 14; svinjina 20, slanina 26—28, svinjska mast 22—23, čisti med 22—24, neopran volna 38, oprana 45, goveje surove kože 13—15, telečje 20 svinjske 9—10 din za kg. — Pšenica 100 kg 300—350 din, ječmen 275, rž 275, oves 250, koruza 275, fižol 700—800, krompir 250, seno 100, slama 75, pšenična moka 450—500, koruzna 325, ajdova 400—800 din za 100 kg. — Trda drva 115—125 m³, jacea 1 din komad, mleko 2,25—2,50 liter, surovo maslo 38—44 din za kg.

V okraju Ljubljana-okolica, dne 6. julija 1940. Voli I. vrste 8,50 din, II. 7,50, III. 6,50, telice I. 7,50, II. 7, III. 5,50; krave I. 7, II. 6,

Kam z otroki po končani ljudski šoli?

Izbira poklica je eno izmed najtežjih vprašanj v življenju vsakega človeka. Še posebej pa velja to za mladino, ki preživlja današnje zmedene čase. Včasih je bilo gospodarsko življenje dosti bolj umirjeno in preprosto, najvažnejši poklicev je bilo komaj toliko, da ste jih lahko našli skoraj na prste: kmet, mizar, čevljar, krojač, mlinar, pek, kovač, duhovnik, zdravnik, trgovec, učitelj. Vsakdo je približno vedel, kaj se v teh poklicih dela, pa je šlo, četudi je bil ta bolj počasen in oni manj spreten.

Danes je na svetu čez 40.000 različnih poklicev, izmed katerih jih je nekaj tisoč tudi na Slovenskem. Konkurenca in poedinih poklicev je velika in kdor ni zares sposoben delavec, kdor ni zmožen tekmovali z delavci v istem poklicu, izgubi kmalu službo. Zato naj bi si vsakdo izbral poklic, za katerega je najbolj sposoben, za katerega ima največ duševnih in telesnih zmognosti. Res pa je, da človek samega sebe navadno slabo opazuje, da malo kdo zna pravilno ocenjevati svoje telesne, še manj pa duševne sile. Tem težje stori to otrok, ki si pri naši ureditvi šolstva mora izbrati poklic s 14. ali celo že z 11. leti. Kako naj tak otrok računa na eni strani s svojimi zmognostmi, na drugi pa z bodočnostjo, ki jo ima ta ali oni poklic v našem gospodarskem življenju?

Vsekakor izbira poklica ni preprosta in enostavna stvar. Zato so že pred desetletji pričeli ustanavljati po vsem svetu posebne zavode, ki jih imenujemo poklicne svetovalnice in ki imajo namen, pomagati mladini pri izbiri poklica. Na takih zavodih delujejo: psihotehnik, ki ugotavlja človekove duševne lastnosti in zmognosti, zdravnik, ki ugotavlja človekovo telesno zmognost in poklicni svetovalec, ki svetuje otroku poklic z ozirom na zdravnikove in psihotehnikove ugotovitve in z ozirom na razmere na delovnem trgu, z ozirom na bodočnost, ki jo imajo poedini poklici v nekem gospodarskem sestavu.

V Jugoslaviji sta dve poklicni svetovalnici: v Zagrebu je »Stanica za izbor zvanj«, v Ljubljani pa je bila pred dvema letoma ustanovljena »Banovinska poklicna svetovalnica in posredovalnica«. Ljubljanska svetovalnica deluje zaenkrat v bolj omejenem obsegu, v bližnjih letih pa bo skušala razširiti svoje delovanje na področje cele Slovenije. Poleg svetovanja mladini, kakšen poklic naj si izbere, ljubljanska svetovalnica priskrbi otrokom, ki se pri preizkušanju izkažejo sposobne izvrševati nek poklic, tudi mojstra. Tako je za otroke, ki si izbere poklic, najbolj varno, če mu pri izbiri pomaga poklicna svetovalnica, če mu pomagajo psihotehnik, zdravnik in poklicni svetovalec.

Na kaj se je treba ozirati pri izbiri poklica

Dokler pa se vsi otroci ne morejo okoristiti s pomočjo, ki jo nudi poklicna svetovalnica, se je pri izbiri poklica treba ozirati na nekaj najbolj važnih naslednjih vidikov:

A. Po dovršenem 4., 5. ali 6. razredu ljudske šole se morejo otroci odločiti za nadaljnji študij na ljudski šoli, na meščanski šoli ali na gimnaziji. — V I. razred meščanske šole se lahko vpíšejo tisti otroci, ki so dovršili najmanj 4. razrede ljudske šole brez slabe ocene in ki do 1. septembra vsakega leta še niso stari 14 let. — V I. razred gimnazije se morejo vpisati otroci, ki so z uspehom dovršili najmanj 4. razrede ljudske šole, ki so stari najmanj 10 in največ 13 let in ki so uspešno prestali sprejemni izpit, ki se vrši vsako leto okoli 20. junija. — Podrobnosti o vpisu na eno ali drugo meščansko oziroma gimnazijsko so razvidne iz »letnih poročil«, ki jih izdajajo vse slovenske meščanske šole in gimnazije.

Razni poklici

B. Kakšnim poklicem pa se morejo posvetiti otroci, ki do svojega 14. leta obiskujejo ljudsko šolo in kakšne možnosti imajo za nadaljnjo izobrazbo?

1. Otroci, ki so z uspehom končali ljudsko šolo, morejo predvsem ostati na domači zemlji in se posvetiti kmetkemu poklicu. Za čim racionalnejšo izrabo zemlje, za čim smotnejše delo na posestvu pa je priporočljivo nadaljnji strokovni pouk, ki ga otrokom nudijo kmetijske in gospodinske šole. Take šole so: Banovinska kmetijska šola na Grmu in v St. Jurju ob južni železnici (najnižja dopustna starost je 16 let); Banovinska kmetijsko gospodinska šola v Svetini in v Mali Loki (sprejemajo se dekleta, stara od 16 do 25 let); Banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru (najnižja dopustna starost je 16 let; za sprejem na šolo je potreben sprejemni izpit); Vinjarski tečaj na banovinski trsnici in drevsnici pri Kapeli (najnižja

dopustna starost je 16 let; pouk traja od 5. marca do 30. novembra vsakega leta. Gojenci imajo na zavodu brezplačno stanovanje in hrano). Državni mlekarski zavod v Skofji Loki (dopustna starost 19 do 24 let; pouk traja 2 šolski leti po 10 mesecev); Zadruga šola pri Državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani (dopustna najnižja starost je 16 let; pouk traja dva zimska semestra); Državna nižja gozdarska šola v Mariboru (dopustna starost je 16 do 24 let; mogče je spregled starosti). Kmetijske gospodinske šole so: v Kranju, v Repnjah, v Ljubljani (Marjanišče, enoletna dr. Krekova), v Skofji Loki, v Mariboru, Šmihelu pri Novem mestu in v St. Jerneju na Dolenjskem (najnižja dopustna starost za sprejem na te šole je 16 let). Gospodinska šola je na Jesenicah, v Ljubljani so pri »Mladiki« večerni gospodinski in kuharski tečaji. Poleg tega se v mnogih vaseh vrše tudi zimski kmetijski in gospodinski tečaji. — Čipkarske šole so v Fari, Horjulu, Železniku, Polhovem gradu in v Zireh; toleto tečaj je na Jesenicah in filiet tečaj na Prevaljah.

2. Otroci, ki so končali ljudsko šolo, pa se imajo pravico izučiti kakršne koli obrti. V mestih, kjer je izbira velika, so se sprejemni pogoji za nekatere obrti priostriili (zlasti za kovinske obrti) in mojstri zahtevajo od vajencev vsaj nekaž razredov srednješolske predizobrazbe. Na deželni izbira, večinoma še ni tako stroga. — Kot obrtniški vajenci obiskujejo otroci strokovno nadaljevalno šolo. — Gradbeniki, strojniki, elektroinstalaterji, mizarji in strugarji more o iti po končanem pomoničnem izpitu na delovodsko šolo Tehnične srednje šole v Ljubljani. Na moško obrtno šolo Tehnične srednje šole morejo iti fantje, ki so stari 14 let in ki so dovršili vsaj 6 razredov osnovne šole. Pod istimi pogoji so sprejeti fantje na Banovinsko šolo za glasbila. Moška obrtna šola ima: kiparski, rezbarski, keramični in graverski oddelek. — Na žensko obrtno šolo Tehnične srednje šole morejo vstopiti 14 do 16 let stara dekleta, ki so dovršila vsaj 6 razredov osnovne šole; ženska obrtna šola ima oddelek za krojenje in šivanje perila, za krojenje in šivanje oblek in za vezenje. — V Podkovsko banovinsko šolo je sprejet, kdor je napravil pomočniški izpit za kovaško obrt in bil tri leta zaposlen kot kovaški pomočnik ter je star najmanj 18 let. — Na državni pletarski šoli v Ptujju se morejo izučiti pletarstva fantje in dekleta, ki so dovršili vsaj 6 razredov ljudske šole in ki so stari vsaj 12 let; pouk traja 3 leta. — Odrasla dekleta lahko postanejo po študiju babiške šole (pri bolnici za ženske bolezni) babice ali bolničarske sestre (po enoletnem praktičnem delu v bolnici in enoletnem študiju v bolničarski šoli).

V Sloveniji je 76 različnih skupin obrti

Pri izbiri obrtniškega poklica je treba paziti na naslednje štiri napačne vidike, ki pri nas v mnogih primerih odločajo pri izbiri obrtniškega poklica:

- Nekdo si izbere poklic zato, da bi čim bolj, čim hitreje zaslužil ali da bi bil njegov zaslužek čim bolj stabilen.
- Otrok si izbere nek poklic zato, ker je v tistem poklicu zadovoljen njegov oče ali da bi lahko prevzel po njem obrt; ali pa: otrok očeta poklic odklanja, ker je bil oče v svojem poklicu nezadovoljen.
- Otrok se pod vplivom staršev, sorodnikov ali celo sošolcev odloča za nek poklic, pri tem pa sam o tistem poklicu nima niti najmanjšega pojma.
- Otroci si radi izbirajo t. im. »modne« poklice (ki so danes predvsem: ključavničar, mehanik, elektroinstalater).

Zato je treba polagati največjo pažnjo na to, če ima otrok do nekega poklica res veselje in če ga poklicno delo tudi v resnici zanima. Torej mora otrok pred izbiro poklica vsaj približno vedeti, kaj se v tem ali onem poklicu dela. Če hoče biti otrok n. pr. mizar, naj ga peljejo starši v mizarso delavnico, da si bo ogledal delo, da bo videl, da mora mizar pri delu stati, da v delavnici ropota, se pravi, da mizar izdeluje lepe a tudi preproste lesene predmete itd. Skratka, otrok naj pred nastopom učne dobe spozna dobre in slabe strani poklicnega dela. Če bo potem imel do nekega poklica še veselje, če ga bo poklicno delo kljub naporu, prahu, umazanosti itd. še zanimalo, je to do velike mere že znak, da se bo otrok v tistem poklicu tudi obnesel.

Učitelj, katehet in okrajni zdravnik pa mu poleg staršev morejo do neke mere tudi povedati, če ima za poklic, do katerega ima veselje, tudi potrebne telesne in duševne zmognosti.

Pri poklicni izbiri pa se je poleg drugega treba ozirati tudi na to, če mogče otrok ne bo potem,

ki se bo izučil nekega poklica, ostal na cesti brez dela. Prvi pogoj, da otrok ne bo brezposeln, je njegova delovna sposobnost. Drugi pogoj pa so razmere na delovnem trgu. Saj vemo, da je v današnjih časih gospodarskih sprememb ostalo na cesti mnogo dobrih delavcev, tudi obrtnikov. Tako je n. pr. pred leti prišlo ob kruh veliko čevljarjev. Danes pa se že kaže veliko pomanjkanje čevljar-skih vajencev. Izkazalo se je, da dober čevljarški mojster z lahko konkurira tovarnam čevljev, ker je mojstrov izdelek lahko boljši od tovarniškega izdelka. — Nasprotno pa je na val vajencev v kovinske poklice (ključavničarji, mehaniki itd.) zelo velik. V splošnem pa velja, da v naših razmerah dober, soliden obrtnik more še najbolje živeti in je še najmanj izpostavljen gospodarskim pretresom.

3. Otroci z dovršeno ljudsko šolo se morejo posvetiti tudi tovarniškemu delu, ko dopolnijo po zakonu predpisano starost. V tovarni so lahko pomožni, nekvalificirani ali kvalificirani delavci. Pomožni, nekvalificirani delavci imajo najnižje plače in so ob krizah, ki jih preživljajo posamezne tovarne navadno med prvimi, ki izgube službo. Kvalificirani delavci se izučijo v tovarniških delavnicah ali pa so v tovarni nameščeni potem, ko so se izučili neke obrti. — Pogoje za sprejem v tovarno določajo poedina industrijska podjetja, vsako zase.

Podoficirske šole

4. Za sprejem v podoficirske šole je potrebna tudi le ljudskošolska predizobrazba. V naši državi so naslednje podoficirske šole:

A. Za suhozemsko vojsko: 1. Pešadijska podoficirska šola Kralja Aleksandra Beograd, Pešadijska podoficirska šola Kraljice Marije Zagreb, 2. Artilerija: Artilerijska podoficirska šola Čuprija, 3. Konjenica: Konjiška podoficirska šola Niš, 4. Inženjerija: Inženjerska podoficirska šola Kralja Pe-

tra Vel. Osvoboditelja Šabac, 5. Zrakoplovstvo: Vazduhoplovna podoficirska šola Novi Sad, 6. Saniteta: Bolničarska podoficirska šola Niš, 7. Godba: Vojna muzička šola Vrša, 8. Obrt: Vojno zanatlijska šola Kragujevac; Vojno zanatlijska šola zavoda »Obilježev« Kruševac.

B. Mornarica: Strokovna podoficirska šola Šibenik, Mašinska podoficirska šola mornarice — Kumbor, p. Genovič, Pomorska vazduhoplovna šola Divulje, p. Trogir.

Informacije o sprejemnih pogojih za te šole daje upravnik vsake izmed teh šol ali jih dajejo lokalne vojaške oblasti, običajno pa so razglašene tudi vsako leto po časopisu ter po posebnih letakih, ki jih vojaška oblast razpošlje po občinah. — Izbira je stroga, predvsem je važno telesno zdravje.

5. Z ljudskošolsko predizobrazbo se morejo glasbeno nadarjeni otroci vpisati na razne glasbene šole. V orglarsko šolo Cecilijana društva v Ljubljani morejo biti sprejeti glasbeno nadarjeni, 15 do 22 let stari fantje; pouk traja 4 leta. V škofijsko cerkveno glasbeno šolo v Mariboru morejo biti sprejeti 16 do 20 stari, glasbeno nadarjeni fantje (dekleta le izjemoma); pouk traja 3 leta.

6. Po odsluženju vojaščini se morejo fantje z ljudskošolsko predizobrazbo lotiti raznih kvalificiranih ali nekvalificiranih del in poklicev, n. pr. morejo postati varnostni organi (policijski stražniki, finančari, granicari, žandarji), pomožni delavci (sluge, hlapei, čestni delavci, delavci raznih gradbenih podjetij i. pod.). — Za izvrševanje kvalificiranih poklicev so potrebne posebne strokovne šole ali tečaji. Sprejemne pogoje določajo delodajalci, bodisi privatniki, bodisi oblasti; povpraševanje je obenem s pogoji nestalno, ker se ravna po nestalnih gospodarskih ter političnih razmerah.

To je šest najvažnejših poklicnih možnosti, med katerimi lahko izbirajo otroci, ki so dovršili ljudsko šolo, in nekaj vidikov, na katere je pri poklicni izbiri treba predvsem paziti.

V kočljivejših in manj jasnih primerih more pomagati mladini, ki si izbere poklic, Banovinska poklicna svetovalnica in posredovalnica, ki daje tudi vsa podrobnejša pojasnila. Svoje poslovne prostore ima v Ljubljani na Aškerčevi cesti v soseski šolske poliklinike.

Delegacija Legije koroških borcev in Zveze Matrovič borcev na Avali dne 5. julija 1940

Pogreb g. župnika Ferd. Ciuha

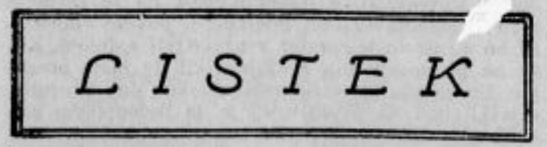
Pričakovali smo, da bo pogreb zaslužnega gospoda župnika veličasten; toda v noči od torka na sredo se je nebo okroglo in okroglo zatemnilo in v sredo zjutraj je močno deževalo. Zato smo se bali, da bo dož vse pogrebne slovesnosti pokvaril. Toda ljubezen je močnejša ko narava. Vkljub dežju so se začele zbirati množice od blizu in daleč; prišlo je 28 duhovnih tovarišev, iz domače dekanije, iz Dravske doline in Slovenskih gor. Študijske tovariše je zastopal g. dekan Potokar od Smartna pri Velenju. Ker je mnogo gospodov duhovnikov prišlo že z jutranjim vlakom ali avtobusom, so se vrstile mase v cerkvi ob 7 do 10. Slovesno sv. opravilo se je pričelo ob 10 in je trajalo do 13. Pogreb je vodil g. dekan in mestni župnik msgr. Umek. Imel je v cerkvi glo-

boko zasnovan govor, v katerem je opisal zasluge rajnega župnika za Selnico; prenovljeno župnišče, nove, lepe cerkvene klopi, prenovljena cerkev sv. Janeza, veliki Društveni dom, so pomenljivi spomini na delavnost župnika Ciuhe. Iz vsega govora je vela iskrena ljubezen, in hvaležno ljubezen je govor rodil tudi v srih poslušalcev. Pomnoženi cerkveni moški zbor je zapel rajnemu gospodu v slovo tri žalostinke. Med cerkvenim opravilom je nehalo deževati in prijazno je sonce obsevalo ovenčani grob. Žalostni in le težko smo se ločili od groba dobrega gospoda. Ovekovetil je g. župnik svoj spomin v Selnici še s svojo oporoko: zapustil je svoje imetje, svoj inventar, svojem nasledniku in mu s tem olajal nastop službe; vsa živila, ki jih ima še dobiti iz posestva, pa je daroval revežem. Lepa, plemenita misel, zlasti v teh dneh, ko je nekaterim neurje uničilo živož. Bog plačaj blagemu gospodu župniku prav bogato vse dobrote! Mir mu in hvaležen spomin!

Umor tovarniškega predelavca na Jesenicah

Pretelko nedeljo zjutraj se je po Jesenicah raznesla vest, da je bil z nožem zaboden v hrbet 38letni tovarniški predelavec Anton Pintar, stanujoč na Javorniku št. 35. Ta žalostna vest je vse Jeseničane silno razburila. Poročilo o tem zločinu smo prejeli že v nedeljo popoldne, vendar pa smo z objavo počakali v interesu preiskave. Sedaj se je policiji posrečilo ta zločin pojasniti in so krivci že pod ključem. Anton Pintar se je vračal v nedeljo zjutraj okrog dveh iz restavracije tovarniške kazine po cesti proti Javorniku. V njegovi družbi so bili delovodja pri KID Iskra in njegova žena Marija ter Franc Dolenc, uslužbenec KID. Pri Kašti je Pintar stopil za hip v stran. Ta čas pa ga je nekdo napadel in mu zasedil kuhinjski nož v levo stran prsnega koša. Pintar se je na mestu zgrudil. Prepeljali so ga hitro v bolnišnico Bratovsko skladišče, kjer je zdravnik dr. Tancar, ki je takoj prihitel, ugotovil, da je rana smrtna in vsaka pomoč izključena. Čez eno uro je Pintar izdihnil. Kakor sodijo, je vzrok zločina alkohol in ženska. V ponedeljek popoldne je sodno-zdravniška komisija obducirala truplo rajnega Pintarja.

Anton Pintar je bil znan kot priden delavec, miren in tihega značaja, ni bil pijanec, pač pa je v družbi rad igral na karte. Policija je aretirala tri osebe, ki so osumljene, da so v zvezi s tem zločinom. Eden izmed aretirancev je že povedal, kdo je zabodel Pintarja in je dobitni že v zaporu.

I. Dolenc:

V službi dveh gospodov

Prijatelju Matiju Malešiču v spomin.

Med posebno lepa leta svojega življenja je štel zadnja tri gimnazijska leta v Ljubljani, ko ga je sprejel prelat Andrej Kalan v Marjanišče, kjer ni bil preskrbljen samo s hrano in stanovanjem, ampak je dobil v zelo izobraženem in plemenitem ravnatelju Marjanišču tudi moža, ki je bodril njegov pisateljski talent s prijazno besedo in s posojanjem knjig. Ko je Matija po maturi zapustil Marjanišče, je smel na prelato račun vzeti v tedanji katoliški knjižnici vsako nemško knjigo, ki je izšla v Reklamovi zbirki. »Mama in oče Kalan« — to sta bili zanj najljubši imeni. Ko je prišel kot okrajni glavar v Skofjoj Loko, je pričel tudi takoj misliti na to, da bi se vzdala spominska plošča na hiši, ki je dala ne samo Malešiču, ampak še neštetim drugim sočeta Kalana.

Enoletni prostovoljec, Stric Glad.

Po maturi l. 1913 je odšel k vojakom kot enoletni prostovoljec in sicer v Zader. Kakšna razlika med Marjaniščem in kasarno! Sredi med lahkoživimi, deloma tudi premožnimi mladimi grešniki Hrvati, Italijani, Nemci, Madžari, židi je bil Matija res »earstev daljnih sin, tuj in tenean«, ki je lahko rekel, da zanj družba ne mara in on ne zanjo. In še nekdo je bil njegov stalni drug, ki mu je grenil življenje: to je bil stric Glad »Povedati ti moram, da je ena temna točka, ki me nešteto krat spravi v najslabšo voljo! To je stric Glad! Vsaki dan mi bruja po glavi besede gladnih študentov:

Krúletaj én trebnóh kaj pajčevne se v njem se deluntaj.2 Salament, zdi se mi včasih,

2 Tako citira Malešič prosto po spominu šaljivi heksameter iz Debečevih Vzorov in bojev, ki je kljub »grščini« vsakemu razumljiv? saj so besede slovenske razen »en« (= v) in »kaj« (= in), samo zasukane so malo po grško. Op. pis.

da bi pojel sam pitano tele; dostikrat se zmislim na polno mizo v Marjanišču! Zlasti ob nedeljah in praznikih, ko ne dobimo večerje, mi je včasih skoraj nezno. Iz Marjanišča priti v kasarno, tudi v tem oziru ni skočiti preko Ljubljane, nego preko Atlantskega oceana. (Pismo z dne 7.—8. dec. 1913.)

Iz Zadra so odšli enoletni prostovoljci 23. maja 1914 k svojim kompanijam v Mostar, in sicer so korakali v pekoči dalmatinski vročini v polni bojni opremi najprej peš v Split (preko Benkovca, Šibenika, Muca in Sinja) in potem po morju do Metkoviča in po železnici do Mostarja. Potem pa na manevre po mostarski kalnati okolici v vročem mesecu juniju. Človek ne ve, ali bi se smejal ali pa pomiloval, ko opisuje, kaj je vse prestal od vročine in od ploh, koliko njegovega znoja je popila hercegovska skala, pa ni niti — nahoda dobil. Služil je pri 22 dalmatinskem pešpolku in ko ga je v Hercegovini presenetil izbruh svetovne vojske, je delil v tej vojski usodo Dalmatincev, ki so bili med prvimi, ki so prejeli ognjeni krst v Srbiji. S tem se pa začela novo poglavje v Matijevem življenju.

Matija med svetovno vojsko. Načrti za roman iz vojne dobe.

Privikrat se je oglašil, ko je korakal proti srbski meji ob Drini. Tista dopisnica se mi je izgubila; stala sta na njej verzai:

Umreti, bratje, težko ni,
pustiti nade, to boli.

Prvo sporočilo iz te dobe, ki sem ga shranil, mi je pisal kot »enoletni prostovoljec kor-

poral Malešič Matija, infant, reg. št. 22, 15. vojna pošta nosi datum 2. IX. 1914, dopisnica sama pa ni datirana. V njej pravi:

»Dosedaj v petih krvavih bitkah, pa me je Bog obvaroval, da sem med gostim dežjem krogel, med šrapneli in granatami odnesel celo kožo... Teren v Sandžaku je strašen; dobro, da gremo sedaj drugam. Tako nekam otopel sem za živžganje krogel in muke ranjenecv in pri pogledu na mrtve, da se šele po bitki ponavadi potipljem, dali me ni zadela nobena krogla, in se sam sebi čudim, ko vidim, da sem neranjen.«

Čez nekaj časa se je oglašil s pismom, iz katerega je pa cenzura izstrigala četrtino. Tam govori o svojih doživljajih in o načrtu, da bi jih opisal v knjigi.

»E, če se še kdaj snideva! Pravil Ti bom, da boš poslušal z odprtimi usti in ušesi in se gotovo veselil, da je Bog Tvojega Matija srečno prepeljal skozi in čez toliko strašnih dni, ur, minut, to se pravi, i drugim bom pravil potem knjige »Smrti v obraz« (najmanj pet debelih zvezkov je že dosedaj nabranega in zasnovanega).

Koliko in kaj vse bi Ti rad pisal — ali kaj, ko vendar rajši vidim, da dobiš pismo, kakor da ga zaradi kake zate morda niti ne bogzna kako pomembne in važne stvari ne bi dobil v roke. »Prišel bo dan,« s tem se pač troštamo, dasi morda že nosi kdo v puški kroglo, ki ti upihne luč življenja... — pa na to se pri odmoru ne misli. Misli si pa mora — prav zelo misli in še bolj čuti — pri tej priliki na velikansko zalego neprijetnih domačih živali, ki so se naplodile po životu najbolj zanemarenjenega prostora kakor najobčutljivejšega častnika. To je malheur! Ne pomaga nebena žavba, preoblača se, čisti se — vse zastoni! Ali navaditi se ne moreš — čakaj torej boljših časov...

V vojski se človek marsičesa nauči, prav mnogo se nauči, predvsem: moliti in trdno zupati v Boga in vdati se popolnoma in vsega v

Njegovo voljo. To je edino, kar te drži v najtežavnejših in najstrašnejših urah.

Da mi je pred letom kdo rekel, da je mogče toliko štrapacov pretrpeti, toliko muk prestati, toliko mraza, noči brez spanja prebiti, bi mu brez ovinkov povedal v obraz, da blazni. Danes bi mu seveda z občudovanjem dal zadovoljenja, ker je poznal skrite človekove sile kakor nihče.

Kako je v vojnih grozotah zorel duševno, o tem govori v obširnejšem nedatiranem pismu, ki ga je pisal že kot kadet. Moralo je to biti kmalu v januarju 1915. Ko govori o večji nevarnosti, v kateri je v vojaški častnik nego naveden vojak, »ker naši sovražniki imajo za svojo prvo in glavno nalogo, postreljati glave višjih«, nadaljuje:

»Sicer verjamem na eni strani neomajno na svojo zvezdo sreče, ki me je dosedaj prepeljala skozi toliko in tako strašne nevarnosti, na drugi strani sem se pa popolnoma vdal v božjo voljo. Znaš, Ti si niti predstavljati ne moreš v udobni sobi na Linhartovi cesti, kaj se to pravi, popolnoma se vdati v božjo voljo, ali v dobro zakurjeni šolski sobi, kjer razlaga svojim nevernim in nehvaležnim poslušalcem junaške vojne čine Homerjevih junakov, pri vsem tem pa več v vojnih grozotah samih manj ko moj ušivi vojni plašč. Samo pomisli enkrat, na mater, prijatelje, vzvišeni, nedovršeni ideali, katerim si hotel posvetiti vse svoje življenje in v katerih doživštev in izvršitev in dosego si veroval ko v zvezde na nebu — pa živži mimo tebe in preko tebe in vsak živžig pomeni smrt in konec vsemu: ves tvoj život, ves organizem, ves tvoj mladi stroj in energija dela in moči se ustavlja uničenju, hoče živeti, živeti — ali smrt opominja in grozi in vihti koso in njena konica te more zadeti vsak trenutek. Tedaj, tedaj — ah, ne samo tedaj, že prej in vedno — ti moliš v svojem srcu kljub vsem spominom in kljub mladosti in sili in energiji: Tvoja volja, o Gospod... Tega se učimo mi v vojni in to je za nas večja in boljša šola ko ne vem kaj. (Dalej.)

Droblne novice

Koledar

Sreda, 17. junija: Aleš, spoznavalec; Marcelina, devica.

Četrtek, 18. julija: Friderik (Miroslav), mučenec; Kamil Leljiški, spoznavalec.

Novi grobovi

† Na Jesenju na Gorenjskem je v ponedeljek mirno v Gospodu zaspal, star šele 51 let, gospod Davorin Tancar, hišni posestnik in gostilničar. Bil je splošno priljubljen in daleč na okrog znan. Svoj čas je bil odlični organist. Zapušča ženo, dva sinova: davčnega kontrolorja Vinka in zdravnika dr. Avguština, ter dve poročeni hčerki. Na zadnji poti ga bodo spremlili danes ob 5 popoldne na mestno pokopališče na Jesenju. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljen naš iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrl g. Albin Ham, mesar in posestnik. Pogreb bo v četrtek ob pol 5 popoldne izpred hiše žalosti Trnovski pristan 28 na pokopališču k Sv. Križu. Blag mu spomin! Zaljubljen naš iskreno sožalje!

Osebnosti

— Glavni urednik »Slovenca« g. dr. Ivan Ahčin je nastopil svoj redni letni dopust.

— Poročila sta se včeraj v frančiškanski cerkvi v Ljubljani g. Karl Misjak, sodni pripr. pri okrož. sodišču v Celju, in gđ. Ivica Erman, učiteljica v Zidanem mostu. Za priči sta bila nevestin brat dr. Erman Marijan, odv. pripravnik in Misjak Ivan, akademik. Obilo sreče!

— Poročila sta se v ljubljanski stolnici gosp. Stanko Košič, akad. slikar in poštni uradnik, in g. Marija Suhadolc-Vidmajer, trgovka. Priči sta bila g. Franc Pogačnik, veletrgovec, in g. Avgust Volk, veletrgovec. Želimo obilo sreče!

drata in zvezani tako, da je izgledalo kot nekaj baldahin. Vsemu temu pa so dale svoj poudarek številne vzhajajoče zastave, zlasti one na vrhu jarmborov, ki so se videli daleč po Tuhinjski dolini in po okoliških hribovih. Z eno besedo povedano — bilo je lepo in poleg vsega je številno ljudstvo hvalilo Boga, da jim je vendarle naklonil lepo vreme! Nova maša se je brala na Selah. Prisostvovali so ji poleg ogromnega števila občinstva dekan iz Trebnja g. Ivan Tomazič, ki je bil obenem tudi govornik novomašniku. Nadalje šmarni župnik g. J. Opeka, prof. dr. Vilko Fajdiga, kamniški kanonik g. M. Rihar in kamniški župan g. Nande Novak. Po cerkvenih slovesnostih, ki so se končale okrog enih, se je razvil proti Srednji vasi sprevod, v katerem je bilo opaziti izredno lepe narodne noše, kar je dalo vsemu toliko večji poudarek. Okrog dvesto gostov se je podalo nato na dom novomašnika, kjer se je razvil pravo svatovanje v krogu srečnega novomašnika. Popoldne ob 4. pa so se vsi podali v izredno lepo okrašeno cerkev na Loke, kjer je novomašnik odmolil litanije. Potem so se množice vrstile zopet na navčmašnikov dom in šele pozno zvečer so se ljudje začeli razhajati zadovoljni in srečni, da so mogli preživeti nekaj prijetnih trenutkov v družbi novomašnika!

— K A za učiteljice vabi vse učiteljice, ki bi delovale v KA, k tečajema in duhovnim vajam, ki jih bo vodil pred. g. kan. Šimec od 20 do 25. julija v Lichtenurnovem zavodu. Pričetek je 20. julija ob 11. uri, zaključek 25. t. m. zvečer Oskrbnina za vse dni znaša 150 din. Priglasite se na ZKU Ljubljana, Miklošičeva cesta 17!

— Ugodnosti za mlade planince. SPD nudi mladim planincem, članom mladinskih odsekov SPD julija in avgusta velike ugodnosti pri prenočevanju. Za mladinske člane je odobrena znižana prenočnina na skupnem ležišču v Domu na Kravcu, v koči na Veliki planini, v Staničevi koči in v Orožniški koči. V okolišju Slovenjega Gradca stane

drži hišnega reda. Brez izkaznice mladinskega odseka SPD pa dijaki nimajo pravice do ugodnosti v kočah.

— Če si na soncu: nič masti — marveč dobri Tschahamba Fil! — Drogerija Gregoric, Ljubljana, Presernova 5.

— Dijaki dom v Ptuj sprejema tudi letos za zmerno plačo na stanovanje in hrano učenice ptujске državne realne gimnazije ali tukajšnje mesarske šole. Zavod ima zračne svetle in sočine učilnice in spalnice; odmaknjen je od prahu in prometnih ulic. Prostora je v njem za okrog 70 dijakov. Hrana je izdatna in dobra. Dijaki so pod stalnim nadzorstvom, imajo svoj dnevni red in pomoč pri učenju. Zavod je tik ob gimnaziji in le par minut oddaljen od Glasbene Maticе, kjer se lahko gojenci na željo staršev vpišejo ter strokovno izobrazijo v glasbi. Starši, ki nameravate poslati svoje sinove v naš zavod dobite natančnejša navodila pri vodstvu ali v poslanem prospektu. Prošnje za sprejem pošlite najkasneje do 10. avgusta na Vodstvo dijaškega doma v Ptuj.

— Smrtina nesreča. Žalostno je končala preteklo nedeljo svoje življenje priletna žena Marija Rupar rop. Črne iz Čenčic, občina Skočjan. Ker se je preživljala večinoma s prosjačenjem, jo je pot zanesla tudi v Zavrtač, kjer je pri neki hiši prosila za vodo, kar je bilo znak, da je bila reva vsled naporne poti že močno utrujena in izčrpana. Ko se je napila vode, je nadaljevala pot skozi vas. Ker se pa ravno tik visokega kolovoza nahajala nezavarovana greznica, kamor se izceja iz bližnjega hleva gnojnica, je žena v to mlako neznanu kako zašla in se v njej zadušila. Ko so jo v tako žalostnem položaju našli sosede, je kazala le še slabotne znake življenja, po preteku par minut pa je izdihnila. Pokopali so jo na Studencu pri Krškem.

— Kopice ponesrečencev je sprejela ljubljanska bolnišnica včeraj. Tako so se zatekli v bolnišnico 24 letni posestnik iz Dražgoš nad Škofjo Loko Jelenc Tomaž, ki je padel z drevesa in si zlomil desno nogo; 22 letna hči posestnika Mekind Rozalija je popadel pes in ji pod kolonom napravil veliko rano; 17 letnemu ključavničarskemu vajencu Nahitigalu Juliju iz Ljubljane je padel na levo roko kos železa in mu jo zdrobil; 7 letni sin delavca Šiler Ivan iz Strazišča pri Kranju je padel z ograje in si zlomil levo roko; 9 letni Perne Miroslav, sin preglednika finančne kontrole v Višnji gori je padel po stopnicah in si zlomil levo roko v zapestju; 7 letni posestnikov sin Janec Šile iz Sodražice pri Kočevju se je zaletel v koso in si precezel levo lice; 27 letni brezposelni delavec Dušan Franc iz Velikega Mlačvega na Dolenjskem se je s sekirjo hudo vsekav v levo roko.

— Star vlomilec obsojen na 2 leti robije. Čevljarski pomočnik Lukman Franjo, doma iz Križevca pri Čakovcu je pokličen tat in drzen vlomilec. Komaj je predsedel pri ljubljanskem okrožnem sodišču 18 mesečno kazen strogega zaporja, že je začel znova krasti in vlamjati. V začetku junija se je pojavil v Litiji. Popoldne 6. junija je vdrl v hišo Marije Kolsove. Taj je odnesel 55 din gotovine, frančiški zaključki 76 din gotovine in Milku Zaklju obloko. Naslednji dan je skušal vlomiti v nabiralnik župne cerkve sv. Nikolaja v Litiji, pa ga je zasilil cerkvenik, naka so ga litijski orožniki kmalu prijeli in zaprli. Zaradi zločina vlomne tatvine in zločina poskušene vroma se je včeraj Franjo Lukman moral zagovarjati pred sodniki malega senata, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Rajko Lederhans. Vse je tajil. Toda priče so ga pokopale. Prestal je po zaporih že do 5 let kazni. Včeraj je bil zaradi obeh zločinov obsojen na 2 leti robije.

Brunner. V ta namen je prosila za informacije budimpeštanske, dunajsko in milansko policije.

* Pri kopanju utonil. V Zagrebu se je kopal v Savi 14 letni kravji pastir Luka Bujanovič. Skočil je v vodo in se, kakor pripovedujejo njegovi prijatelji, zadrl ob kamen ter utonil. Njegovo truplo so že našli.

* Ureditev obmejnih vprašanj z Madžarsko. Da se uredijo aktualna obmejna vprašanja v smislu konvencij z Madžarske, je prišla včeraj komisija, obstoječa iz predstavnikov madžarskih obmejnih oblasti v Koprivnici, kjer bo imela konferenco s predstavniki naših obmejnih oblasti. Konferenci bo predsedoval okrajni načelnik v Koprivnici Mladen Stjepčević. V čast madžarskih gostov so predstavniki naših oblasti priredili banket, na katerega so bili povabljeni vsi udeleženci konference.

* V vlaku znorel. V večernem vlaku, ki je preteklo nedeljo vozil iz Dubrovnika v Sarajevo, je nastala v bližini postaje Raška Gora, stranska panika. Orožniški kaplar, ki je v družbi svoje neveste in bolniškega strežnika potoval v zdravilišče, je potegnil svoj bajonet in svojo nevesto hudo ranil na obeh rokah. Nato se je bolnik spet pomiril, vendar pa je kmalu nato z bajonetom razbil vse šipe na oknih vagona in ogrožal vse sopotnike. Le z veliko težavo se je posrečilo ubogega bolnika razorožiti. V Sarajevu so bolnika, ki je čisto zblaznel, takoj odpeljali v zdravilišče za umobolne, njegovo nevesto, ki je izgubila veliko krvi, pa v bolnišnico.

* Alkohol uničil zakon. V naših se je te dni odigrala grozna družinska žaloigra. Zeleznikar Vlada Milinković, ki se je poročil s poštno uradnico Marijo Stoler, se je zadnji čas udal pijači. Njegova žena se je z vso pridonostjo posvetila domačemu delu, mož je pa zvečer rajše hodil od gostilne do gostilne. Marija je pogosto prosila svojega moža, naj ostaja zvečer doma, on pa o tem ni hotel ničesar slišati. Večkrat je prišel pijan domov in razgrajal ter razbijal. Končno se je Marija odločila napraviti konec takemu življenju ter se je preselila k svoji stari materi. Milinković je divjal in skušal svojo ženo pregovoriti, da bi se spet vrnila. Marija pa tega ni hotela storiti. Te dni je zvečer prišel Milinković k Mariji, jo zgrabil za ramena, jo tresel in vpil nad njo, nato pa je potegnil samokres in kakor obseden streljal na prestrašeno ženo. Marija se je vsa v krvi zrušila na tla, nato pa se je z veliko težavo splazila skozi nizko okno na dvorišče. Divjačijo mož se je zaklenil v kuhinjo. Ko so prišli orožniki, da bi ga aretirali, si je pognal kroglo v srce. Marija, ki so jo takoj spravili v bolnišnico, k sreči ni bila smrtno nevarno ranjena in je že na potu ozdravljena.

* Prijateljstvo plačala s smrtjo. V vasi Zakovo nedaleč od Istoka sta veljali 19 letna Jelimiya in nekaj let starejša Bogdana za najboljši prijateljici. Jelimiya, izredno lepa in temperamentna deklica, se je celo preselila k Bogdani in tam dolgo časa stanovala. Bogdana se je veselila, ko je videla, da njen brat rad pogleduje za Jelimiyo. Tudni Jelimiya je bil brat vseh in se je že smatrala za nevesto mladega moža. Nedavno je brat dobil dobro službo v Belgradu. Gledljivo je bilo slovo obeh ljubecih. Brat Ilija je pisal svoji sestri Bogdani dolga pisma. Bogdana je pa naenkrat spremenila svoje mišljenje. Mislija je, da mora Ilija na vsak način poročiti kako mestno dekle. Bila je prepričana, da se bo bratu posrečilo v Belgradu pridobiti si lepo premoženje. Jelimiya je bila za to, da se kakšno kmelijo. Ilija je kmalu našel novo nevesto in te dni je Bogdana prejela od njega fotografijo, na kateri je bil naslikan Ilija v družbi mestne lepo-

Ljubljana, 17. julija

Radio Ljubljana

Sreda, 17. julija: 7. jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12. Svičarske pesmi in plesi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Slavni orkestri in dirigenti (plošče) — 14. Poročila — 18.30 Mladinska ura: O letalski šoli na Blokah (g. Janko Colnar) — 18.45 Citraške točke (plošče) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Demir Hisar in Pelagonija (Svet. D. Milovanović, Belgrad) — 19.40 Objave — 20.10 Gôrje kot letovišče (g. Ivan Dodič) — 20.30 Violinski koncert: g. Miran Viher, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 21.15 Kmečki trio — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Samospeli (gđ. Bogdana Stritar) ob spremljevanju kitare (g. St. Prek).

Drugi programi

Sreda, 18. julija: Vedijeva opera »Aida« (plošče) — Zagreb: 20 Schubertov koncert — Bratislava: 19.40 Pesmi — Praga: 19.23 Zabavna glasba — Sofija: 19. Tamburice — Bernmünster: 19.40 Pisan koncert — Budimpešta: 19.25 Klavirski koncert — Rim-Bari: 20.30 Izbrana glasba, 21.35 Pesmi in melodije — Trst-Milan: 19.15 Komorna glasba, 22.10 Simfonični koncert Riga: 19.45 Poljudne letenske pesmi — Sottens: 20.20 Dueti iz modernih operet.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

tice. Jelimiya je bila jezna na svojo prijateljico. Stanovali nista več skupaj, vendar pa je Bogdana večkrat obiskala svojo prijateljico in hvalila brata, ki je sedaj v Belgradu na najboljši poti, da bo postal bogat mož. Bogdana je bila celo tako neprevidna, da je Jelimiyo pokazala sliko. Ko jo je Jelimiya videla, je bila vsa iz sebe in je sklenila, da se bo kravo maskevala nad Bogdano. Ko se je Bogdana s prijaznimi besedami poslovila od Jelimiye, je ta vzela samokres svojega očca in se splazila za svojo prijateljico, ki je šla proti Istoku. V nekem gozdu jo je dohitela in ji pognala kroglo v hrbet. Bogdana se je mrtva zgrudila na tla.

Dolenjski dijaki so se organizirali

Med dolenjskimi dijaki se je že večkrat pokazala potreba po dijaškem društvu za Dolenjsko, ki bi bilo žarišče večjega dela dolenjskega dijaštva. Ta želja se je sedaj uresničila. V nedeljo, 7. julija, se je zbralo v St. Rupertu dijaštvo mirenko-temeniške doline in ustanovilo svoje počišniško dijaško društvo »Baraga«. Društvo je bilo organizirano v krajih, v katerih je to bilo najbolj potrebno. Obsega območje mirenko-temeniške doline, to so občine: St. Lovrene, Trebnje, Catež, Sv. Križ, Mirna, Mirna peč, Mokronog, Trebelno, Tržišče, St. Janž in St. Rupert. Sedež je v St. Rupertu, ki je nekakšno središče teh krajev. Zborovanje je bilo pod pokroviteljstvom šentrupertskega župnika, g. Franceta Nahitigala v njegovem župnišču. Z zborovanja so bile poslane udanostne brzojavke voditelju slovi: narodni ministru dr. Korošcu in prevz. škofu dr. Gregorju Rožmanu.

Lep je bil pogled na dijaško mladino, ki se je v tako velikem številu zbrala na svojem prvem zborovanju. Prihitele je iz vseh navedenih krajev 70 dijakov in dijakin, na katerih se je bralo vidno zadovoljstvo nad tolikim številom, katerega niti največji optimisti niso pričakovali. Bilo je pa tudi vsem jasno, kako potrebno je bilo to zborovanje, da se enkrat mrtvilo, ki je do sedaj vladalo med dolenjskimi dijaki, napravi konec. Še posebno se je tega zborovanja radoval župnik Nahitgal, ko je dejal, da je ob tem sestanku trikrat vesel. Prvič, ker so se zbrali na tem kraju, drugič, ker se jih je toliko sešlo in tretjič, ker gleda z upom v bodočnost dijaštva in njegovega društva.

Težki časi zahtevajo močnih značnej, močnih zaradi tega, da bodo znali obdržati to, kar so si pridobili v last in da bodo z neomajno vero v boljšo bodočnost delali, ne le za ohranitev dobrega, ampak za napredek in procvit blagostanja. Takih težkih časov se je zavedala dijaška mladina na Dolenjskem, ko se je organizirala in izpovedala zvestobo: Bogu, narodu in državi!

Novo ustanovljeno di. pošt. društvo »Baraga« si je dadelo nalogo, da bo oprta na to trojno načelo delovalo med ljudstvom. Izbiralo bo sredstva, ki so najboljša za dosego tega smotra. Leč je prebit, skupnost je upostavljena na trdni podlagi. Novoustanovljeni odbor, ki mu načeluje tov. Joško Mavsar, si je dadel nalogo, da te razmere med dijaštvom še bolj poglobi in poveča članstvo, ki bo dosegalo ta smoter v prvi vrsti z delom. Ker se pa po dosedanjih redkih stikih le malo poznamo, bo na skupno željo vseh dijakov dne 28. julija dijaški shod na Zaplazu, ki je na Dolenjskem največja Marijina božja pot, kamor se zateka naše ljudstvo v svojih veselih in žalostnih dneh, išče utehi in blagoslova. Tako bo tudi dijaštvo na tem božjem potu prosilo blagoslova za svoje nadaljnje delovanje.

H-2.

Ponosen zdravnik

»To je moja pacientka. Pogled tri poreclanasto krone levo spodaj — ali jih nisem imenitno naredil?«

V imenu zakona

Film za trdne ilvice!

Strel v noči

Strela vžgala hišo na Škofljici

Škofljica, 16. julij a1940.

Današnje vreme, ki je s svojimi nevihtami razajalo po deželi, je obiskalo tudi Škofljico, kjer se je ob 4 popoldne začela huda nevihta z viharjem in ploho. Treskalo sicer spocetka ni, okrog četrta 5 pa je nenadoma udarila strela v etanovnojsko hišico, ki stoji poleg velike lesne industrije Martinca Franca pri postaji na Škofljici. V tej hišici stanuje strojnišče žage. Ker je bila hiša v glavnem zgrajena iz lesa, se je ob udarcu strela vnela in so plamenci hitro zajeli ostreže. Pri tem se je zgodila še druga nesreča. Pred nevihto se je umaknila s polja, kjer je delala, 40 letna zasebnica Novak Jera in vedrila ob tej hišici. Ko je udarila strela, jo je oplazila tako, da je padla v nezavest. Gasilci in reševalci so tudi njej nudili prvo pomoč. Ogenj je bil posebno nevaren zaradi tega, ker je veliko poslopje žage oddaljeno komaj pet metrov od goreče hiše. Ker je najprej začelo goreti ostreže, se je posrečilo rešiti iz hišice vse vrednejše predmete. Hiša sama je seveda pogorela. Ugodno je bilo tudi to, da je se daj česa lilo kakor iz skafa, tako da sosednja žaga ni mogla tako hitro zagoreti, kljub temu, da so ogorki leteli na njeno ostreže. Prvi so bili na mestu požara seveda gasilci iz Škofljice, potem pa gasilci iz čmarja in Grosuplja, ki so vsi požrtvovalno reševali in gasili. Ker je bila še vedno nevarnost, da se ogenj razširi na veliko žago, ki bi lahko gorela tako hudo, da bi prišla v nevarnost vsa Škofljica, so bili poveljenci na pomoč tudi ljubljanski prostovoljni gasilci. Zato je bil oddan strel z Ljubljanskega Gradu in 10 ljubljanskih prostovoljnih gasilcev je pod poveljstvom poveljnika g. Prisostvovala odbitelo na kraj požara z veliko močjo.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovce« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefovca« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Na učiteljske šol. sester v Mariboru se sprejme v šol. letu 1940-41 30 učen. Pravico do sprejemnega izpita imajo absolventke nižje gimnazije z nižjim tečajnim izpitom in absolventke mešarske šole, ki so dovršile završni izpit z odličnim ali vsaj prav dobrim uspehom. Sprejemni izpiti se začne 28. avgusta. Gimnazijke ga delajo samo iz petja, absolventke meš. šole pa iz petja, slovenščine (pismeno in ustno) in matematike. Zatehtevana je snov za vso nižjo gimnazijo. Pred sprejemnim izpitom je zdravniški pregled. Vpisovanje v 1. letnik je 5. septembra, kdor je sprejet, s tem še ni vpisan. Zavod bo dal prednost onim, ki bodo zadostili v polni meri vsem zakonomnim predpisom in bodo razne tega stanovali v zavodovnem internatu ter resno hočejo dovršiti vseh pet letnikov na zavodu. Prošnje je vložiti na ravnanstveno učiteljsko do 15. avgusta in jo kolokovati z 10 dinarskim cerkvenim kolkom. Priložiti ji je treba: 1. rojstni in krstni list, 2. sprisecvalo o nižjem tečajnem izpitu. — Ravnanstveno.

— Sprejem v prvi letnik zasebnega ženskega učiteljskega uršulak v Škofji Loki. V šolskem letu 1940/41 se more vpisati v prvi razred 30 učen. Prošnje za sprejem v prvi razred je treba vložiti pri ravnanstvu osebno ali po pošti najkasneje do 15. avgusta. Priloge: 1. krstni list, 2. izpričevalo o nižjem tečajnem izpitu o odnosu o završnem izpitu za učenke mešarskih šol. Sprejemni izpiti se prične 28. avgusta ob 9. uri. Razpored izpitov bo objavljen v veži pred samostanskim portom.

— Nova maša v Tuhinjski dolini. Iz Srednje vasi pri Kamniku nam poročajo: Dolge priprave v Srednji vasi pri Kamniku so dale slutiti, da se jim obeta velik praznik. In res! V nedeljo je domačin Vrtičnik Venceslav bral novo mašo. Visoki mlaji, ki so se dvigali ob do prejšnje nedelje in to vse od Kavrana pa do Lok, so mimoidočim oznanjevali dogodek. Zlasti lepa je bila ureditev tik pred domom novomašnika, kjer stoji tudi kapelica Matere božje. Stirje visoki mlaji so bili postavljeni v obliki kva-

Po državi

* Veliko ponarejevalsko alero je te dni odkrila zagrebška policija. Aretirala je nekega Brunnerja, ki pa ima še kar štiri druge priimke in policija še ni na jasnem, kdo je prav za prav ta možak. V hotelski sobi Brunnerja so našli kovčeg, v katerem je bilo veliko obremenilnega materiala. Ko so kovčeg še bolj natanko preiskali, so našli skriven predal, v katerem je bilo še več obremenilnega dokaznega materiala. V skrivnem predalu so našli celo vrsto ponarejenih potnih listov, oddise ponarejenih štampiljk župnih uradov na Madžarskem in Slovaškem, oddise štampiljk, ki jih uporabljajo obmejne policije, kakor tudi številne črke ameriških in avstralskih bank, glaseče se na izredno visoke vsote. Brunner se je izdal tudi za Julija Langerja. Policija je doslej našla pet različnih dokumentov, opremljenih z njegovo fotografijo, vsak se pa glasi na drugo ime: Julius Brenner, Julius Langer, Friedrich Popović, Václav Novak in Emil Weiss. Ze prve ugotovitve so povedale, da je »Brunner« za več milijonov ogoljufal svoje poslovne prijatelje, ki se pa iz strohu pred policijsko kaznijo ne upajo prijaviti svojega težko plačanega poznanstva s tem tujcem. Brunner je sprva stalno zatiral, da se piše Brenner. Pozneje je svojo izpoved spremenil, rekoč, da se piše Langer in da ima brata v Zagrebu. Policija je tega brata res prišla in pozneje spet ugotovila, da jo je slepar potegnil, ker so nosili dokumenti z njegovo sliko ime Emil Weiss. Pri zasliševanju se slepar spretno izmika nastavljenim pastem in silno previdno odgovarja. Njegovega pomagača Rusa Tovbonija je policija prišla, pa se je poskušal zastrupiti. Toda v bolnišnici so mu hitro izprali žlečode in ga ohranili pri življenju. V skrivnem predalu zgoraj omenjenega kovčega so našli tudi fotografijo neke ženske, ki je bila že daj časa pod policijskim nadzorstvom. Je to emigrantinja iz Nemčije, kuharica Sofija Toppel, ki je po izjavi Brunnerja njemu pri sleparijah pomagala. Sofija Toppel pa se je pravčasno skrila in policija doslej še ni mogla izslediti njenega bivališča. Na veliko presenečenje pa se je v ponedeljek pojavilo na policiji več odvetnikov, ki so posredovali za Toppelovo in skušali policijo prepričati, da je ta ženska nedolžna. Odvetniki so izjavili, da ne vedo, kje je Toppelova, bodo pa to poizvedeli in jo pripeljali na policijo. Tudi odvetnik zaprtega Alfreda Weissmanna je prišel na policijo, pa je bilo vse njegovo posredovanje zastoj. Weissmanna so še v ponedeljek popoldne odpeljali v prisilno bivališče v Stubičke Toplice. Na podlagi materiala, ki so ga našli v omenjenem kovčegu, je policija obiskala pisarno zagrebškega odvetnika dr. Pavla Neubergerja v Haulikovi ulici, da bi ga pripeljala k zaslišanju. Tam pa so detektivki zvedeli, da je dr. Neuberger že 18. aprila odpotoval v Ameriko in ni od takrat nobenega glasu o njem. Izredno sumljiv je tudi policijski »zaupnik« Srečko Rudolf, ki je Brunnerja ovadil. Kakor so ugotovili, je Rudolf Srečko na lastno roko preiskal stanovanje Brunnerja in odnesel samokres, last Brunnerja. Ta Srečko Rudolf je sedaj izginil in ga policija išče, ker je bil »kakor kažejo vsi znaki, razočaran kompanjon Brunnerja. S to zavezo ima zagrebška policija polne roke dela. Predvsem hoče razjasniti, kdo je prav za prav

LJUBLJANA

Razstava načrtov za Dom onemoglih na Bokalcu

bo odprta v četrtek, 18. julija ob 11. v Jakopičevem paviljonu. Razstavljeni bodo vsi projekti ter pri otvoritvi razdeljene nagrade projektantom. Razstava bo prav nazorno pokazala, kako so si naši arhitekti zamislili ta veliki socialni zavod, ki ga prične mestna občina zidati v najkrajšem času. Denar za zidanje je že na razpolago, saj ga je podarila Mestna hranilnica ljubljanskega proslavo svojega jubileja, da bodo torej stari Ljubljančani, ki jim življenje ni bilo milo, lahko v kratkem uživali mirno starost v najmodernejših poslopih pri dobri preskrbi na zdravem zraku prelepe ljubljanske okolice. Večini projektov so priloženi tudi plastični modeli, da bo lahko vsakdo videl, kako lepa poslopja namerava mestna občina sezidati sredi vrta svojim revnim varovancem. Razstava bo odprta od 18. do 25. t. m. ter so vsi Ljubljančani vabljeni, naj si jo natanko ogledajo, da spoznajo veliko skrb mestne občine za osamele in onemogle. Razstava je brez vstopnine.

I Nevihla nad Ljubljano. Včeraj popoldne je bilo v Ljubljani sila soparno. Termometer je kazal okoli poldneva do 30° C nad ničlo. Kmalu pa so se začeli zbirati nad mestom in bližnjo okolico črni, nizki oblaki, ki so pridrevli od zapadne strani, takole od Vrhnike. Vsi so pričakovali hudo nevihto. Na Barju okoli šole in Črne vasi se je vtila sicer ploha, toda ni bila tako silna kakor v Ljubljani, ko je zavladal tudi močan piš. Močnin ali je trajal dobre pol ure, naker se je počasi začelo jasneti. Nevihla se je nato vlekla v smeri proti severovzhodu. Okoli Črnuca, Domžal in Kamnika je prav tako divjala nevihta in je drvela tja proti Savinjski dolini. Tudi tam, kakor nam poročajo iz Podloga, so imeli okoli 1. močnin ali med treskom in gromom. Toče ni bilo. Nevihla je nato vlekla smer proti Velenju in Celju. Kakor nam javljajo iz Vevč, kar je zelo zanimivo, je tam ob nevihti v Ljubljani padlo le nekaj kapljic dežja. Okoli Sostrege in Dobrunja pa sploh niso imeli dežja. Popoldne okrog pol štiri so se vnovič pooblačili in spet začelo deževati. Ob petih se je vtila huda ploha, ki je trajala precej časa. Vmes je tudi gmelno in treskalo.

I Modernizacija Erjavčeve ceste hitro napreduje. Ni dolgo tega, ko so začeli razkopavati in uravnavati Erjavčovo cesto od Bleiweisove ceste pa do železniškega prelaza, ki vodi naprej v Rožno dolino. Doslej so cesto že na novo posuli in cestni valjar utrjuje cestnice. Ko bo cesta urejena in na novo makadamizirana, jo bodo še sprameksirali, tako da bo vsa Erjavčeva cesta lepa in gladka ter brez prahu.

I Stanovanjske hiše Pokojniškega zavoda hitro rastejo iz tal. Pokojniški zavod je lani začel graditi velik blok stanovanjskih hiš ob Nunki in podaljšani Muzejski ulici. Po načrtu naj bi zgradili vsega skupaj 5 stanovanjskih hiš, ki bi bile vse polnadstropne. Lani so začeli graditi štiri hiše, s peto, ki naj bi stala ob Bleiweisovi ulici in na vogalu ob Nunki ulici, pa so počakali. Lani so stavbam v glavnem zgradili temelje, letos pa stavbna podjetja kar tekmujejo, kdo bo hitreje prišel do strehe. Hišo ob Nunki ulici gradi Stavbna družba iz Ljubljane. Tej hiši betonirajo sedaj strop nad četrtno nadstropje. Na vogalu Nunske ulice in podaljšani Muzejske ulice gradi drugo stanovanjsko hišo stavbno podjetje Ivan Bričič iz Ljubljane. Tu gradijo sedaj zidove četrtega nadstropja. Poleg te hiše gradi v Muzejski ulici tretjo hišo podjetje Mavrič iz Ljubljane. Ta hiša je že dosegla peto nadstropje. Stavbno podjetje Kavka pa gradi prav tako v Muzejski ulici četrto stanovanjsko hišo, ki sega sedaj že v tretje nadstropje. Ni dvoma, da bodo vse te hiše že zgodaj v jeseni pod streho. Popolnoma dograjene in urejene pa bodo seveda šele prihodnje leto.

I Selitev stojnice se je že začela. Včeraj smo sicer imeli v Ljubljani obilo dežja in so nevihte kar preganjale druga drugo. Kljub temu pa se je včeraj popoldne začela selitev stojnic, ki naj pripravijo prostor za nove tržnice. To pot so začeli prav pri Zmajskem mostu. Prvi dve stojnici ob Zmajskem mostu sta bili kar na mah v dobri uri prestavljeni z nabrežja Ljubljane na nasprotno stran ceste ob platene šotore čevljarških stojnic. Selitev je bila dokaj enostavna. Razmeroma lahki stojnici so podložili in na valjarjih pritiskali čez sprameksirano cestnino. Pomagalo je par postrežkov, ki so kljub slabemu vremenu posel hitro opravili. Če bo šlo preseljevanje večjih stojnic tako hitro izpod roke, potem bo Vodnikov trg v kratkem dobil drugo lice, je pa tudi prav, če mesarji po hititju s selitvijo. Čimprej bo to opravljeno, tem prej bo mogoče začeti z graditvijo novih stojnic ob Ljubljani. Po dosedanjem načrtu pa bi se morali mesarji preseliti v nove stojnice že za novo leto.

I Pri zaprtju, motnjivi v prebavi — vzemite jutraj za prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

I Cenjenemu občinstvu in upraviteljem listov v ljudno sporočamo, da je za »Društvo slepih« upravičen inkasirati le blagajnik g. Jože Grad proti legitimaciji. Cenjeno občinstvo v ljudno prosimo, da darov za gori imenovano društvo ne izročita nikomur drugemu. — Društvo slepih, Ljubljana, Gradišče 7.

I Zaradi snamežanja prostorov mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici ta urad v ponedeljek in torek 22. in 23. t. m. ne bo posloval za stranke.

I Obvezni zdravniški pregled vseh gospodarjev in uslužbencev obratovalnic z živil, t. i. vseh zaposlenih po mlekarah, gostilnah, javnih kuhinjah, krčmah, izkuhah, trgovinah z živil, torej sploh vseh zaposlenih po obratovalnicah, kjer se živila pridelujejo, predelujejo ali prodajajo, se prične v sredo 17. t. m. in traja do vključene prihodnje srede 24. julija. Kakor je bilo že javljeno od 8. do 13. ure po že objavljenem vrstnem redu. Vse prizadete opozarjamo, da je napovedani zdravniški pregled strogo obvezen ter bo proti kršiteljem postopano po zakonu.

I Vsa damska oblačila vam najmodernejše izdelani v teku 24 ur tiskava Gorica, Sv. Petra cesta. Na zalogi velika izbira modernih tkanin.

I Zanimiva zgodba o zaplenjeni kavi. Na okrajnem sodišču je sedaj vsak dan kaka nova zanimivost. Kazenski sodnik v sobi št. 28 je danes imel soditi o zelo zanimivi in delikatni aferi glede zaplenjene kave. Tam v Banjalu, kamor so se začeli seliti strahopetni in petični Ljubljančani in kjer je že nastala praveca slovenska kolonija, je tamonja policija zaplenila pri Dragotini Grilu, vodji policijske straže v poklju, kar 7 vreč lepe kave, ki je tehtala 420 kg. Iz tega se je razpletla komplicirana zadeva, v katero so potegnjeni neki profesor-gospodarstvenik, neki trgovec, neki pekovski mojster in njega gospa Mara, vsi iz Ljubljane. Banjalska policija je najprej zadevo prijavila okrajnemu sodišču v Banjalu. Vsi so bili ovađeni po členu 2 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije, da so nakopičevali veliko življenjsko potreščino. Banjalu pa je zadevo odstopila ljubljanskemu okrajnemu sodišču iz razloga, da so ti ljudje kavo nagradili v Ljubljani in jo samo skrili v Banjalu. Pred kazenskim sodnikom so včeraj stali trgovec G., pekovski mojster C. in njega žena Mara. Soobtoženi profesor R. ni prišel k razpravi ter je bila zadeva proti njemu izločena. Trgovec s speckirskim blagom G. je izjavil, da mu je pekovski mojster C. svoj čas posodil 25.000 din proti dogovoru, da mu jih vrne v dveh obrokih. Č. pa je od njega zahteval vrnitev celotnega posojila, češ da rabi denar za selitev. Ker G. ni imel denarja, mu je ponudil v kritje dolga 420 kg kave pod pogojem, da postane kava last pekovskega mojstra še-le oktobra, ako ne poravnava dolga v denarju. Č. pa je kavo spravil v Banjalu. Pekovski mojster C. in žena Mara sta v bistvu priznala zagovor obtožene trgovca. Razprava je bila zaenkrat preločena, da se izvedejo nove poizvedbe in novi dokazi.

I Pojasnjena tatvina v Daj-Damu. Pred nedavnim so opazili v bufetu Daj-Dam, da je neznanec v jutranjih urah prišel v kletne prostore, kjer je tudi pisarna. Tu se ureja blagajna in neznani tat je od tam odnesel okrog 16. tisoč din v bankovcih. Glede na okolščine, veliki promet v podjetju in na veliko število uslužbencev je bilo nato na policiji zašilanih veliko število ljudi. Vestna preiskava ljubljanske policije in dognanja, da med uslužbenstvom in drugimi, ki so imeli večkrat priložnost priti neopaženo v pisarno, tatu ni iskati. Zato je policija iskala uzmoviča drugod. Po srečnem naključju se je ta skrivnostna zadeva tudi pojasnila. Denar je namreč vzela neka delavka M. B. iz Most, ki živi sicer v veliki revščini. Prišla je v Daj-Dam čisto slučajno in iskala lastnico. Iskala jo je tudi v kletnih prostorih in tako prišla v nezaklenjeno sobo, kjer je bilo v predalih in na mizah precej denarja. Skušnjava jo je premagala. Pobralla je prvi šop bankovcev, ki ji je bil najbližnji in odšla, ne da bi jo kdo videl. Ko so jo sedaj prijeli, je priznala tatvino in tudi polovico ukradenega denarja je še mogla vrniti. Drugo polovico denarja pa je porabila za se in za svojo družino. Večinoma

ODLOČITEV JE PADLA!

Vso zalogo krasnih, pestrobarnih svilenih tkanin in pralnega blaga hočemo na vsak način prodati in smo se zato odločili, da od 15. julija dalje znižamo cene kar je najnižje mogoče. — Nudi se Vam izredna prilika za ugoden nakup svilene obleke.

Ostanki za vsako sprejemljivo ceno! Vedno pocenit! — Vedno dobro blago!

BRATA VLAJ • Wolfova ul. 5.

MARIBOR

Važne malenkosti

Prejeli smo od našega naročnika s prošnjo za objavo:

Ljudje, ki gredo s kritičnim očesom po mestu, srečajo na vsakem koraku nedostatke, ki bi se dali odpraviti. Dostikrat so to stvari, ki so na prvi pogled malenkostne, ki pa v celoti prav znatno vplivajo na zunanji izgled mesta ter so zaradi tega jako važne. Vse polno je teh stvari, katerim bi bilo treba posvečati več pažnje. Za danes se omejim na sledeče:

Zadnja leta dobiva Maribor čimdalje več drevoredov, s katerimi so zasajene poleg tistih ulic, v katerih so posekali divji kostanje, tudi druge ceste. Prav lepo je zamisljena ureditev teh novih uličnih drevoredov — obdajal naj bi jih zelen travnat pas, ki loči cestišče od trotoarja. Ta travnat pas pa je predviden menda samo v načrtih, v resnici pa ga ni. Travo bi bilo namreč treba zasejati, potem pa tudi gojiti. Tako pa ostane med cestiščem in trotoarjem proga gole zemlje, ki se sčasoma sama zaseje in zaraste s plevelom.

V nekaterih ulicah je bila sicer trava zasejana — tako na promenadi ob Aleksandrovi cesti ter v Tomšičevi ulici, toda preslabo se goji. Najbolj nazorno se vidi to na travnatih gredicah na promenadi. Namesto trave raste že sam regrat in detelja, ker plevela nihče ne trebi ter se je trava že izrodila. Potrebno bi bilo te grede na novo zasejati s travo ter jo potem primerno gojiti in gojiti — in kar je važno sedaj v poletnem času — vsak dan zalivati. Prav slični primer je v veliko travnat gredo na sredini Kralja Petra trga.

Prav te malenkosti, ki pa so za izgled mesta zelo važne, dokazujejo, da nima mariborsko mesto prav za prav nobenega organa, ki bi bil za take stvari odgovoren. Saj ne spada to niti v kompetenco mestnega gradbenega urada, niti mestnega Opleševalnega društva, ki se briga v prvi vrsti za park. Zato bi moral tudi Maribor dobiti oziroma mestno ustanovo, ki bi imela na skrbi zunanji izgled mesta. Posledice bi bile gotovo vidne, kakor opazujemo to v drugih mestih, ki imajo take organe nastavljene.

I Zanimivo darilo mariborskemu muzeju. Ko se je naš prvotni minister dr. Korosec nedavno mudil v Romuniji, mu je župan mesta Arada izročil srebrno čašo in srebrno dozo za cigarete. Oboje je sedajni aradski župan dobil kot častnik nekdanje avstrijske armade od svojih podrejenih častnikov, katerim je leta 1916 poveljeval v Mariboru. Služil je med slovenskimi vojniki ter so na čaši in na dozi vgravirani napisi z imeni znanih mož. G. minister je obe darili poklonil mariborskemu muzeju, ki se mu za to darilo najlepše zahvaljuje.

I Mojster Sternen je končal sedaj v banketni sobi Grajske kleti veliko fresko, ki zelo razgibano in živo prikazuje velik tabor štajerskih Slovencev, ki se je vršil leta 1863 v sedajni vojašnici kralja Petra. Slika predstavlja tedanjega voditelja štajerskih Slovencev Jožeta Vošnjaka, kako govori zbranim množicam. Obdajajo ga slovenski lantje na konjih, s prapori in zastavami v rokah. Slika napravi monumentalno, močan vtis. Sedaj je začel mojster Sternen s slikanjem druge velike freske, ki predstavlja mariborski narodni svet leta 1918.

I Bombaža ni. Pomanjkanje bombaža v mariborski tekstilni industriji postaja čedalje bolj občutno. Zato je morala tovarna Zelenka & Co. obrat sploh ustaviti za nedoločeno čas. Mnoge tovarne obratujejo samo zelo skrajno ter se nje dosedaj moralo pridružiti celo največje mariborsko tekstilno podjetje Hutter in drug, ki do sedaj še nikoli ni zalo v takšno krizo. Podjetje je omejilo delovni čas na 5 dni v tednu. Zaloga bombaža v mariborskih tekstilnih tovarnah so silno majhne ter bodo zadostovale v najugodnejšem primeru še za dober mesec dni — pri tem pa podjetja ne bodo smela

Pogled na staro angleško utrdbo v pristanišču Sv. Petra na otoku Guernsey, v Rokavskem prelivu, ki so ga s pomočjo padalskih oddelkov zasedle nemške čete.

je nakupila obleko in obutev, sicer pa denarja ni razpala. Zagovarjala se bo pred sodiščem. **I Izlet na Triglav priredi SPD za člane** od 1. do 4. avgusta. Ta izlet bo primeren tudi za tiste, ki so manj izveščani in ki želijo prijetno družbo ter bi hoteli začetek avgusta obiskati Triglav. Iz Ljubljane se bodo odpeljali izletniki v četrtek dne 1. avgusta z vlakom ob 11.30 do Mojstrane, od koder krenejo v Aljažev dom. Drugo jutro se bodo ob prvem svitu povzpeli do Staničeve koče, do opoldneva pa v Triglavski dom na Kredarici in popoldne v Aleksandrovo dom, kjer bodo prenočili. V soboto, 3. avgusta, zjutraj se povzpnejo na vrh Triglava ter se vrnejo mimo Aleksandrovega doma in mimo Dolica čez Hribarice v dolinico Triglavskih jezer, kjer bo prenočišče v planinski koči SPD. Zadnji dan, v nedeljo, gredo še na Komno in od tod do opoldneva v Zlatorog ob Bohinjskem jezeru, kjer bo ostalo še dovolj časa za kopanje in veslanje. Z večernim vlakom pa pridejo izletniki nazaj v Ljubljano. Podrobnosti daje pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 41. Prijave sprejema društvena pisarna do vključno 27. julija.

kola. Zgoreli so tudi vsi poljski pridelki in gospodarski stroji. Škoda se ceni na 35.000 din. Požar je zanetil zlobna roka.

I Iz jetniške službe. Za paznike-pripravnike v jetniški mariborskega okrajnega sodišča so imenovani Aidič Mihael iz Slivnice, Kos Maks z Meljskega hriba, Znidarič Ferdinand od Male Nedelje in Herman Franc iz Raduša.

I Konj ga je brcnil. 23 letni hlapec Josip Klemsak iz Sp. Korene je postal žrtev divjega konja. Zival ga je brcnila ter zadela v obraz, katerega mu je čisto razbila. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Celjske novice

Razburljiv dogodek na Starem gradu

Celje, 16. julija. Nenavadno drzen napad so doživeli snoi okrog 16. ure župnik g. Cadež Viktor iz Mekinj v Kamniku ter njegovi sestri, organistinja Terezija Cadež in ga. Mohor Ana, poslovodkinja Slomškove tiskovne zadruge v Celju. Gosp. župnik in sestra sta prišla za teden dni v Celje na oddih. Včeraj popoldne so vsi trije šli na Stari grad. Že nad gostilno »Livada« jih je dohitel neznan visok možki s svetlimi lasmi, počesan na prečko, v rjavi obleki, ki se je prav sumljivo sprehal po poti na grad ter sledil omenjeni družbi. Gosp. župnik se je zamudil s sestrami na gradu do 6. zvečer. Neznane je stalno stopal za njimi, da so postali nanj še posebno pozorni in so se ga že bali. Večkrat se jim je ta možki približal, ni pa imel prilike, da bi nastopil. Ko so se vračali domov in prešli stopnice na grajsko spodnje dvorišče, kjer je vodnjak, je prišel možki in iztrgal Cadež Tereziji, ki je šla zadnja, torbico z denarjem in legitimacijo, iztrgal pa ji je tudi klobuk. Družba se je silno prestrašila in začela klicati na pomoč. Predrznost je v tem trenutku izginil skozi grajska vrata neznanomkam. Ko so prišli Cadeževi v Jihovo gostilno in opisali gostilničarki napadalec, je ta izjavila, da se je ta možki klatil na Starem gradu že dva dni.

Zadnji čas se v Celju zopet ponavljajo vlomni in tatvine, v Tremerjih pa je neznan možki baje prav na isti način iztrgal neki drugi ženski torbico. V preteklih dneh je neznan vlomilski družba, kakor smo že poročali, vlomila ali pa poizkusila vlomiti na več krajih v mestu in okolici. Oblast prosimo, da ukrene že sedaj vse potrebno, da se zopet ne bodo začeli ponavljati žalostni primeri lanskega leta.

I Za poučni izlet okoli Pohorja v nedeljo, dno 21. julija, z ogledom Hude luknje, Slovenj Gradca, Dravograda, Mariborskega otoka in Maribora ter nove ceste na Pohorje se prigrasite do petka v drogeriji Sanitas v Celju.

I Občina Frankolovo pri Celju bo kupila zemljišče in odprla nov kamnolom. Otvoritev novega kamnoloma, ki bo pod vodstvom predstavnikov občine, je za frankolovski delavce velikega pomena, ker smo prepričani, da bo občina vsekakor bolj upoštevala pravice delavstva in bolje plačala njihovo delo. Med delavstvom v kamnolomih Sodin bo najbrž prišlo do možnega gibanja, ker lastniki še niso ugodili delavskim zahtevam. Res je, da zakupniki oddaje gramozu državnim cestni upravi nimajo dovolj plačila za gramoz (okrog 70 din kub. meter), zato je dolžnost državne cestne uprave, da z ozirom na draginjo povisa dobaviteljem kupno ceno, povisek pa naj se porabi izključno le za zboljšanje delavskih plač, ki so v teh kamnolomih skromne.

I Cesto Bukovje—Črešnjice, za katero je odobrenih 100.000 din, bodo gotovo gradili. Upamo in želimo pa, da se ta dela čimprej prične ter oblast ukrene vse potrebno, da se nepotrebni zadržki odpravijo. Živimo v časih, ko so majhni posestniki prav teh krajev, kjer bo tekla cesta, nujno potrebni skromnega zaslužka, ki bi ga lahko dobili pri gradbenih delih te ceste.

I Aretacija kolesarskega latu v Celju. Orožniki v Sošanju so prijeli 14 letnega vajenca Leopolda K. iz Celja, ki je pred sedmimi tedni pobežnil od svojega mojstra, ukradel občinskemu tehniku Rojcu Ivanu izpred restavracije »Beli volc kolo ter izginil. Pri njem so našli ukraden kolo. Sumijo, da je fant ukradel še več koles, ki so izginila zadnji čas iz celjske okolice.

I Melhar Josip je utonil v Dravi. Iz Maribora je prišla brzojavna vest, da je utonil v Dravi 28 letni delavec v Westnovi tovarni Melhar Josip iz Ostrožnega pri Celju. Melhar je bil na orožnih vajah v mariborski okolici. Trupla še niso našli. Naj pokojni v miru počiva, svojcem pa izrekamo obridki izgubi iskreno sožalje!

I Uradi mestnega poglavarstva, ki so bili dva dni zaradi čiščenja prostorov zaprti, zopet redno delujejo.

I V 50 m globok prepad je zdrvel 42 letni Zupane Jože iz Poljčan, ko se je vračal z družbo z izleta na Boču. Pri padcu je dobil smrtonosne poškodbe po glavi, hudo pa se je poškodoval tudi po rokah in nogah ter vsem životu. Zupancu so tovariši takoj nudili pomoč in ga rešili. Zdravi se v celjski bolnišnici, njegovo stanje pa je resno.

I Ze drugi si je letos zlomila desno nogo pod kolenom 60 letna posestnica Kukulj iz Slovenjskih Konjic. Pred 10 tedni so je vrnila iz bolnišnice, včeraj pa ji je spodrsnilo, da je padla in si zlomila desno nogo.

I Z celjske sodne dvorane. Pred celjskim okrsodiščem se je včeraj zagovarjal znani prijatelj tuje lastnine in vlomilec 22 letni brezposelni pohajalec Koren Maks iz Breznice pri Prevalju. Koren je začel s tatinskimi poklicem že kot 14 leten deček, ko je bil prvič kaznovan. V 17. letu starosti je izvršil več tatvin in so ga obsodili na strogo kazen. Letos 20 maja je ukradel Marjanoviču Bošku v Celju 4700 din, pet dni pozneje pa iz zaklenjene sobe Brezniku Antonu nan Lopati pri Celju 600 din. Sodišče je obsodilo Korena nan 5 let robije.

KULTURNI OBZORNIK

Rojstni kraj skladatelja Jakoba Petelina-Gallusa

Planinšek je bil poročen z Rozalijo Kagnus, rojeno 1833; postal je torej Kagnusov zet okoli l. 1835 — ko je bila Rozalija stara okoli 22 let.

Kagnus je pa kupil hišo po smrti trgovca s priimkom »Petelin« in jo vzdignil, pustivši prvotno enanadstropno stavbo, kakršna je bila. (Z napisom »Wohnhaus Kagnus« je hotel očividno le povedati, da je hišo prenovil on sam.)

Ta sprememba posesti se je morala zgoditi okoli l. 1830, ker je bila Kagnusova hči Rozalija rojena že v tej hiši. Potemtakem je umrl trgovec Petelin tudi približno leta 1830. (V podkrepitev tega odstavka naj omenim, da je umrla l. 1821 na hiši št. 92 — v bližini — neka starejša Doroteja Petelin, poročena Bratuš, in l. 1820, v drugi hiši, neki Jakob Kagnus.

Omenjeni trgovec in lastnik prvotne hiše Petelin je zgodovinsko ugotovljen; po ljudskem izročilu je pa označen kot zadnji potomec rodbine, iz katere bi izhajal Jakob Petelin-Gallus.

Med to hišo in ono na Šentvidski gori obstoji očividna zveza; kajti obe hiši imate skupen znak: podoba petelina in črko — M —. Po teh znakih in enakem priimku ne more biti drugače, kakor da je stanovala v obeh hišah ista rodbina; in to se ujema tudi s šentvidskogorskim izročilom o preselitvi rodbine v Idrijo (prim. str. 5 in 15).

Se drugo znamenje na idrijski hiši »Ve«, obstoječe od početka, je stara nemška »Hausmark«, izražajoča: lastnost, poklic etc., ter pomeni »Schacher« — mali trgovec, branjevec. Poševni križ X bi bil mogoče od tako zvanih »govorečih znakov« — Andrej; črka »M« na obeh hišah pa »Meryator« (trgovec)?

Prej imenovani trgovec Petelin je hodil — kakor dognano — med francosko okupacijo l. 1807 še daleč naokoli kot prekupevalec; zato ni mogel biti takrat veliko starejši od 50 let — tedaj rojen okoli 1755; to bi bilo približno 200 let od rojstva Gallusa ali nekako 6—7 vmesnih rodov. Ribniška družina Petelin na hiši št. 40 hrani ustno izročilo, po katerem so najstarejši ljudje v Ribnici vedeli povedati, »da je bil rojen v hiši deček — pred 3. ali 6. rodovi — ki je daleč od domovine neznano kje kot slaven muzik umrl« itd. Bilo bi vredno poizvedeti natančno: koliko so bili ti ljudje takrat stari in od koga so to izročilo slišali? Mogoče bi se iz primerjave teh dveh dob pokazala kaka skladnost?

Idrijska tradicija o Gallusu se je na ta način držala osebe in hiše trgovca Petelina do zadnjega. Z njegovo smrtjo, prenovljenjem hiše ter odpravo njenih znakov je pa izgubila oseben in stvaren izraz ter zatemnela. Franc-Xaver Goli je rešil le še dva skrajna spomina: sliko stare hiše in bistvo njene tradicije, kar je ohranil njegov umrlj sin Lrdvig.

Mesto Idrija je dobilo lastne krstne matice leta 1655, poročne 1711 in mrtvaške 1774. A večino teh je raznesla Napoleonova vojna uprava, tako da so danes popolne samo še mrtvaške, oboje prve pa tudi komaj od istega leta naprej. Vrh tega je bilo baš za časa Gallusa v Idriji močno protestantsko gibanje. (Ob tej priliki opozarjam — enako kot Zazula — na dejstvo, da imajo takratne župne knjige evangelijske občine v Ljubljani zabeleženih mnogo oseb iz Idrije; ali bi se ne dalo tam kaj več nati?)

Najstarejše krstne matice od mesta Idrije ima danes župnija Spodnja Idrija — Idria di Sotto, in sicer do leta 1652 nazaj, ker je spadala Idrija najprej pod to faro. Obstojale so še starejše matice, a so jih enako raznesli vojaški komisariji, ostale so pa sredi 17. stoletja zgorele (od 1580 do 1650).

V ohranjenih najstarejših spodnjeidrijskih maticah sta vpisana zakonca Petelin Andrej ter Marija s hčerjo Marijo, rojeno 1654, in Petelin Jakob ter Neža s sinom Lorencom, rojenim istega leta. Domovinski dati staršev in rojstni kraji otrok niso zaznamovani.

Po tem soditi, so morali biti starši rojeni okoli 1630, torej pred obstojem idrijskih krstnih matic; in zaradi tega bi bili rojeni ravno tako lahko v Idriji sami. — Ti dve rodbini sta dognano najstarejši priimka Petelin v idrijskem okraju, a gotovo so bivali tu že njih predniki.

Tretja družina je Janez Petelin in Magdalena s hčerjo Marjeto, rojeno 1660, četrta: Marko in Jera s 3 sinovi in 3 hčerkami, rojenimi v letih 1670—1685. — Nato sledijo: Urban in Neža s 6 otroci od l. 1677—1698 — med njimi Martin in Jakob, ter Martin in Neža s 4. istodobnimi otroci. — Nazadnje so še štiri družine s skupaj 22 otroci, rojenih v letih 1607—1776, med njimi dva Jakoba in en Jurij.

Le pri zadnji od teh družin, Jakob in Jera s 6 otroci — s katerimi se ta rod neha — je razvidno, da je stanovala v Spodnji Idriji, na h. št. 33. (Družinski priimki so nastali iz porekla, posla ali svojstva, ter postali običajni okoli leta 1500?) Na tej podlagi bi bil sedaj ugotovljen obstoj več istoslovnih rodbin priimka Petelin v obeh Idrijah.

V Idriji je bila leta 1580 ustanovljena protestantska župa. (Vsekakor je bila tam že prej neka zasilna.) Pri tem je dokazano, da je bil na luteranski župi nastavljen leta 1596 učitelj z imenom Peter Gallus-Petelin.

Učiteljski so bili takrat že v zreli starostni dobi. Ta Peter tedaj ni mogel biti ne za en rod starejši ne mlajši od Jakoba Gallusa; kajti v prvem primeru bi bil star leta 1596 že čez 70 let, a v drugem niti 20. Zato si tudi ni predstavljal, da bi prišel v Idrijo od drugod, pač pa, da je bil tam rojen in imel približno starost Jakoba.

Ker je imel nadalje kot učitelj boljše izobrazbo, je umrl, da je bil tudi iz take družine. Njegovi roditelji, bi bili tedaj premožnejši privatniki (trgovci), in bi se nahajali že nekaj desetletij v Idriji.

Med tem Petrom in Jakobom Petelin je moralo obstajati najbližje sorodstvo. Zato govori posebno dejstvo, da sta oba polatinila svoj priimek v »Gallus«; in sicer je razviden Jakobov »Gallus« z letom 1580, Petrov pa 1596 (zadnji je obstojal seveda lahko že toliko časa prej — zajedno z Jakobom?)

Sicer bi bil pač izreden slučaj, da bi si dve nepoznani osebi, — ena na Češkem, druga pa v Idriji — nadeli skoraj istočasno enak priimek! In kakšen smisel bi tudi imel v Idriji pridevek — Gallus — za dobro znanega domačega učitelja? (Po Jakobovi smrti si je tudi Jakobov mlajši brat Jurij nadel priimek — Gallus — katerega nosijo njegovi potomci še danes.)

Ni torej izključeno, da bi si Peter in Jakob Petelin-Gallus ne bila brata. Saj ima obstoj imena — Gallus — v Idriji s Petrom več istinite veljave, kakor v Ribnici z domnevni tretjim bratom Antonom, kjer se opira le na zgorelo listino neznanega datuma!

Kar se tiče slednjic neskladnosti trditve o mlajšem bratu Juriju, namreč da bi bil pa ribniški — »tiskar v Pragi«, po idrijski — Zazulovi pa »rudniški skladiščnik v Nürnbergu«, je zelo škoda, da Zazula svoje trditve ni tudi utemeljil! S tem bi bilo na mah še več razjasnjeno! Na drugi strani je vendar resnično, da se pošiljalo takrat živo srebro v Benetke, Augsburg, Hamburg in Nürnberg, ter da je v Nürnbergu imel zveze tudi imenovani Jurij, ker je dal tam tiskati Jakobove muzikalije. A pri tem ni nikjer posebej rečeno, da bi bil Jurij sam tiskar, ampak le, da jih je dal tiskati.

Nadalje je resnično, da je Jurij odpravil Gallusovo zapuščino v Pragi. — Glede gotovosti Jurijevega pravega poklica ter njegovega bivanja v Pragi z Gallusom se pa sploh nekaj ne ujema.

Gallus je namreč pričel prodajati svoja dela že v življenju; a po njegovi smrti je prodal Jurij še nenatienjene muzikalije; kako to — če je bil sam tiskar?

V posmrtnem inventarju ni nobenega govora o kakem drugem zapuščinskem imetju, nasprotno se zdi, da je bil še dolgo v tiskarni! Zato bi utegnil biti Gallus že prej tako dolgo bolan, da ni več opravljal službe in ostal nazadnje sam — brez sredstev in pomoči: in v takem slučaju bi mu pač ne preostajalo drugega — kot obrniti se na najbližje bivajočega svojca. Končno njegove skladbe iz Prage v l. 1586 niso bile natienjene v Pragi, ampak v Frankfurtu in Nürnbergu.

Ali bi ne mogel biti tedaj brat Jurij takrat res v Nürnbergu?

Zelo zanimivo in značilno je staro ustno izročilo iz Idrije, katero opisuje l. 1888 učitelj in skladatelj Idričan Danilo Fajgel (*1840 — †1908). Pravi — da je spoznal v Idriji kot deček (1855?) nekega 90letnega moža Tobija, ki je bil živa kronika (rojen tedaj okoli 1765). Ta Tobija je elišal od svojega starega očeta (* okoli 1700), da sta bila nekdanj v Idriji rojena in živela dva brata — učitelja z imenom Petelin; oba da sta bila na glasu kot muzika, posebno še mlajši, imenovan Petelinov Jakob. Ta je znal muziko sam zapisati, ki se je tako lepo elišala, kakor bi angeli godli; dalje — da so Jakobova pozneje spodili iz Idrije, ker se ni hotel vpisati v luteransko vero — kot njegov brat, — ter da se je od tega časa naprej »izgubil« — (Op. isti izraz kakor na Šentvidski gori!)

Tobija je elišal v mladih letih (1797?) tudi sam pridigati škola v Idriji, — ki je omenil v tudi slavnih mož iz Idrije nekega muzikanta »Galumbus« — (nakar so star poslušalci Tobijevi uganili, da je bil to »Gallus« — Petelinov Jakob).

Op. Leta 1779 so blagoslovili v Idriji novo pokopališče pri Sv. Križu. Blagoslovil ga je sicer kanonik iz Gorice, ne škol; a za ljudstvo menda ni bilo velike razlike. Ker je bila ta prilika res najbolj prikladna za to, da se je spominjalo znamenitih rajnkih, bi se Tobijevo pripovedovanje o vebitih pridige prav ujemalo.

Zadnjikrat se je ovezil v Idriji spomin na Gallusa leta 1872; takrat sta namreč učitelj Stegnar in organist Jožef Gnezda (†1875) naučila neko Gallusova mašo, ki se je proizvajala od slovenski službi božji v spomin 300letnice rojstva. Dekan je bil tedaj Jožef Košje, zelo izobražen domačin.

Leta 1886 piše Danilo Fajgel še sledeče: — Gallus je bil rojen v Idriji, kjer je tudi učiteljeval v družbi z bratom, a potem nekam preginil. Zlahtu Petelinovo sem še jaz poznal. Najprej bi se njegov rojstni kraj iztaknil v Spodnji Idriji ali celo na Šentvidski gori.

Če je tedaj Fajgel osebno poznal Gallusovo »zlahtu«, znači, da se je ista sama še dobro zavedala tega sorodstva. — Seveda se mora razumeti »zlahtu« v tem smislu, da so takrat živeli le še indirektni potomci te stare rodbine, ker je namreč priimek »Petelin« začetkom 19. stoletja že izumrl; a ta okoliščina še bolj poudari stvarnost tradicije!

Iz tega je razumljivo, da je trajal v Idriji obči spomin na Gallusa še nekako do leta 1880—1890 enako kot na Šentvidski gori.

Ali je tedaj mogoče, da bi bila prednje sporočila za Idrijo brez vsakega pomena? — — —

Poleg tega naj navedemo še neko, malo znano dejstvo:

V »Zgodovini Idrije 1931« je rečeno, da prva cerkev Sv. Trojice ni imela nobenih orgel. Pomnim pa prav dobro pripovedovanja svojega očeta, ki je prišel v Idrijo kot organist leta 1876, da so bile v tej cerkvi orgle, a tako zelo stare, da so se strohnele tipke pričele lomiti pod preti, nakar so jih seveda podri. — Ker so se prve orgle po manjših krajih držale po par sto let, bi se s tem zopet skladalo izročilo Šentvidske gore ter pripovedovanje idrijskega »Tobije« — namreč da je Gallus orgla l v Idriji.

(Idrijska župna cerkev Sv. Barbare je dobila orgle šele l. 1767. Ker se že leta 1737 omenja rudniška župa ter okoli 3.000 duš, je prav verjetno, da so bile prve orgle v Idriji — že pred to dobo; in ker jih pred letom 1767 pri Sv. Barbare ni bilo — in še manj v obeh stranskih cerkvah — so morale biti pač le pri najstarejši cerkvi Sv. Trojice.)

Nanadlnji stavek iz Tobijevega pripovedovanja, »da so Jakob a zapodili iz Idrije, ker se ni hotel vpisati v luteransko vero«, se tudi sklada s takratnimi verekimi razmerami v Idriji.

Luteranstvo je bilo tam na višku v letih 1565—1585. Ob pričetku njegovega razmaha je bil Gallus star 14—16 let, zaradi česar luteranecem se ni mogel biti na potu. Po l. 1570 — v svojem 20. letu — je bil pa že toliko izobražen, da je postal vpliven, posebno če je bil — kakor se pripoveduje — še uslužben; zato se je moral tudi umakniti. In res se pojavi že l. 1574 na Dunaju. Ker je vendar čudno, da vesa poročila molčijo ravno o Dunaju, bi pomenilo, da se je ta prehod vršil iz previdnosti — na skrivaj. Iz tega vzroka bi se potem izvedla tudi prva naslednja vest o njem šele iz Češkega. — Peter je pa ostal uslužben doma še celo po Jakobovi smrti, ker se je rajši vdal sili. — — —

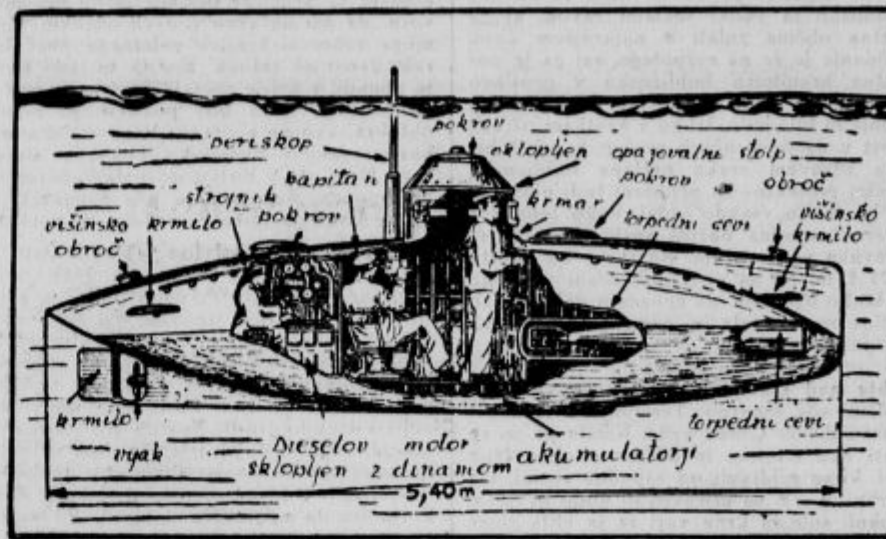
Jakob in Peter sta imela oba izrečno učiteljsko in glasbeno izobrazbo. Oče Jurij je pa opisan v Ribnici kot »mal vaški človek«. Za obisk sina Jakoba na Dunaju je dobil tudi cesarsko podporo. — Iz tega sledi, da je bil oče preprost in nepremogen človek. Zato gotovo ne bi mogel vzdrževati kar več sinov po šolah, in še manj verjetno, da bi jih napotil v take izredne šole sam od sebe. (Kajti tudi sin Jurij je moral imeti gotovo izobrazbo.) Napotiti in šolati jih je morala tedaj kak tretja oseba. — In ker je rečeno v Ribnici, »da je šel Jakob še mlad od hiše«, to je — od staršev —, ter podobno tudi na Šentvidski gori — bi iz tega izhajalo, da ga je morala drugod sprejeti kaka znana ali sorodna družina. Take družine so bile pa ravno v idrijskem okraju.

(Dalje.)

Japonske žepne podmornice

Ni dolgo tega, ko je vse časopise poročalo, da so na Japonskem uspehi poizkusi s takozvanimi »živimi torpedi«. Te torpede vodi mornar, ki se tudi s torpedom vred zaleti v sovražno ladjo. Ker pri tem napadalnem orožju nihče ne uide smrti, je bilo treba dobiti za to tudi ljudi, ki so bili pripravljeni žrtvovati se za uspeh tega najbolj nevarnega orožja na morju. Po poročilih so se ponudili za vodstvo takih torpedov tisočji in tisočji

izredno mnogo. Konstrukcija podmornic je zelo močna, tako da so na poizkusnih voznjah s temi podmornicami dosegli globino 250 m, kar za mnogo presega potapljaške sposobnosti vseh dosedanjih, tudi največjih podmornic, ki se spuste lahko kvečjemu 130 m globoko. Zaradi močnega oklepa so podmornice izredno odporne tudi proti poskodbom po podvodnih bombah. Poleg tega pa se te podmornice zaradi velike hitrosti in okret-

japonskih mornarjev in častnikov. Od tedaj o tem skrivnostnem orožju ni bilo slišati ničesar več. In šele, če bo Japonska šla v vojno proti kakim drugim velenim, bomo videli, kaj je s temi »živimi torpedi«. Kljub temu pa je japonska vojna industrija ustvarila še drugo nevarno napadalno orožje proti vojnim ladjam. Tudi to orožje ima isto nalogo, kakor živi torpedo.

Japonski ladjedelniški strokovnjaki so zgradili namreč neke vrste žepno podmornico, katere vsa posadka šteje le 3 moše. Temu primerna je seveda tudi velikost podmornice, ki je dolga le 5,4 m in odriva vsega skupaj komaj 1 tono vode. Ta podmornica je mišljena kot izrazito napadalno orožje in ima dve lansirni cevi za torpedo. Podmornica nosi vsega skupaj s seboj le dva razmeroma majhna torpoda, ki sta že vstavljena v lansirni cevi.

Za pogon podmornice pri vožnji nad vodo služi Dieslov motor za 100 konjskih sil. Motor je tudi sklopjen z generatorjem, ki pri vožnji nad vodo polni akumulatorje, katerih tok je potreben za pogon strojev pri vožnji pod vodo. Največja prednost teh podmornic je ta, da imajo pri vožnji nad vodo hitrost do 36 vozlov. So torej mnogo hitrejši, kakor velike vojne ladje. Poleg tega imajo te podmornice akcijski radij do 1000 km, kar je

nosti tudi pod vodo z lahko umaknejo tem bombam, ki so doslej uničile še največ podmornic.

Oprema podmornic je seveda zelo skromna. Ze posadka treh moš je izredno obremenjena v svojem delu. Kapitan vodi podmornico in nadzira vožnjo skozi periskop, krmar izvaja kapitanova povelja in krmari ladjico, strojniki pa streže motorju. Se najbolj verjetno je, da se bodo dale take podmornice koristno uporabiti v bližini obal. Ostane pa še druga možnost: velike bojne ladje bi jih glede na njihovo izredno majhnost mogle voziti v velikem številu s seboj. Kadar bo vojno ladjevje naletelo na sovražnika, bi se dale podmornice hitro spustili v vodo. Zato imajo te podmornice na premcu in krmu močne železne obročje, v katere lahko sežejo žerjavi s kljukami in jih tako spuste v vodo. Če bi se uporabile podmornice na ta način, bi lahko v velikem roju napadle sovražno ladjevje. Njihova hitrost, še bolj pa okretost in majhne dimenzije bi jih varovali pred zadetki topniškega ognja, posebno zaradi tega, ker bi podmornice lahko prvi del pota proti sovražnemu ladjevju opravile pod vodo. Če bi take podmornice imele še drzno mošvo in če bi nastopile v velikem številu, bi lahko napravile sovražniku ogromno škodo, ki bi verjetno zadoščala za odločitev v pomorski bitki.

ŠPORT

Stopili smo v plavalno sezono

Počasi smo letos pričeli s plavalno sezono. Dolgo časa se vreme in voda nista hotela segreti, zdaj pa se je končno vendarle obrnilo na boljše. Pomalem se začneja plavalna sezona tudi z raznimi plavalnimi tekmovanji, od katerih so prav gotovo najzanimivejše ligaške plavalne tekme. Prva je bila v Dubrovniku in sicer med tamkajšnjim plavalnim klubom Jugom in med ZPK. Za začetek plavalne sezone so bili doseženi ob tej priliki nekateri prav dobri rezultati:

400 m prosto moški: 1. Žižek (ZPK) 4:54,4; 2. Miloslavčič (Jug) 5:25,4; 3. Vidovič (ZPK) 5:30,3.
100 m prosto ženske: 1. Jazbec (Jug) 1:22,3; 2. Dragič (ZPK) 1:25,3; 3. Brkič (ZPK) 1:24,4.
100 m hrbtno moški: 1. Markič (Jug) 1:16,6; 2. Strmac (ZPK) 1:17,4; 3. Drobnič (ZPK) 1:18,4.
200 m prosto ženske: 1. Poznjak (Jug) 3:25,5; 2. Fišer (ZPK) 3:33; 3. Pacelka (ZPK) 4:01,2.
100 m prosto moški: 1. Stakula (Jug) 1:03,4; 2. Stakula R. (Jug) 1:04,2; 3. Bergher (ZPK) 1:04,6.
100 m hrtno ženske: 1. Bartulović (Jug) 1:29,6; 2. Ciganović (Jug) 1:40,4; 3. Fišer (ZPK) 1:41,8.
200 m prsno moški: 1. Barbieri (Jug) 2:57,6; 2. Dvoržak (ZPK) 3:04; 3. Grzinič (Jug) 3:08.
Stafeta 4x100 m prosto ženske: 1. Jug 5:40,3; 2. ZPK 5:40,5.

Stafeta 4x200 m prosto moški: 1. Jug 10,01; 2. ZPK 10:22,4.
Jug je zmagal z 69 točkami, dočim je ZPK dobil 40 točk.

Tekma v waterpoolu med Jugom in ZPK se je končala z zmago domaćih, in sicer z rezultatom 5 : 0 (2 : 0). Tudi ljubljanska Ilirija se pripravlja za ligaško tekmovanje. Priredila je interni plavalni meeting, s katerega so gledalci odhajali zelo zadovoljni, saj so bili priče dobrih rezultatov, ki upravičeno vzbujajo upanje, da letos Ilirija že stopa iz krize in da bo že v tej sezoni popolnoma dokazala svojo rekonvalescenco.

Pri tem večernem tekmovanju na kopališču SK Ilirije so bili doseženi naslednji prav dobri rezultati:

100 m prosto, moški: 1. Scarpa 1:06,1; 2. Pelhan 1:06,2; 3. Hudnik 1:09.
50 m prosto juniorji: 1. Jovanović II. 34,2; 2. Gjud 34,6; 3. Vlahi 36,2.
100 m prosto ženske: 1. Finc Draguš 1:15,4; 2. Keržan 1:25; 3. Finc Saša 1:27,8.
50 m prsno: 1. Friedrich 44,2; 2. Zaletel, 4. 100 m prosto: 1. Močan 1:13,2; 2. Banda 1:14,1; 3. Andoljšek 1:33,4.
1000 m hrtno juniorji: 1. Grašek 1:23; 2. Ciglič 1:32,6; 3. Novak 1:33,4.
200 m prsno moški: 1. Herzog 3:09,4; 2. Račič 3:25,8; 3. Brozovič Dušan 3:32,4.
200 m prosto moški: 1. Pelhan 2:29,9; 2. Mihalek 2:33,4; 3. Scarpa 2:32,2.

Dosedanje letošnje meddržavne nogometne tekme

Po nedeljski tekmi med Nemčijo in Romunijo v Frankfurtu, kjer je Nemčija zmagala nad Romunijo z neverjetno izdatnim rezultatom 9 : 3 (4 : 0), bi bilo zanimivo pogledati, koliko meddržavnih nogometnih tekem je bilo letos kljub burnim časom odigranih in s kakšnoimi izidi so te reprezentančne tekme končale. Če pogledamo statistiko, vidimo, da je bilo doslej odigranih 22 reprezentančnih nogometnih tekem. V naslednjem prinašamo statistiko doslej odigranih tekem:

1. Francija — Portugal (v Parizu)	3:2
2. Francija — Angleska (v Panzu)	1:1
3. Italija — Švica (v Torinu)	1:1
4. Lbexburg — Belgija (v Luxemburgu)	3:4

5. Belgija — Nizozemka (v Antwerpnu)	7:1
6. Madžarska — Švica (v Budimpešti)	3:0
7. Romunija — Jugoslavija (v Bukarešti)	3:3
8. Nizozemka — Luxemburg (v Rotterdamu)	4:5
9. Jugoslavija B — Romunija B (v Belgradu)	1:0
10. Hrvaška — Švica (v Zagrebu)	4:0
11. Nemčija — Madžarska (v Berlinu)	2:2
12. Belgija B — Luxemburg (v Bruxellesu)	1:1
13. Nemčija — Jugoslavija (na Dunaju)	1:2
14. Italija — Romunija (v Bologni)	2:1
15. Anglija — Wales (v Londonu)	0:1
16. Švica — Hrvaška (v Bernu)	0:1
17. Nizozemka — Belgija (v Amsterdamu)	4:2
18. Italija — Nemčija (v Milanu)	3:2
19. Madžarska — Hrvaška (v Budimpešti)	1:0
20. Škotska — Anglija (v Glasgowu)	1:1
21. Madžarska — Romunija (v Budimpešti)	2:0
22. Nemčija — Romunija (v Frankfurtu)	9:3

Prav gotovo pa bo zelo zanimiva tudi statistika, kako so se posamezne države, ki so te tekme odigrale, plasirale po številu odigranih tekem ter po uspehih, ki so jih bile dosegle. V naslednjem prinašamo tudi lestvico, ki nam pokaže tekme v tej luči. Lestvica izgleda po tej statistiki naslednje:

1. Madžarska	4	3	1	0	8:2
2. Italija	3	2	1	0	6:4
3. Jugoslavija	3	2	1	0	6:4
4. Belgija	4	2	1	1	14:9
5. Hrvaška	3	2	0	1	5:1
6. Francija	2	1	1	0	4:3
7. Nemčija	4	1	1	2	14:10
8. Luxemburg	3	1	1	1	9:9
9. Wales	1	1	0	0	1:0
10. Nizozemka	3	1	0	2	10:13
11. Anglija	3	0	2	1	2:3
12. Škotska	1	0	1	0	1:1
13. Švica	4	0	1	3	1:9
14. Portugal	1	0	0	1	2:3
15. Romunija	5	0	1	4	7:17

Nekaj športnih paberkov

SK Ljubljana, ki letos preživlja težko krizo, je v nedeljo gostovala v Karlovcu ter izgubila bitko s prvakom Karlovca, SK Viktorijo, v razmerju 0:2.

Kolesarski šport preteklo nedeljo tudi drugod ni miroval. Na dirki za prvenstvo Zagreba je startalo 31 dirkačev, 16 prvorazrednih in 15 juniorjev. Stari so vozili n 90 km dolgi progi okoli Zagrebske gore, mladi pa 75 km daleč na nekoliko skrajšani progi v isti smeri. Med prvorazrednimi je zmagal član Sokola Drago Davidović v času 2:39:35, kar pomeni, da je vozil povprečno s hitrostjo 35 km na uro. Med juniorji pa je bil najboljši vozač Gradjanskega Vlado Horvatič, ki je potreboval za svojo progo čas 2:20:50. Favorit dirke in državni prvak je moral zaradi dveh defektov kapitulirati.

V območju Srbske kolesarske zveze so imeli na Avali pri Belgradu gorsko dirko s prvenstvenim značajem, na kateri je startalo 34 vozačev. Juniorji so šli 31 km daleč in je bil prvi Simić, član Avale v času 56:15, v seniorski skupini pa je zmagal član »Fortune« Sava Pavlovič v času 1:05:05.

V Belgradu samem je Srbski avtoklub priredil avtomobilske dirke s handicapom, in sicer tudi na Avali. Prireditev je privlačila okoli 2000 gledalcev in je v splošnem prav dobro uspeła. Nekaj nerodnosti so imeli prireditelji pri določanju rezultatov in razdelitvi nagrad, ker se je izkazalo, da je dal najhitrejši vozač Milan Mijatović na »Javi« svojim sotekmovalcem premočno prednost, kar je imelo za posledico, da so vsi dobili prevelike prebitke in je seveda prvo mesto ostalo niemu. Zato so vrtni red vozačev ocenili še posebej po najboljših doseženih časih, po tem ključu je bilo prvo mesto priznано Bošku Milenkoviću na »Bugattiju«, ki je potreboval za 3,8 km dolgo progo 3:25 in dosegel povprečno hitrost 71 km na uro.

Savinjsko dolino je opustošila toča

30 dkg težka toča je oklestila lepe hmeljske nasade, uničila žito in koruzo ter polomila bogato obloženo sadno drevje. Prebivalstvo je obupano in nujno prosi pomoči

Celje, 16. julija.

Prebivalstvo spodnje Savinjske doline od Celja do Zalca je danes zadela huda nesreča, kakršne ne pomnijo v teh krajih že dolga leta. Pridni Savinjski so s največjo ljubeznijo negovali svoje hmeljske nasade ter z veseljem pričakovali in upali, da jim bo njihovo delo in trud kljub resnim časom za hmeljsko trgovino poplačano vsaj malo. Če bi bila letos slaba hmeljska letina, bi bili hudo prizadeti, a še hujše so prizadeti danes, ko jim je uničila toča ne le hmeljske nasade, ampak tudi žito, koruzo in sadno drevje, ki je najlepše kazalo. Danes dopoldne so se vlekli oblaki preko Griž. Z vso naglico je pridivila nevihta nad vso spodnjo Savinjsko dolino. Po neznošni soparici so se utrjali oblaki polni ledu nad občinami Griže, Zalec, Petrovci in Celje. Okrog dveh se je vilo močno neurje s točo. Trajalo je nekoliko pol ure in je šlo preko Celjske kotline proti St. Juriju pri Vojniku. Toča je oklestila hmeljske nasade tako, da ni upati niti na malenkostni pridelek. Zbila je v tla koruzo in žito ter stročnice. Drevje je polomila in ga oklestila.

Naš poročevalec se je peljal z avtomobilom po Savinjski dolini ter si ogledal opustošene kraje. V Celju je med neurjem padala le redka toča, a bila je debela in je polomila vrtno nasade. Neurje je izruvalo drevesa v parku pred pravoslavno cerkvijo, na Glaziji in pred cerkvijo sv. Jožefa na hribu. Zanimivo je, da je toča napravila posebno veliko škodo v kilometrskih predelih. Tako se pričena opustošeno polje že v začetku Krekove ceste blizu Celja. Najhujše so uničena žitna polja na Lopati pri Celju. Pogled na opustošeno njivo je naravnost strašen. Državna cesta je posuta z zelenjem in jabolki, ki jih je oklestila toča. Travniki in njive so pobeljene s točo kot oreh debelo. Neurje je zavzelo zelo širok pas od Savinje do

Rožne doline, med Levcem in Celjem pa le ozek pas, ki ni tako opustošen. Ogromno škodo pa je napravila toča v petrovski okolici, zlasti v Arneji vasi in na Lopati pri Celju, kjer je dobesedno uničila vse. Strašen je pogled na opustošene hmeljske nasade pri Zalcu. Vihar je napravil škodo na številnih hišah. Toča je v Petrovčah razbila vse šipe na velikem šolskem poslopju. Tudi iz Vojnika poročajo, da je toča, ki je padala 5 minut, napravila ogromno škodo.

Hudo neurje nad Zagorjem

Zagorje ob Savi, 16. julija.

Ko je vsenaokrog divjalo strašno neurje, smo upali, da bo Zagorju in bližnji okolici prizanešeno. Danes popoldne okrog 4 pa so se začeli zbirati temni oblaki nad Zagorjem. Kmalu je začela padati debela toča z dežjem. Oklestila je drevje. Pa to še ni bilo dovolj. V bližnjem hribu se je utrgal oblak in voda je pridrla s takšno naglico in silo, da je podrla mostove in to zlasti čez Kotedrečko, ki je bila lani regulirana. Posledica je bila, da so podrti mostovi zajezili vodo, ki se je razlila po polju. Voda je drla in nosila s seboj hlode, na žagi g. Kovarja pa je odnesla deske. Nekemu kmetu je voda odnesla tri prašiče s svinjakom vred. Med ljudstvom je zavladala strašna panika. Nekateri so se reševali z lestvami skozi okna. Ko se je ozračje nekoliko umirilo, je bil pogled na opustošeno okolico strašen in žalosten. Škoda je ogromna. Vse priznanje gre našim gasilcem, ki so s takim junaštvom reševali po vodi, kar se je še rešiti dalo.

Strašno neurje je bilo tudi v Toplicah. Rudnik je moral ustaviti separacijo. Povsod je sama žalost. Ljudstvo je obupano. Podrobneje bomo še poročali.

Jesenice

Lep in ganljiv je bil pogreb mladega kovinarja Cirila Novaka. Pred hišo žalosti so se zbrali stanovski in šolski tovariši, močno število članstva vseh edinic Krekove družine z venem Fantovskega odseka in ASK Gorenja, kovinarske šole ter KID. Po opravljenih molitvah je pevski zbor z Javornika zapel žalostinko, nakar se je razvil velik sprevod po jesenjskih ulicah na pokopališče. V sprevodu je bilo zastopstvo KPD z zastavo, FO in DK s svojim praporom, banski svetnik g. Arnež in jesenjski župan g. Markič, kovinarska šola z učiteljskim na čelu. Žalostinke je igrala godba KPD. Pri odprtem grobu se je poslovil od svojega odličnega učenca vodja kovinarske šole g. inž. Banel, od igralke družine »Aljaž« g. Riko Poženel, v imenu uslužbenec Martinar, kjer je bil pokojnik zaposlen, se je poslovil dipl. tehnik g. Florjančič, v imenu FO duh. vodja g. Pogorelec. Pevski zbor je v slovo zapel dve žalostinki.

— Proti trdi stolici, zlati žili in črevesnemu katarju je naraven »Franz-Josefov« grenka voda, če jo jemlješ večkrat dnevno, dobro sredstvo.

Reg. S. br. 15483/33.

Boh. Bistrica

V ponedeljek, 15. t. m., se je poročila ena izmed najboljših članic tukajšnjega Prosvetnega društva, tovariška Julka Mencinger z uslužbenecem drž. železnice, tov. Francetom Smukavcem, ki je prav tako bil član našega društva. Oba sta se ves čas zelo marljivo udeleževala v društvenem življenju, zlasti mlada nevesta, ki je mnogo svojega časa črtvovala v društvenem življenju, da je v preminih večerih mogla prisostvovati igralnim vajam kot navdušena in poživljena članica dramskega odseka. Prav tako je točno prihajala k vsem društvenim sestankom in te ali one mladenčice s svojo vztrajnostjo pritegnila, da so tudi oni bolj pogosto hodili v društveni dom. Mladina poročenca želimo v zakonu vsi srečo z željo, da bi ne pozabila na svoje društvo, ki bo njunega sodelovanja vedno zelo veselo.

Škofja Loka

Te dni se poslavljajo od našega mesta kapucin p. Dionizij Pristovnik in odhaja na novo mesto v Ptuj. P. Dionizij je bil vsa leta svojega bivanja v Škofji Loki neumorno delavec za blagor neumarjanih duš. Bil je vseskozi izredno vnet voditelj III. reda in Frančiškove mladine, obenem pa se je mnogo zanimal za reveže in trpeče. S svojo ljubeznivostjo in prisrčnostjo si je pridobil srca mnogih, ki se sedaj s težkim srcem poslavljajo od svojega dobrega očeta. Vsi se mu zahvaljujemo za ves trud, na novem polju dela pa mu želimo uspehov in božjega blagoslova!

Tale dečko zapušča London z zadnjim izpraznjenim transportom. Na hrbtu ima v enli svoje reči, spredaj pa mu visi listek z imenom. Ali se bo še kdaj mogel vrniti v svoj rojstni kraj?

V docela porušenem francoskem mestu Beauvais je ostala od bomb in granat nedotaknjena le katedrala.

Ne da bi vedel, je rešil svojega sina iz vode

Iz Kodanja poročajo: Tovarniški delavec V. Petersen iz Sarlotenlunda se je šel s svojim bratom in z dvema svojima sinovoma kopat na morje. Otroka je pustil na nekem plitvem mestu, z bratom pa sta odplavala precej daleč ven iz kopališča. Ko sta se vračala, je Petersen zagledal, kako na obali kriče in mahajo z rokami. Iz njihovih klicev in kretanj se spoznal, da je v njegovi bližini nekdo izginil pod vodo. Petersen se je brez pomisleka potopil pod vodo in kmalu privlekel na dan malega dečka, ki je bil že v nezavesti, ter z njim splaval na obalo. Tam so nezvestnega dečka prenesli v sanitetski šotor, kjer so ga takoj pričeli z umetnim dihanjem buditi k življenju.

Petersen je nato odšel na kraj, kjer je pustil svoja sinova. Tu mu je starejši sin med jokom povedal, da je bratec kljub očetovi prepovedi splaval ven iz kopališča ter da se do sedaj še ni vrnil. Oče je ves obupan pričel iskati sina med številnimi kopali, dokler ni slednjič prispel tudi do sanitetnega šotora, kjer so njegovega sina pravkar obudili k življenju. Petersen je, ne da bi vedel, rešil življenje svojemu lastnemu sinu. — Kakor pripovedujejo, mu med reševanjem ni niti na misel prišlo, da bi utopljenec utegnil biti njegov sin. Tudi ga med reševanjem ni pogledal v obraz, ker sicer bi ga bil moral spoznati.

Dev. Mar. v Polju

Hvala Bogu, da je bilo enkrat vreme naklonjeno izredno lepi prireditvi, ki sta jo pripravila tukajšnji FO in DK na vrtu prosvetnega doma. V nedeljo popoldne ob pol 3 so bile v cerkvi litanije s pridigo, nakar so se ljudje podali na že omenjeni vrt, kjer se je prireditev pričela z nagovorom predsednika FO g. Kranerja, ki je pozdravil navzoče in predlagal pozdrave naših vladarskih hiš in namestništvu, nakar je godba zaigrala državno himno. V nadaljnjih izvajanjih je poudaril delo in trud organizacije, ki si kljub težkim prilikam v sedanjih časih utira pot in vodi našo mladino. Za njim je v imenu ZFO govoril dr. Karel Capuder in vžgal med prisotnimi pravi val navdušenja. Telovadni nastop so s prav dovršenimi prostimi vajami pričeli člani, katerim so sledile članice. Na bradli so nato člani pokazali neka prav dovršenih vaj. Zlasti sta s svojim izvajanjem zadivila vse prisotne znana mednarodna telovadca g. Fric Nallačen in g. F. Zeleznič, ki sta nastopila kot gosta in ki sta tudi v vseh nadaljnjih orodnih točkah dokazala svojo veliko sposobnost. V prostih vajah so jim sledile prav ljubke gojenke, za njimi pa naraščaj, mlade in mladenke. Na drugo in tretjo so nastopili isti kot pri bradli. Nekaj prav prijetnega je pokazala mladina pri igri, zlasti pa članice s svojim račanjem v narodnih nošah in v zključni sliki. Vse točke, zlasti pa zadnja, so pri občinstvu naletele na izredno odobravanje. Ob mišhodu vseh nastopajočih so vsi navzoči ponosno zapeli orlovsko himno. Da je prireditev v celoti res tako dobro uspeła, gre v prvi vrsti priznanje voditeljici in načelnici DK gđe. Sirmkovi, ki je odlično pripravila in vodila vse dekliske točke, in g. Zrimšku, načelniku FO. Po prireditvi se je na vrtu pod številnimi lipami razvila prav prijetna zabava, med katero je vseskozi skrbela za dobro voljo tržiška godba.

Iz Julijske Krajine

Po nesreči je ustrelil dveletnega otroka. V Vipolzh in Brdih je nekdo mladenič iztaknil staro pištolo in jo preizkuševal. Pri tem delu ga je opazovala gruča radovednežev. V svoji lahkomišelnosti se je fant hotel prepričati, če bi se s pištolo dalo streljati. Vtaknil je zato v zastarelo orožje patrono in jo poskušal izstreliti. Pri tem je bil neroden. Meril je sicer v tla, toda nesreča je hotela, tako poročajo italijanski listi, da je zadel dveletnega Elkota Goljevščka, ki je tam okrog oprezoval. Kroglja je zadela otroka v ramo, izstopila in ranila na nogi še nekega 51-letnega sosedu. Grozni strel je seveda močno prestrašil navzoče in vsi so planili k ubogemu otroku, ki je smrtno ranjen obelzel na tleh. Vsa pomoč je bila brezuspešna, mal Elko je kmalu nato izdihnil. Obstreljevalca moža so morali odpeljati pa v goriško bolnišnico.

Vlaki vozijo zopet redno. Pred par tedni so na vseh železnica, ki križajo Julijsko Krajino, močno skrčili promet. Ukiniti so vrsto vlakov in so večinoma na vseh progah pustili samo dnevno po tri osebnostne vlake v vsaki smeri. Govorice so trdile, da se je s skrčenjem železniskih zvez hotelo varčevati. Očitno so bili merodajni drugi vzroki, kajti sedaj je zopet vzpostavljen celotni promet in vlaki vozijo zopet po starem voznom redu.

Zalostna smrt starčka. Zadnje nedeljo zvečer se je vrnil s kratkega sprehoda domov v svoje stanovanje v Gorici 73-letni Franc Zoržat. Bil je v družbi prijateljev in se je utrudil. Zato se je hotel okrepčati s skodelico gorke kave. Odprl je plinsko napeljavno na štedilniku in priložil lonček, da bi si ogrel svojo skromno večerjo. V tem poslu ga je premagal spanec in je zadremal pri odprtem plinu. Ko ga je dobro uro pozneje prišel obiskat sorodnik ga je našel nezavestnega ležati na tleh. Poklical je hitro »Zeleni križ«, a bilo je prepozno. Soba je bila zaprta in se je tako napolnila z uhajajočim plinom, da se je ubogi starček zadušil.

Kdaj se zapirajo gostilne in kavarne? Ko smo stopili v vojno, je bilo ukazano, da se morajo vsi javni lokali zapreti najpozneje ob enajstih. Sedaj smo dobili odredbo, ki določa policijski uro ob enajstih in pol. Ob tej uri se morajo zapreti restavracije, hoteli, kavarne, bari, vsi, tudi največji javni obrati. Za točilnice, krčme in majhne obrate velja policijska ura, ki je bila predpisana že prej, t. j. deseta ali enajsta ura.

Naše breskve. Zadnji teden se je naš trg z breskvami močno dvignil in poživil. Vse dni je prihajalo dosti blaga, ki je bilo tudi po kakovosti veliko okusnejše kot prej. Vrste amsend, triumf in sorodne spadajo že med prav dobro, iskano sadje. Bridko je s cenami. Najboljše in najlepše breskve ne dosežejo niti 1 lire za kg. Srednja cena je 60 stotink za kilogram. Ker imamo samo enega odjemalca, si ne moremo veliko pomagati. Kljub nizki ceni mora biti blago za izvoz zdravo in trpežno. Domači trg potrebuje razmeroma prav malo. Tudi marmelada se malo izdeluje, ker primanjkuje sladkorja. Mehke breskve za marmelado gredo pa 20 stotink kilogram. Nekoliko blaga je v minulem tednu kupila Jugoslavija.

tej vojni. Naj si pa ti ljudje ne utvarjajo, da se bodo mogli še kdaj vrniti v Francijo, da bi tam nadaljevali svoje uživanje; pol, ki so si jo izbrali, je brez vrnitve...

Obramba proti oklopnim enotam

Odveč bi bilo govoriti o velikem pomenu in vlogi, ki jo imajo v sodobnem voškovanju tako imenovane oklopne enote, med katere spadajo tanki, oklopni avtomobili in oklopna motorna kola. Glavna odlika oklopnih enot je, da so silno hitre in gibljive ter se morejo pojaviti tam, kjer bi jih človek najmanj pričakoval. Za onega, ki se hoče pred oklopnimi enotami uspešno braniti, je zaradi tega važno, da je vnaprej ukrene vse potrebno za obrambo, tako da ga ne morejo iznenaditi. Treba je vedeti, da oklopne enote ne morejo prodrati daleč v nasprotnikovo zaledje, ako jim ne sledi njihova pehota, motorizirano topništvo, letalstvo in kar je glavno, bencinske zaloge. Manever oklopnih enot je hiter, silovit, udaren, toda kratkotrajen. Udarina sila je velika in uspešna, ako je ne pričakuje obramba, dobro organizirana v globino, in seveda hraber branilec.

Pri obrambi pred oklopnimi enotami razlikujemo aktivno obrambo, h kateri spada razno orožje, in pasivno obrambo, h kateri spadajo razne naravne in umetne zapreke.

Med aktivna sredstva spadajo najprej vse vrste topov, ki na večje daljave, ako jih imamo dovoljno množino, lahko ustvarijo gost ogenj zasor, ki bo ustavil marsikateri tank ali oklopni avtomobil. Do daljave 1000 m streljajo na oklopne enote poljski in gorski topovi kalibra 70 mm z oklopnimi granatami ter protiooklopni topovi kalibrov 37 in 47 mm. Slednji streljajo rezantno in prebijajo na 300 m 30 do 45 mm debel oklep, nakar granata v notranjosti vozila eksplodira. Odlično obrambno sredstvo so tudi protiooklopne strelnice kalibra 15,5 mm, ki na daljavo do 500 m prebijajo oklop 15 do 20 mm, ter protiooklopne puške kalibra 12 do 20 mm, s katerimi se strelja na oklopne enote do daljave 300 m. Sem spada o nadalje še navadne pehotne strelnice, ki s posebnimi probodnimi svinčenkami prebijajo oklep do 10 mm debeline. Za uničevanje oklopnih enot, ki so se ustavile pred zaprekami, se uporabljajo tudi metali min. Za borbo proti oklopnim enotam od blizu pa se uporabljajo tudi ročne bombe, ki se jih meče po več skupaj pod kolesa odnosno gosenico oklopnega vozila, ter mefalci plamenca, s katerimi se na daljavo do 40 m brižga ogenj skozi odprtine v notranjost vozila.

Najmočnejše aktivno sredstvo proti oklopnim enotam pa je borbena letalstva, ki v strogla-tem poletu strelja na oklopno vozilo s topovi ali vrže nanj bombo. Smotrna uporaba večjega števila bojnih letal more povsem uničiti napad tudi večjega števila oklopnih vozil.

Med pasivna sredstva obrambe pred oklopnimi enotami pa spada o naravne zapreke, kakor reke in kanali, močvirja, gozdovi, gorati in kraško zemljišče itd, ter umetne zapreke kakor minka polja, jarki zadostnih razsežnosti, nasipi, v zemljo zabetonirane travnice, ki štrle za meter iz zemlje, betonski zobje (kakor pred Siegfriedovo erto), barikade, umetne poplave, porušene poti in druge zapreke. Na cesti, ki vodi skozi gozd, bomo ustvarili imenitno zapremo proti oklopnim enotam, ako z vsake strani posekamo nekaj dreves, tako da padejo počez na cesto. K vsemu temu pa je treba pripomniti, da nobena še tako dobra zapreka ne pomeni dosti, ako ni pod učinkovitim ognjem branilca.

Minska polja so najvažnejše obrambno sredstvo proti napadu oklopnih enot. Minska polja so za oklopne enote isto kakor žične ovire za pešce. Za to se uporabljajo zakopane stalne mine ali pa poljske prenosne mine. Polagajo se pred ali pa za zapremo. Za 1 km široko minko polje, v katerem so položene mine v treh vrstah na razdalji 1,3 do 2 metra, je potrebno 1500 do 2000 min.

Odlična zapreka so razni rovi in jame različnih širin in globlin, čez katere oklopne enote ne morejo. Tu se oklopna vozila zadržijo dalj časa in v tem času jih je treba zasuti z uničujočim ognjem. Ako pa te rove in jame opremo še z drugimi sredstvi, n. pr. s travnici, na katere

se vozilo nasadi, ali pa položimo na dnu rova mino, potem je oklopno vozilo onespobno za boj že brez uporabe naših aktivnih sredstev.

Zdrženja in dobro organizirana aktivna in pasivna sredstva morejo ne samo zadržati napad oklopnih enot, nego ga celo povsem uničiti. Naloga pasivnih sredstev je, da oklopne enote zadržijo, naloga aktivnih sredstev pa, da jih uničijo. Uspešna obramba z aktivnimi in pasivnimi sredstvi v moralnem oziru strahovito deluje na posadko oklopnih enot, ki mora imeti precejšnjo mero hrabrosti, da zavoji v mrežo vseh mogočih zaprek na neznanim zemljišču in da se izpostavi osredotočenemu ognju vseh aktivnih sredstev, ki iz dobro prikritih postojank sipajo nanje uničujoče jeklo.

Borba oklopnih enot z dobro organizirano protiooklopno obrambo je na koncu koncev vendarle borba dveh moral in dveh hrabrosti. Kdor delj časa izdrži in kdor je boljše morale, ta bo zmagovalac.

Sovjetski glasovi o vzrokih zloma francoske vojske

V moskovskem tisku se sovjetski vojaški strokovnjaki mnogo bavijo z vzroki, ki so privedli do tako naglega zloma francoske armade. Sodebje sovjetskih vojaških strokovnjakov so si predvsem edine v tem, da francosko armadno poveljstvo ni korakalo naprej s časom, ampak je vse svoje operacijske načrte zgradilo na vojaških izkušnjah iz svetovne vojne 1914—1918. Nov način vojaških operacij in njihov hitri potek, ki je bil posebno razločno viden v nemško-poljski vojni, nista mogla spremeniti naziran francoskega armadnega poveljstva o značaju in osebnih modernih vojne. Francosko armadno poveljstvo se iz nemško-poljske vojne ni ničesar naučilo.

Sovjetski vojaški strokovnjaki poudarjajo nadalje tudi, da poveljstvo zavezniških armad sploh ni imelo pojma, v katero smer so nemške divizije izvajale svoj glavni sunek, in da se je dalo zaapeljati čisto napačnim cenitvam o moči in udarni sili nemških oklopnih in motoriziranih enot.

Važno vlogo pri poteku vojnih operacij na zapadnem bojišču je imelo tudi dejstvo, da podaljšek Maginotove erte od Sedana do Rokavskega preliva ni bil zadosti trdno zgrajen. Zaradi tega so Francozi takoj v začetku izgubili za nadaljevanje vojne neobhodno potrebno severno francosko industrijsko področje. K temu je treba dodati še to, da kakšne omembe vredne angleške pomoči sploh ni bilo, zlasti ne v tako imenovani bitki za Pariz.

Pot brez vrnitve

Znani francoski pisatelj Roland Dorgeles je napisal v francoskem tedniku »Gringoire« naslednje:

»Naša sreča so se od zgražanja skrčila, ko smo gledali ljudi, ki jih je zajela panika in so bežali čez špansko mejo v Irun ali pa se vkrcavali na zadnje ladje. Imeli so še toliko časa, da so izpraznili svoje denarne zakladnice in obiskali zlatarske trgovine, kjer so nakupili dragocenosti. Teža dela bežični plutokratje niso mogli bolje opraviti: pokupili so ves nakit, ki jim je prišel pod roke, celo stari družinski nakit in nakit za narodne noše.

Medtem ko so francoski vojski krvaveli na bojiščih, so se ti ljudje drenjali po konzulatih, da bi izmoledovali vizum, ki naj bi rešil njihovo dragoceno kožo in ki so ga, če je bilo treba, plačali z ogromnimi vsotami. Naj drugi poginejo! S to željo so izginili v inozemstvo, praznih src, a polnih žepov.

S tem begom so ljudje iz vladajočih plasti Francije napravili najbolj gnusno dejanje v vsej

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Pridno dekle

želi službe pri mali in boljši družini na Jesenicah ali okolici. Zmožna kuhe in gospodinjstva. Ponudbe podružnici »Slovenca«, Jesenice. (a)

Absolventka

trgovskega učilišča in mešarske šole z odliko, močne in zdrave postave, prosi za primerno službo. Nastop lahko takoj. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Triglav« 10445.

Mizarski pomočnik

isče kakršno koli službo. Zmožen kavičje 10.000 din. Potočnik, Cankarjeva ulica 7. (a)

Zasebni uradnik

trgovsko naobrazbo in trgovsko ter pisarniško prakso, z dobrimi spricvali, vešč slovenskega, nemškega in srbohrvatskega jezika v govoru in pisavi — želi mesto kot korespondent ali knjigovodja ali kalkulanta ali kot trgovski poslovodja kjerkoli v Sloveniji. — Cenj. ponudbe prosi v upravo »Slov.« pod »Stalnost« št. 10191.

Trgovska pomočnica

pridna, poštena, išče namestitev v kakšni večji trgovini mešane stroke. Gre tudi na podružnico, najraje na Gorenjsko. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Poštena« št. 10197.

Pouk

Inštruktorja

isčem za takoj za grški jezik, za šestdeset. Pogoji: dober Grk. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10198. (u)

Službo dobe

Hlapca

na kmetijo sprejme Burkelja Ivan, Sp. Zadobrova 3, D. M. v Polju.

Več čevljar, pomočnikov

za šivana dela sprejemam takoj. Zaposelitev stalna. Konrad Mehle, Tržič. (b)

Več dobrih šoferjev in

avtomobilistov isče večje tovarno avtoprevoznništvo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Sposobnost« št. 10479. (b)

Udruženje gostilniških podjetij za kranjskogorski sodni okraj Jesenice javlja žalostno vest, da je dne 15. julija umrl bivši predsednik, tajnik in blagajnik, gospod

Davorin Tancar

posestnik in gostilničar na Jesenicah

Na zadnji poti ga bomo spremili dne 17. julija ob petih popoldne. Dragemu pokojniku bomo ohranili zvest in trajen spomin! Jesenice, dne 16. julija 1940.

Dotrpel je danes svojo življenjsko pot naš dobri oče, soprog, stari oče, hišni posestnik in gostilničar, gospod

Davorin Tancar

Pogreb dobrega pokojnika bo v sredo, dne 17. julija 1940, ob 17 izpred hiše žalosti na mestno pokopališče. Jesenice-Brežice-Wien, dne 15. julija 1940.

Globoko žalujoča družina:

Ivana Tancar roj. Ropret, žena; Vinko, davčni kontrolor, dr. Avguštin, zdravnik, sinova; Marija Rostohar, Režika Jung, hčerki, vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

Prodamo

Moško in damsko kolo popolnoma novo, skoraj za vsako ceno naprodaj. Palača »Dunav«, Beethovnova ulica 14, vrata 2.

Ne bo Vam žal

če si pred nakupom kolesa ogledati zalogo istih v trgovini Podobnik Fr., Rudnik 123 — Ljubljana

Centralno kurjavo

brezhibno, kompletno, z 18 radiatorji, pečjo in z vsemi priključnimi deli in cevmi, takoj prodam. — Vprašati v upravi »Slov.« pod št. 10204.

Vsakovrstno

pohištvo

dobavlja se vedno po starih cenah v moderni in solidni izdelavi trdka

»OPRAVA«

Celovška cesta 50. Sprejemajo se naročila.

Čviček

pravi, dolenski, dobite pri

Centralni vinarni v Ljubljani. Telefon štev. 25-73

Objave

Preklíč!

Okorn Andrej, posestnik in delavec, Kokrica 49 — preklíčem in obzalam vse, kar sem neresničnega in žaljivega govoril kdaj koli o Mubiju Kranju, židaru iz Predoselj. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od tožbe. V Kranju, 15. julija 1940. — Okorn Andrej. (o)

Denar

Hranilne vloge

Ljubljanske kred. banke Zadrugne gospod. banke Prve hrvatske štedilnice Kmetijske posojilnice Kmetkega hranilnega in posojilnega doma Zadrugne zveze Zveze slovenskih zadrug in raznih podeželskih hranilnic — ugodno prodaja

BANČNO KOM. ZAVOD MARIBOR

Kupimo

Maline

Potrebuje več vagonov svežih malin. — Ponudbe je poslati na naslov:

Radoš & Nedič, a. d.

Beograd, Stiška br. 1 Telefon 40-478

Razno

Garantirano preparacijo

proti izpadanju las in prihlaju, dobite, v salonu »Polane«, Kopitarjeva ul. Steklenica 20.— dinarjev.

Ne premisslujite,

kam s predmeti, ki jih želite prodati. Ponudite jih čim prej trdki ABC v Ljubljani, Medvedova cesta 8, poleg kolodvora Šiška. (h)

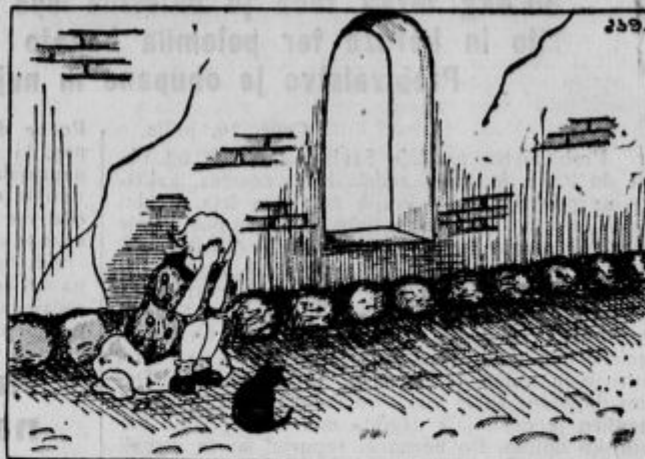
Gumbnice, gumbce, plise, monograme, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

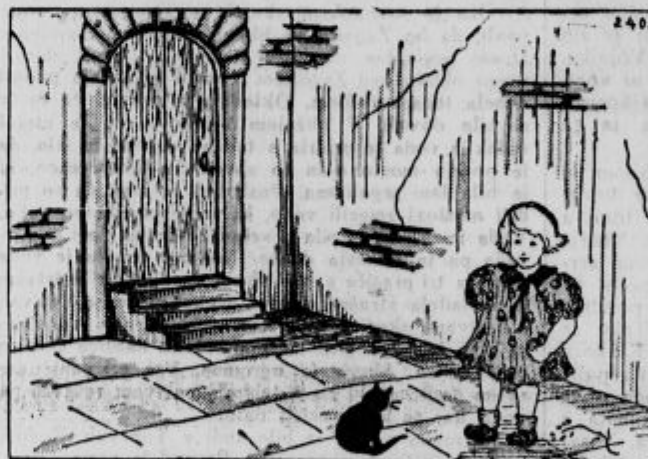
Ljubljana, Františkanska ulica nasproti hotela Union Vozenje perila, krasna orditiskana žen roč. dela

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(239) Ključek se je sijajno obnesel. Vsaka vrata je z lahkoto odprla; in kdo ve koliko jih je že sedaj odklenila, pa še nikjer nobene sledi o princu. Blodila je po dolgih hodnikih in velikih, praznih sobanah. Edini uspeh je bil, da se je do smrti utrudila. Vsa potrta je sedla na neki kamen.

(240) Med tem je gledala okoli sebe in zagledala v kotu ljubka majhna vrata. Skoznja se gotovo pride v grajski stolp. Nekoliko spočita je hitro odprla še ta vrata.

Posestva

Parcele

prodam v centru št. Vi da ob državni cesti in tramvaju in v Vižmarjih. Zelo ugodna lega za trgovino, obrt, vile, wekend in male hišice. Vižmarje 78, nasproti Mizar-ske zadruga. (p)

SOBE

ISCEJO:

Solidna gospodična

isče malo, zračno sobico ali kabinet. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Solidna« št. 10492. (s)

Čitajte »Slovenca«

Gradbenega inženirja

mlajšega, sprejememo. — Pogoji: dober statik z diplomskim delom odnosno prakso iz železokonstruktorske stroke. — Ponudbe z izčrpnim življenjepisom, prepisi spricval in sliko, naj se pošljejo v upravo »Slovenca« v Mariboru pod šifro »Mlada moč« št. 474.

Potrtega srca javljamo tužno vest, da nas je za vedno zapustil naš nadvse ljubljeni atek, sin, brat svak in stric, gospod

HAM ALBIN

mesar in posestnik

po kratki in mučni bolezni previden s tolažili sv. vere.

Nepozabnega pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti v četrtek dne 18. julija 1940 ob 1/25. uri popoldne izpred hiše žalosti Trnovski pristan št. 28 na pokopališče k sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. julija 1940.

Globoko žalujoči:

Elka, hčerka; Marija, mati; Jože in Ivan, brata; Ana por. Selan, Marija por. Bernik, Alojzija por. Pukel, sestre; ter ostalo sorodstvo.

Pavel Keller:

9

Muzikantje

Nekega večera smo prišli v vaško krčmo. Iz stranske sobe so se slišali sršno zmurvarjeni zvoki gosli. Gostilničarjev sin, organistov učenec se je vadil.

Precej truda me je stalo, preden mi je deček posodil slabo škatljo. Cele gosli niso bile vredne 20 kron, a vendar se mi je zdela, da držim v rokah svetinjo. Nekaj časa sem skripal po njih prav neusmiljeno, ko pa je deček stekel na ulico med druge otroke, sem se splazil z ljubljanim instrumentom v uro na najbolj oddaljenem koncu vrta, da me drugi ne bi slišali. In tam sem igral, igral in vse, kar mi je sladko ali žalostno polnilo dušo, izpel, izjokal izmolil.

Ko sem končal, je stal Čermak pred menoj. Vprašujoče me je gledal.

»Vedno sem slutil,« je rekel, »da ne spadate k nam, sedaj vem to gotovo. Zakaj ste to storili?«

Povedal sem mu vse in razložil tudi vzroke, ki so me privedli na to pot. Dolgo je molčal, nato pa rekel: Četudi je čudno, vam vendar ne očitam. Toda varujte se, da drugi tega ne izvedo. Oni bi vas ne razumeli in mislili, da se norčujete iz njih. Tega pa poštenjaki res ne zasluhujejo. Ostala sva dobra prijatelja s Čermakom. Prav nič se ni izpremenil napram meni; predvsem ni nič vljudnejši, četudi sedaj ve, da sem imovit mož. Da, večkrat celo pusti, da sam čevlje snamim. Je plemenite narave in nesreča ga je napravila velikodušnega. Ljubim ga in bom srečen, če bo pozneje dovolil, da mu spričo svojega bogastva napravim kako uslugo. Vendar zelo dvomim o tem.

28. novembra,

»Gotovo je največje zlo, če iz dalje prideš k domu spet, pa najdeš ljubico mrtvo, ki brez nje ne da se ti živeti.«

»Vran je nekaj dni v najpopisljivi razburjenosti; naša pot vodi v kraj, kjer je doma »črnooko deklica«, ki jo je Muholovec v svoji pesmici o tuba-godcu tako lepo opeval. Njegovo razburjenje je tudi popolnoma razumljivo, saj bo — njo — po dolgem času zopet videl. Njegovo srce jo ljubi s strastjo basovskega godca, ki svoja globoka čustva lahko izraža s še globljimi zvoki svojega instrumenta. Kako je godel »Vran« v teh dneh, kako nežno, navdušeno, hrepeneče... Toda šalo na stran; prav za prav je ubogi fant pomilovanja vreden. Precejšen grič nam je zakrival vasico, ki »ona« v njej stanuje, dokler nismo prišli na njegov vrh. V lahko meglo zavita je ležala pred nami. Vran je bil živoreč v obraz in opazil sem, da se je tresel od razburjenosti. Iz strahu pred drugimi pa ni dal glasno duška svojemu veselju; samo vzdihnil je prav globoko, ko se je čutil tako blizu svojemu cilju. Muholovec je intoniral:

A slednjič prišel je zopet, juhu, juhu, že oddaleč jo pozdravljaj je njegov pu, pu, pu. Prehitela je veselo mu prožila roke, poljubila tubo blestečo, godca oklenila se: Ne pustim te več od tu, da vedno mi boš godel svoj pu, pu, pu!

Tega je bil Vran tako vesel, da je vriskajoč vrget tubo visoko v zrak, padel Muholovec okrog vratu in ga poljubil, da je kar zmoknilo. Muholovec je prestrašeno zavpil in si z rokavom brisal usta, tuba je ležala s precenjo bu-

ško na bližnjem kamnu, mi smo pa zijali od začudenja.

A tako je — »komaj dobro se začne — že veselja konec je. Iz male cerkvice se naenkrat zasliši zvonjenje. Čudno čustvo nas prevzame, ko se iz megle dvignejo glasovi do nas; saj tam ne veš kaj oznanjajo, veselje ali žalost Vrana zgrabi z nerazložljivo močjo, obide ga slutnja in v vzklikom:

»To velja njej!« plane kot blazen po hribu navzdol.

»Orele je podvomil, če je v Vranovi glavi vse v redu. Pelikan je nasmiljeno pobral otolčeno stubco potem smo se napetili po griču nizdol, zvonovi so pa nemoteno zvonili naprej.

Ko smo prišli do cerkvice, je Vran sedel na stopnicah in bridko jokal. Prestrašil sem se; kaj ga slutnja ni varala in je njegova ljubljenska umrla?

Zapazil nas je; pokazal je z glavo proti cerkvenim vratom in zopet točil bridke solze. Stopil sem k cerkvenim vratom in jih malo odprl. Zagledal sem pred oltarjem — poročni par in vedel zadosti. Vranova izvoljenka je ravno ob njegovi vrnitvi obhajala svojo poroko z drugim — in bila zanj — mrtva.

Kaj bi rekel nato? On se je včasih v svetu s kakšno deklico malo pošalil, a se vzdrljal vsake nerodnosti, ker se je pač nje vedno spominjal. V srcu ji je ohranil zvestobo. Jaz vem še več kot drugi, namreč, da si je na tistem železki slovo godčevskemu življenju. Ona ima majhno posestvo, na katerem bi se z delom pridnih rok oba preživljala. To je bila njegova skrivna želja, zato je vrget prej tubo v tako velikem loku od sebe. In sedaj?

Prav vesel sem bil zadržanja tovarišev v tem slučaju. Nobeden ni izrekel zasmehljive besede, vsem je šla usoda ubogega fanta do srca. Tudi Muholovec je kljub vsej objestnosti dobra duša.

»Pojdi bratec,« je rekel še vedno jokajočemu, »ne žaluj preveč za to tu notri, nisi nič izgubil z njo. Svet je velik in muzikant potuje daleč.« To je bilo lepo od Muholovca in je ubogega Vrana malo potolažilo.

V vaški krčmi smo sedeli vsi potrti. Vran mi je sedel bledega obraza in objokanih oči nasproti. Krčevito je grizel ustnice in komaj zadrževal jok.

Ubogi mladenič, kaj delaš v srčni stiski in tugi, ki si jo doživel? Jokaš!

Dvakrat sem v velikem svetu doživel, da je zapustila nevesta svojega izvoljenca in se poročila z drugim. V prvem slučaju je zapuščen fant ustrelil svojega tekmeča v dvoboju; drugič — zopet sem pogledal na preprostega sina naroda in zopet sem zelo srečen, da sem potujoč godec.

Kraus je odločil, da v tem »brezčastnem gnezdu«, ki naj bi bilo veselo, če bi se muzikant poročil z eno njegovih »kravjih princezinj« sploh ne bomo igrali.

Ko smo se nekoliko odpočili, smo otresli z nog prah kraja, ki je našemu tovarišu prinesel toliko gorja, in potovali dalje.

Vran ni izpregovoril besede, niti nazaj ni pogledal. Veliko je pustil v tej dolini; svojo ljubezen in upanje na mirno, sigurno bodočnost. Zopet bo treba potovati iz kraja v kraj, od hiše do hiše.

Sredi božičnega meseca.

O ti ljuba, sladka, sveta adventna doba, ti čas upanja, čas radodarne ljubezni, ti najlepši čas pričakovane radosti. Ne vem, kaj je prišlo nadme: veselim se Božiča kot otrok; ja, tudi v otročji dobi nisem tako hrepel po sv. večeru kot sedaj. Takrat sem bil že preveč razvujen; sedaj sem odrgel vso blaziranost, srce mi vriska, duša je vesela, ta ko da ne vem, kam bi z vso radostjo.